Biblioteca „ASTRA" — SIBIU —

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

1994
SIBIU
1 şi 15 ianuarie
1993
Nr. 1—4

LA MULŢI ANI - 1994!

Peisaj de iarnă din munţii Cibinului

Prima Ştire despre Unirea Principatelor în Telegraful Român din 5 febr. 1859:

Bucureşti, 24 Ianuarie. Alexandru I Ioan Cuza, Domnulu Moldovei, este şi Domnulu României, prochiematu în unanimitate de adunarea generală a României, la 24 Ianuarie la 7 ore seara...

După alegerea Domnului Alexandru Ioan Cuza se prefăcu capitala României într-o mare de făclii şi lumini. Îndată se improviză o iluminăciune măreaţă şi conductu impuitoriu cu faclii, precedatu de bande musicale şi de un batalionu miliţie română. O generală entusiasmare cuprinse totu oraşul, care răsuna de urări: „Să trăiască prinţul României, Al. I. Cuza!"

Într-aceea telegramele erau în cea mai mare activitate cu răspândirea ştirei acesteia în toate părţile.

În Iaşi se primi aceasîă ştire cu un entusiasmu fără margini. Prinţul A. I. Cuza îndată-şi şi puse un guvern provizoriu în Bucureşti, stătătoriu din D. D. Golescu, Dim. Ghica şi Spătariul (supremul cap al miliţiei) Vlădoianul. Pe Joi să aşteaptă Prinţul alesu să viiă la Bucureşti şi să-şi depună jurământul constitutionalu.

Iaşi 27 Ianuariu v. Aici compuse Alesul Domnu un ministeriu împăcătoriu de toate frângerile. În persoanele D. D. Vasilie Sturza ca ministru preşedinte şi de interne, Postelnicu Vasile Alecsandri ca min. de esterne, Lascar Răducanu Roseti min. de finanţe, Constan-'in Rola min. de cult şi instrucţiune, Dimitrie Miclescu min. edile, Manolache, C. Iepureanu min. justiţiei, şi poliţia -emace în mâna colon. S. Mano".

Poliţia guvernului nou a şi început a strânge frânele menţinerii ordinei cu energie de ostaşu.

După cum ni se împărtăşeşte şi după cum citim din „B" şi „Cr. Z." apoi oameni blăstămaţi nu lăsară ca bucuria generală cu alegerea Domnului să nu fie turburată şi ameninţată. O sumă de emigranţi... să puseră tiptil la pândă prin Galaţi, Focşani şi Botoşani, ca cu ocazîunea alegerilor să se alăture către o partită şi să încingă o revoluţiune... însă noulu guvern iute puse la umbră mai mulţi dintre ei".

SĂRBĂTOARE, BILANŢ ŞI BINECUVÂNTARE LA ÎNCEPUT DE AN NOU*

Iată, cu ajutorul lui Dumnezeu am păşit într-un An Nou 1994. E o zi în care, Biserica noastră română, cea din Transilvania în special, îşi aminteşte de mai multe evenimente în afară de acela că sărbătorim toţi intrarea într-un An Nou. Ne vom referi pe rând la aceste evenimente:

1. Numele care este mai presus de orice nume.

Bisericeşte astăzi este a opta zi, în care, Mântuitorul Hristos, a cărui Naştere am sărbătorit-o de curând, a fost dus la templu pentru un ritual tradiţional al poporului în mijlocul căruia s-a născut, ocazie cu care însă *I s-a dat şi numele, numele de Iisus* (Luca II, 21), aşa cum de altfel profeţise îngerul, Mariei, că se va pune numele lui Iisus (Luca I, 31) şi aşa cum, încă cu sute de ani înainte, se profeţise de către profetul Isaia că numele lui va fi Emanuel adică *„cu noi este Dumnezeu"*, pentru că va fi Dumnezeu (Isaia VII, 14).

Într-o zi ca aceasta deci, la opt zile după naştere, a fost dus la templu şi i s-a pus lui numele de Iisus.

O primă semnificaţie a sărbătorii este prin urmare ritualul circumciziunii asupra căruia n-am să insist prea mult, dar am să insist asupra faptului că aceasta e, mai ales, ziua în care I s-a dat lui Iisus numele, acel nume despre care Sf. Pavel va spune că „nu există nume mai presus de acesta" (Filipeni II, 9) în cer şi pe pământ. În tradiţia creştină cea mai veche, numele lui Iisus sau mai bine zis pomenirea numelui Lui, a fost socotită rugăciune. Chiar simpla pomenire a numelui a fost socotită rugăciune şi a fost numită aceasta *Rugăciunea numelui*. Sau *rugăciunea lui Iisus*. Sau *rugăciunea inimii*. Sau *rugăciunea minţii*. Sau *rugăciunea pogorârii minţii în inimă*, cu zicerea cuvintelor: *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul"*.

Este una din cele mai scurte rugăciuni pe care, mai ales călugării, sunt îndemnaţi să o spună cu timp şi fără timp, dar nu numai ei. Pentru că este o rugăciune la îndemâna tuturor. Este rugăciunea care se spune în orice împrejurare, în orice timp, şi care, la nevoie, poate fi prescurtată. Prescurtată până la simpla rostire a numelui. *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul"*, se poate prescurta la: *„Doamne Iisuse, miluieşte-mă pe mine păcătosul"*. Sau *„Doamne Iisuse miluieşte-mă"*. Sau *„Doamne Iisuse!"* Sau *„Iisuse!"*. Vedeţi, când staţi de vorbă cu un călugăr care poartă metaniile, el, stând de vorbă cu oricine, dă cu degetul mare câte o boabă din metanie. Nu este aşa un joc. Nu este nici vreun oarecare tic. Este semnul că el, chiar în timp ce stă de vorbă cu cineva, sau se află pe drum, sau lucrează şi are o mână liberă, el spune această rugăciune şi, ca să marcheze zicerea rugăciunii, dă câte o boabă din metanie. Pe măsură ce dă o boabă din metanie, el rosteşte o rugăciune. Aceasta este rugăciunea numelui lui Iisus. Ea aduce binefacere, binecuvântare, ajutor de la Dumnezeu, *chiar prin simpla rostire a numelui*.

Iată de ce, în această zi, să ne aducem aminte cu deosebire şi cu tărie de numele Domnului, numele cu care a fost botezat în lume, numele de Iisus, şi cu orice împrejurare chemarea pe care o facem prin rugăciune, s-o facem către numele Lui, ca să ne stea pururea într-ajutor. Şi să zicem ori de câte ori avem posibilitatea, ori de câte ori ne aducem aminte, şi bine ar fi să ne aducem aminte cât mai des: *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi păcătoşii"*.

2. Un mare părinte bisericesc şi un mare model de slujire creştină.

Tot astăzi Biserica Ortodoxă sărbătoreşte pe unul din marii părinţi ai Bisericii: pe Sfântul Vasile cel Mare, care a jucat în istoria Bisericii creştine, în istoria Bisericii Ortodoxe, un rol foarte important în definirea credinţei, prin multele tratate pe care le-a scris, dar şi un rol tot atât de important în aplicarea credinţei, adică în trecerea de la principii şi de la învăţături la fapte. În acelaşi timp el a avut un rol deosebit în stabilirea regulilor de viaţă ale monahilor.

Dacă ar fi să mă refer chiar la acest fapt din urmă, şi să încep cu el, voi spune că într-adevăr Sf. Vasile cel Mare este acela care a dat cele mai importante reguli de viaţă monahală: Regulile mari şi regulile mici după care s-a organizat apoi întregul monahism ,atât în Orient cât şi în Occident. Noi, răsăritenii mai ales, urmăm regula monahală a Sfântului Vasile cel Mare. De aceea apusenii numesc monahismul nostru, *monahism bazilian*. Pentru că ei au întemeiat multe alte ordine călugăreşti şi, au dat fiecărui ordin călugăresc o regulă aparte. Nu cu foarte mari diferenţe între ele, dar trebuie să se ştie că la baza tuturor regulilor diferitelor ordine călugăreşti, rămân Regulile Sfântului Vasile cel Mare.

Spuneam apoi că, el este acela care a încercat *transformarea în faptă* a învăţăturii, a principiilor creştine. Într-adevăr a organizat în Eparhia lui din Cezareea Capadociei o mulţime de instituţii de ajutorare a celor în nevoi şi suferinţe. A organizat spitale pentru bolnavi, case pentru orfani şi pentru săraci, mai ales cu cantine, case pentru drumeţi, case pentru văduve, deci o seamă întreagă de instituţii care, s-au şi numit în istorie după numele lui, Vasiliade şi, după exemplul lui, atât în Răsărit cât şi în Apus, Biserica a întemeiat primele spitale. Şi la noi în ţară primele spitale au fost întemeiate de Biserică, îndeosebi în mănăstiri. Dar nu numai la noi. Peste tot în lume exemplul lui a fost urmat. Biserica a întemeiat primele orfelinate, primele case de bătrâni, urmând mereu exemplul acestui mare sfânt. Întreaga organizare a Vasiliadei, a acestor instituţii filantropice, era sprijinită pe ajutorul preoţilor, cu ajutorul călugărilor, al călugăriţelor şi, întreaga susţinere materială a lor, era din subscripţie publică. Din donaţiile credincioşilor.

El angaja prin urmare întreaga Biserică în opera lui de caritate, potrivit cu cuvântul Mântuitorului: *„Ceea ce aţi făcut unuia din aceştia mai mici ai mei, adică aproapelui, Mie Mi-aţi făcut"* (Matei XXV, 40). De aceea a rămas în istorie ca un mare părinte duhovnicesc, ca un mare model, ca un mare exemplu pentru Biserică, şi, atunci când Biserica a putut, i-a urmat întotdeauna exemplul.

Iată, astăzi ne aducem aminte şi de acest sfânt cu care se începe anul, pentru că a murit într-o zi ca aceasta.

3. Şaguna — începătorul a toate.

Tot într-o zi ca aceasta, e bine să ne amintim şi de un mare gânditor, părinte şi binefăcător al Transilvaniei. De aceea spuneam la început că ziua aceasta e im-

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

* Cuvânt rostit în Catedrala mitropolitană de ANUL NOU 1994 (înregistrare).

Rugăciune la Cumpăna dintre ani*

Pomeneşte, Doamne, pe fraţii noştri români de pretutindeni şi-i miluieşte pe dânşii şi pe noi după mulţimea milei Tale. Cămările lor le umple de tot binele; căsniciile lor în pace şi în unire le păzeşte; pe prunci îi creşte, tinereţile le călăuzeşte, bătrâneţile le întăreşte, pe cei slabi de suflet îi îmbărbătează, pe cei risipiţi îi adună, pe cei rătăciţi îi întoarce şi-i împreună cu sfânta Ta sobornicească şi apostolească Biserică. Pe cei bântuiţi de duhuri necurate, îi slobozeşte; cu cei ce călătoresc pe ape, pe uscat şi prin aer, împreună călătoreşte; văduvelor le ajută, pe orfani îi apără, pe cei robiţi îi izbăveşte, pe cei bolnavi îi tămăduieşte. Adu-ţi aminte, Doamne, şi de cei ce sunt în judecăţi, în închisori, în prigoniri, în amară robie şi în orice fel de necaz, nevoie şi strâmtoare. Adu-Ţi aminte Dumnezeule, şi de toţi cei ce au trebuinţă de marea Ta milostivire, de cei ce ne iubesc şi de cei ce ne urăsc pe noi... Adu-Ţi aminte, Doamne, Dumnezeul nostru, şi de tot poporul Tău şi peste toţi varsă mila Ta cea bogată, împlinind tuturor cererile spre mântuire... Însuţi, tuturor toate le fii, Cel ce ştii pe fiecare şi cererea lui, casa şi trebuinţa lui. Izbăveşte, Doamne, ţara noastră şi toate oraşele şi satele, de foamete, de ciumă, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri şi de războiul cel dintre noi... Cercetează-ne cu bunătatea Ta, Doamne; arată-Te nouă cu bogatele Tale îndurări; vremuri bine întocmite şi de folos ne dăruieşte; pământului ploi line spre rodire trimite-i; binecuvintează cununa anului bunătăţii Tale. Fă să înceteze dezbinarea Bisericilor... Pe noi pe toţi ne primeşte în împărăţia Ta, fii ai luminii şi fii ai zilei arătându-ne; pacea Ta şi dragostea Ta dăruieşte-le nouă, Doamne, Dumnezeul nostru, că binecuvântat şi preamărit eşti în veci Amin.

* Text din Liturghia Sf. Vasile cel Mare.

Citiţi în pag. 3: Românii din Olanda se roagă lui Dumnezeu pentru salvarea vieţii lui Ilie Ilaşcu şi manifestă în faţa Ambasadei Rusiei de la Haga.

Răsai asupra mea

Răsai asupra mea, lumină lină,
Ca-n visul meu ceresc d-odinioară;
O, Maică sfântă, pururea fecioară,
În noaptea gândurilor mele vină.

Speranţa mea tu n-o lăsa să moară
Deşi al meu e un noian de vină;
Privirea ta de milă caldă, plină,
Îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toţi, pierdut în suferinţa
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu mai cred nimic şi n-am tărie.

Dă-mi tinereţea mea, redă-mi credinţa
Şi reapari din cerul tău de stele:
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

M. Eminescu

50373

MÂNDRIE CONFESIONALĂ (I)

În 1903 Ioan Lupaş publica la Sibiu o broşură intitulată „Şovinism confesional", în care ataca tonul polemic şi lipsa de obiectivitate a istoricului blăjean Augustin Bunea. Azi, oricine răsfoieşte publicaţiile Bisericii catolice orientale din ţara noastră (fostă „greco-catolică" sau „unită cu Roma") se poate convinge foarte uşor că majoritatea articolelor nu fac decât o „apologie" ieftină şi de prost gust a uniatismului, mai concret a actului unirii din 1698—1701, cu toate pretinsele sale urmări „pozitive" mai cu seamă pentru cultura românească. Un spirit triumfalist, de mândrie exagerată străbate toate broşurile şi articolele publicate în presa acestei Biserici, mai cu seamă în foile „Unirea" de la Blaj şi „Viaţa creştină" de la Cluj, articole care nu mai conving pe nimeni, ci produc chiar un efect contrar celui scontat. În mândria lor exagerată, slujitorii Bisericii catolice orientale române s-au dovedit recent chiar „mai catolici decât papa". De pildă, cu câteva luni în urmă, Monseniorul George Guţiu, episcop de Cluj-Gherla, care deţine şi calitatea de „administrator apostolic" pentru întreaga „Mitropolie unită cu Roma" (datorită bolii incurabile a cardinalului Todea), adresa — „cu umilinţă" — o scrisoare-protest papei Ioan Paul II, prin care declara sus şi tare că „Biserica unită cu Roma, greco-catolică, nu acceptă nimic din textele de la Rhodos, Freising, Ariccia şi Balamand şi declară nule semnăturile pe aceste texte". Scrisoarea a fost provocată de Documentul publicat de Comisia mixtă internaţională pentru dialog teologic între Biserica ortodoxă şi Biserica romano-catolică", comisie care s-a întrunit la mănăstirea Balamand din Liban, între 17 şi 23 iunie 1993 în cea de a VII-a sesiune.

Fără îndoială că două au fost cauzele principale care au dus la protestul atât de vehement al episcopului George Guţiu: faptul că respectiva Comisie a declarat că „respinge uniatismul ca metodă de refacere a unităţii, pentru că această metodă se opune tradiţiei comune a Bisericilor noastre" (art. 2, din Introducere), dar mai cu seamă faptul că fosta Biserică unită sau greco-catolică este numită acum *„Biserica catolică orientală"* (art. 3, 22, 23, 34 ş.a.). De reţinut că Documentul de la Balamand a fost semnat — pe lângă romano-catolici şi ortodocşi — şi de trei reprezentanţi ai Bisericilor catolice orientale, între care şi preotul Liviu Pandrea de la Cluj. Deci, de-acum înainte Biserica unită cu Roma are o titulatură nouă: Biserica catolică orientală, fiind încorporată deplin în Biserica apuseană şi pierzându-şi orice identitate.

Documentul de la Balamand a fost analizat în mod temeinic şi detaliat de către Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Antonie în broşura „Uniatismul. Metodă de unire din trecut şi căutarea actuală a deplinei comuniuni" (Sibiu, 1993, 36 p.), deci nu este cazul să stăruim asupra lui. Dorim doar să răspundem la câteva din părerile eronate care apar în scrisoarea-protest menţionată mai sus. Socotim necesare câteva precizări, pentru că se subliniază din nou — nu ştiu pentru a câta oară — „meritele istorice" ale fostei Biserici unite româneşti din Transilvania, actualmente Biserica catolică orientală. Aceste „merite" sunt înfăţişate pe scurt şi în cuvântul festiv rostit tot de Mons. George Guţiu la Academia Română, cu prilejul şedinţei festive consacrate împlinirii a 75 de ani de la realizarea unităţii noastre statale, în numele mitropolitului-cardinal Alexandru Todea, membru de onoare al înaltului for cultural (dar fără nici o operă scrisă)! Iar în pastorala sa de Crăciun (publicată în *Viaţa creştină*, nr. 24 din dec. 1993), în loc să adreseze puţinilor săi credincioşi un cuvânt de învăţătură, le repetă aceleaşi fraze stereotipe privind „demnitatea" uniată în timpul regimului comunist.

Iată care sunt, în opinia episcopului Guţiu — ca şi a tuturor „cărturarilor" catolici orientali români, — roadele unirii din 1698—1701:

1. „Unirea din 1700, rod al uniatismului respins (la Balamand n.n.) ne-a salvat pe noi, românii din Transilvania, de la calvinizare, primejdie favorizată de întunericul în care ne-a menţinut o Biserică greco-bulgărească a cărei limbă românii nu o înţelegeau". Exact aceeaşi teză absurdă apare şi în Pastorala citată.

În adevăr, după 1564, când Dieta Transilvaniei a recunoscut calvinismul ca religie oficială, de stat, a început o acţiune prozelitistă printre români, care a durat aproximativ 125 de ani, dar — cu rare excepţii — românii au rezistat oricăror presiuni. Câţiva ierarhi ortodocşi — între care Ilie Iorest şi Sava Brancovici — au căzut jertfă acestor presiuni, dar prin jertfa lor au fost salvate Ortodoxia şi neamul. În 1688 Transilvania a trecut în stăpânirea imperiului habsburgic *catolic*, încât orice propagandă calvină a încetat, deci aserţiunea că prin uniaţie am fost salvaţi de calvinism cade de la sine.

2. „Unirea din 1700 ne-a restituit unitatea pe care am avut-o cu Maica Roma, înainte de a fi rupţi de ea prin dominaţie bulgară".

Părerea unor istorici mai vechi că ţările noastre ar fi fost ocupate de primul ţarat bulgar nu o mai ia azi nimeni în considerare, decât anumiţi istorici bulgari, ca şi istoricii catolici, pentru a-şi justifica tezele absurde.

Teologii şi istoricii ortodocşi — între care Profesorii Ioan Coman şi Dumitru Stăniloae — recunosc că eram legaţi de Roma prin origine şi prin limbă, dar până la pretinsa „dominaţie bulgară" nu se punea problema apartenenţei noastre de Roma sub raport confesional-jurisdicţional. Marii teologi dacoromani din primele veacuri, ca Sfântul Ioan Casian, Sfântul Gherman sau Dionisie Exiguul au avut legături atât cu Imperiul roman de Răsărit (Constantinopol, inclusiv Locurile Sfinte şi Egiptul), cât şi cu Imperiul roman de Apus (Roma).

Am ruga pe cititorii ziarului nostru, dar şi pe intelectualii uniţi să citească părerile cărturarilor uniţi de altădată despre „unirea cu Roma" în broşura noastră „Pagini din istoria Bisericii româneşti", apărută la Cluj, şi la Sibiu în 1991.

3. „Unirea de la 1700 ne-a adus limba română în biserică".

Greşeală gravă, pentru că primul Liturghier în limba română l-a tipărit diaconul Coresi la Braşov în 1570, al doilea mitropolitul Dosoftei al Moldovei, la Iaşi, în 1679 (ed. II în 1683, semn că prima ediţie se epuizase!), iar al treilea Antim Ivireanul, ca episcop la Râmnic, în 1705. Cel din urmă s-a impus în ediţiile următoare (inclusiv cele blăjene!) care l-au retipărit — cu modificările de limbă impuse de însăşi evoluţia ei — până în zilele noastre. Primul Ceaslov românesc apare la Govora în 1640, primul Molitvelnic românesc l-a tipărit tot Dosoftei, la Iaşi, în 1681, al doilea Antim Ivireanul la Râmnic, în 1705. Se adaugă la acestea, anumite cărţi de cult bilingve — romăno-slave — în Ţara Românească încă din timpul lui Matei Basarab ,pentru că în timpul păstoririlor lui Dosoftei în Moldova şi Antim Ivireanul în Ţara Românească, să se procedeze la deplina „românizare" a slujbelor.

Să nu uităm nici Psaltirea lui Coresi din 1570, Noul Testament de la Alba Iulia din 1648, Psaltirea din 1651, Biblia de la Bucureşti din 1688 şi celelalte.

La Blaj, primele cărţi de slujbă au apărut abia după anul 1747, dar toate reproduceau ediţiile mai vechi de la Râmnic, de unde veneau şi meşterii tipografi (până atunci în toate bisericile din Ardeal se foloseau cărţi de slujbă tipărite dincolo de Carpaţi).

Iată, de pildă, cum arătau ecteniile din Liturghierul de la Blaj din 1870, primul care s-a îndepărtat de ediţiile râmnicene: „Cercetează lumea Ta cu *misericordie* şi cu îndurări, trimite peste noi îndurările Tale cele *copioase*... Încă ne rugăm pentru scăparea celor *captivaţi* şi pentru fraţii noştri ce sunt în *şerbiţie* şi pentru toţi cei ce *şerbesc* şi au *şerbit*... Încă ne rugăm ca să se păzească sântă *locuinţa* (biserica, n.n.), aceasta de *peste* (ciumă, n.n.), de foamete, de cutremur, de *ezundare* (potop, n.n)... Şi ne iartă nouă *datoriile* noastre, precum iertăm şi noi datorilor noştri, Şi nu ne duce pre noi în *tentăciune*, ci ne mântuieşte de cel rău. Că Ţie se cuvine toată mărirea, *onoarea* şi închinăciunea Tatălui şi Fiului şi *Spiritului* Sânt". Cam asa suna limba română într-o biserică unită după anul 1870. Ce impresionaţi vor fi fost bieţii credincioşi-ţărani!

Am dori, totuşi, să ne exprimăm o nedumerire: de ce Biserica *romano-catolică* a folosit, până în veacul nostru, ca limbă liturgică numai limba latină? De ce nu s-a acceptat traducerea misei în italiană, spaniolă, maghiară, etc.!? Şi atunci, de ce suntem acuzaţi mereu că noi, românii ortodocşi, am folosit câteva secole limba slavonă în cult? Dacă am fi fost catolici — cum le-ar plăcea unora — oare am mai fi avut limbă românească în cult? Răspunsul este categoric negativ.

4. „Unirea de la 1700 ne-a adus şcoli şi cultură în limba naţională". Vom analiza această părere, pe larg, în numărul următor din ziarul nostru.

5. „Unirea de la 1700 ne-a dat înţelegerea şi trăirea Evangheliei lui Cristos" (sic!). Adică, strămoşii noştri de până în nefericitul an 1700 n-au cunoscut adevărurile evanghelice? Să ne punem întrebarea: ce spor de viaţă duhovnicească a adus unirea cu Roma, în viaţa satului românesc de altă dată? Nici un spor, ci dimpotrivă, s-a ajuns la dezbinarea atâtor comunităţi parohiale — şi chiar a familiilor, cu băieţi ortodocşi şi fete unite — şi la construirea a două lăcaşuri de cult! Pentru ce a fost nevoie într-un sat de două biserici? Pentru ca în una să fie pomenit la slujbe episcopul de la Sibiu, iar în cealaltă episcopul de la Blaj, pentru ca într-una să se cânte „Doamne miluieşte-ne", iar în cealaltă „Doamne îndură-Te spre noi", în una să se închine Tatălui, Fiului şi Duhului Sfânt, iar în cealaltă Spiritului Sfânt. Aceasta a fost **„trăirea evanghelică"** a uniaţiei!

6. „Unirea de la 1700 ne-a dat identitatea şi conştiinţa naţională". Identitate cu cine? Dar oare până la această dată fatidică n-a existat o conştiinţă naţională românească? Din prefeţele Cazaniei lui Varlaam (1643), Noului Testament de la Bălgrad (1648) şi ale altor tipărituri din veacul al XVII-lea, rezultă limpede că exista o conştiinţă de neam, ca să nu mai vorbim de scrierile cronicarilor moldoveni şi munteni din acelaşi secol. Apoi, faptul că domnitorii din Ţara Românească şi Moldova au ctitorit biserici şi mânăstiri în Transilvania, că au acordat ajutoare materiale aşezămintelor ortodoxe româneşti, că au trimis aici cărţi şi meşteri tipografi, nu sunt dovezi convingătoare ale conştiinţei de unitate naţională românească? Ea era cunoscută până şi de anumiţi ţărani, dar mai cu seamă de ciobani ardeleni care treceau cu turmele lor în Ţara Românească şi Moldova, stabilindu-se definitiv acolo, întemeind sate noi, cu numele „Ungureni", sau cu numele celui natal, pe care-l părăsiseră. De ce nu plecau cu turmele în sudul Dunării ori în pusta Ungariei, de ce tocmai la „fraţii" lor din „ţara" liberă? Se pare că strămoşii noştri erau mai însufleţiţi de această conştiinţă a unităţii naţionale decât cârmuitorii Bisericii catolice orientale româneşti care nu numai înainte de 1918, dar chiar şi azi, participă la „conferinţe episcopale", alături de prelaţi catolici maghiari, câtă vreme cu fraţii lor ortodocşi *români* refuză orice dialog şi colaborare!

7. „Unirea de la 1700 ne-a dat comuniunea cu surorile noastre latine din Europa occidentală".

Adevărul este că ţările noastre au avut contacte cu Occidentul şi pe alte căi, cu mult înainte de 1701. Să nu uităm că românul ortodox Petru Movilă, mitropolit al Kievului, a tipărit pentru prima oară o carte în Apusul Europei în 1667, la Amsterdam (după cercetări mai noi, în 1643). Era cunoscuta *Mărturisire de credinţă*, redactată în limba latină (!). Tot în 1667, umanistul moldovean Nicolae Milescu, redacta la Stockholm — în latineşte — lucrarea sa dogmatico-polemică intitulată „Manual sau steaua Răsăritului strălucind în Apuş, adică părerea Bisericii răsăritene ortodoxe despre prefacerea Trupului Domnului şi despre alte controverse..." tipărită la Paris, în 1669 (ed. II în 1704). Deci primele cărţi româneşti tipărite în Apusul Europei aparţineau unor cărturari ortodocşi. Câteva decenii mai târziu, Dimitrie Cantemir — cu studii la „marea şcoală" a Patriarhiei ecumenice din Constantinopol — scria, tot în latineşte „Descrierea Moldovei" şi „Istoria Imperiului otoman", iar Academia din Berlin îl alegea ca membru în 1714. Iată, dar, că se putea face cultură în limba latină şi fără unirea cu Roma! Unde vor fi învăţat latineşte aceşti umanişti moldoveni, că pe la Roma n-au fost?!

La începutul veacului al XIX-lea mai mulţi tineri din Ţara Românească şi Moldova au avut posibilitatea să studieze în Apusul Europei. Dăm doar trei nume care au avut legături cu Biserica: Gheorghe Asachi, fiu de preot, care a studiat la Viena şi la Roma — iar după întoarcerea de la studii a colaborat cu mitropolitul Veniamin Costachi la redeşteptarea naţională a Moldovei prin şcolile întemeiate de ei; călugărul Eufrosin Poteca, viitor profesor la Academia de la Sf. Sava, a beneficiat de o bursă la Paris şi Pisa, iar tânărul Gheorghe Tattarescu a făcut studii de pictură la Roma, cu o bursă oferită de episcopul Chesarie al Buzăului. Nu mai vorbim de tinerii „paşoptişti", majoritatea cu studii în Franţa (V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, N. Bălcescu etc.). Deci nu se cerea certificat de botez greco-catolic pentru studii în ţări catolice.

În sfera vieţii politice, Franţa (prin împăratul Napoleon III) şi Sardinia ne-au sprijinit în aspiraţiile noastre pentru realizarea unităţii statale din 1859, bine ştiind că eram singurul popor neolatin de credinţă ortodoxă. Deci nu trebuia să fim uniţi cu Roma ca să fim sprijiniţi de surorile noastre latine din Apus!

8. „Unirea de la 1700 ne-a călăuzit spre unitatea statală realizată în 1918".

Oare dacă românii ardeleni ar fi rămas toţi ortodocşi până în 1918, nu s-ar fi realizat statul naţional român unitar? Regele Ferdinand nu era unit, ci *catolic* german, şi totuşi a militat pentru unirea statală a României al cărei rege era! Lupta ortodocşilor Vasile Goldiş, Valeriu Branişte, Octavian Goga şi a marilor patrioţi *români şi ortodocşi* de dincolo de Carpaţi nu trebuie luată în seamă? Dar chiar şi marii patrioţi *uniţi* George Pop din Băseşti, Al. Vaida-Voevod, Iuliu Maniu, Vasile Lucaciu şi ceilalţi militanţi pentru unire au tratat problemele de atunci prin prismă confesională sau naţională? Confesional le-au tratat doar ierarhii uniţi care, în 1922, au refuzat să intre în Catedrala Încoronării din Alba Iulia! Au preferat să stea pe-afară, aşa cum au făcut şi urmaşii lor de azi, care, la 1 Decembrie 1993, când întreaga ţară aniversa 75 de ani de la marea unire, n-au intrat nici ei în catedrală, ci au aşteptat în pridvor soborul ierarhilor ortodocşi, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Teoctist. Bine că a intrat Eminenţa Sa şef-rabinul Moses Rosen, care n-a ţinut seama de confesiune, ci a arătat că ştie să cinstească, prin prezenţa sa, atât un lăcaş de cult ortodox, dar mai cu seamă neamul în mijlocul căruia trăieşte, împreună cu toţi membrii comunităţii mozaice.

9. „Unirea de la 1700 ne-a dat tăria de-a nu colabora cu comunismul".

Ba aţi colaborat! Căci mulţi preoţi foşti uniţi care au refuzat să revină la Biserica ortodoxă în 1948, au intrat în slujbe de stat, ca profesori, contabili etc., iar fiii lor au avut dreptul să urmeze cursurile oricăror facultăţi din ţară, câtă vreme fiilor de preoţi ortodocşi li se interzicea accesul în Facultăţile de Istorie, Filosofie şi Drept, ca să nu mai vorbim de şcolile cu profil militar! Mulţi dintre acei foşti preoţi sau absolvenţi de Academii teologice unite au intrat în Partidul Comunist Român. Chiar şi un actual episcop catolic oriental, ca şi mulţi preoţi (ca părintele fost secretar de Partid Grigore Balea din Sighet) au avut carnetele roşii. Să nu mai vorbim de numeroşii „intelectuali", chiar cadre didactice universitare, care în anii regimului totalitar erau mari membri de Partid, unii cu funcţii de răspundere, chiar, iar azi fac pe marii apologeţi ai uniatismului. Oare când au fost sinceri: când au slujit Partidul lui Marx, Lenin şi Stalin, ori azi când fac pe „eroii-postumi" şi se prezintă ca mari denigratori ai Ortodoxiei „greco-slave" şi ca luptători în „catacombe" imaginare!? De ce acuzaţi preoţii ortodocşi că au colaborat cu regimul comunist, câtă vreme nici unul din ei n-a avut carnet roşu de Partid, cum au avut uniţii?! Bunul simţ ar trebui să oblige la tăcere pe aceşti intelectuali, ieri „comunişti-ateri" azi „catolici-orientali".

10 „Unirea de la 1700 ne-a dat puterea să murim pentru unitatea cu Biserica zidită pe stânca lui Petru".

Vom reveni într-un alt număr asupra celor ce au suferit şi au murit în închisori, fie ortodocşi, fie uniţi. Deocamdată voim să le spunem fraţilor noştri catolici orientali că datorită laudelor deşănţate din presă, datorită atacurilor necinstite la adresa Ortodoxiei, dar mai ales datorită îndepărtării de ritul liturgic bizantin ,numărul credincioşilor acestei Biserici s-a redus simţitor. Aţi dorit o Biserică *catolică* orientală, iată, o aveţi; cu doar 228.337 suflete, după cum arată recensământul din ianuarie 1992. Atâţia au mai rămas „pe stânca lui Petru"! Restul au redevenit ortodocşi, aşa cum au fost moşii şi strămoşii lor!

Pr. Prof. Mircea Păcurariu

Începuturile istorice ale poporului ales: ISAAC şi IACOB (II)

(LECŢIE DE RELIGIE)

1. Organizarea clasei pentru lecţie. (Rugăciunea de intrare în clasă, pregătirea materialului didactic).
2. Verificarea temei şi a cunoştinţelor predate în lecţia trecută.
3. *Legătura cu lecţia precedentă, sau cu cunoştinţele anterioare.*

Vă aminţiţi desigur că în lecţia trecută am văzut că Avraam a avut un fiu, pe Isaac.

4. *Comunicarea subiectului lecţiei noi şi a obiectivelor urmărite (Se va scrie pe tablă).*

Astăzi vom vorbi în continuare despre Isaac şi fiul său, Iacob, ceilalţi doi patriarhi, sau părinţi de la care începe istoria poporului ales.

5. *Dirijarea învăţării. Comunicarea noilor cunoştinţe.*

Când Isaac a împlinit vârsta întemeierii unei familii, tatăl său s-a îngrijit de căsătoria sa. Astfel l-a chemat pe Eliazar, cel mai bătrân şi devotat slujitor al său, pentru a-l însărcina cu o misiune foarte delicată. Avraam era convins că Domnul care purtase de grijă pentru toate, va alege şi soţia potrivită pentru Isaac. Ca şi tată, putea să-i ofere fiului său bogăţii mari, dar soţia devotată şi potrivită pentru el numai Dumnezeu putea să-i aleagă. Astfel, l-a rugat pe Eliazar să se ducă până în ţara de unde plecase el şi unde trăiau rudele sale. Şi tocmai de acolo să-i aducă lui Isaac, pe cea care-i va fi soţie.

Aşadar după o lungă călătorie, Eliazar a ajuns în Haran, unde locuia Nahor, fratele lui Avraam. După ce s-a rugat pentru ajutor a mers la cel mai obişnuit loc de întâlnire din cetate: fântâna. Era în spre seară, şi curând femeile vor veni să scoată apă. Dar cum să aleagă el soţia potrivită pentru Isaac, din mulţimea femeilor care vor veni? Oare pe care a hărăzit-o Dumnezeu să fie soţia fiului stăpânului său? Totul depindea de călăuzirea lui Dumnezeu, aşa că Eliazar a început cu rugăciunea, cerând un semn de recunoaştere; „Fă ca fata căreia îi voi zice: pleacă-ţi vadra, te rog, ca să beau" şi care va răspunde: „bea şi am să dau şi cămilelor tale", să fie aceea pe care ai rânduit-o Tu pentru robul Tău Isaac." !

Slujitorul lui Avraam se ruga încet, în sinea lui. Nimeni nu i-a auzit ruga, în afară de Dumnezeu. Abia şi-a terminat însă rugăciunea, când un imbold lăuntric l-a îndemnat să-şi ridice ochii. Iată că în faţa lui, a apărut o fată cu ulciorul pe umăr. Era zveltă, tânără, frumoasă şi pe măsură ce se apropia şi-a dat seama că ea reprezenta răspunsul la rugăciunea lui. Iată mireasa lui Isaac! Era Rebeca, fiica lui Betuel, adică fratele lui Avraam.

Eliazar a înnoptat în casa Rebecăi, dar acea noapte a fost cu totul deosebită. Nimeni nu a putut dormi; ascultau cu toţii istorisirea lui Eliazar, recunoscând călăuzirea lui Dumnezeu. Şi-au dat seama că alegerea soţiei lui Isaac este cuprinsă de promisiunile Domnului. După cum naşterea lui Isaac este o dovadă a împlinirii promisiunii lui Dumnezeu, tot aşa şi căsătoria trebuia legată de promisiunile lui Dumnezeu. Trimiţându-l pe Eliazar în căutarea miresei, Avraam era convins că face voia lui Dumnezeu şi era sigur că va primi răspuns la rugăciunile sale.

Întrebată dacă vrea să meargă cu Eliazar, Rebeca a dat un răspuns hotărât, fără să pună condiţii. Ea îl iubea pe Dumnezeu şi se supunea voii Sale. Răspunsul ei a fost în acelaşi timp un mare dar al credinţei. Ţinând seama că urma să plece foarte departe, putea să nu se mai întoarcă niciodată. Despărţirea urma să fie pe viaţă. Dar ştia că merge acolo unde o trimite Domnul, şi ascultând de voia Sa, El o va călăuzi şi nu o va lipsi de dragostea Sa. Rebeca trebuia să împlinească ceea ce era stabilit de mult în planul lui Dumnezeu, cu privire la poporul ales.

Cei doi s-au întâlnit pentru prima dată în câmp. Atmosfera cortului era apăsătoare pentru Isaac. El a ieşit în câmp să vorbească cu Dumnezeu, ştiind că Eliazar s-ar putea întoarce dintr-o clipă-n alta. Rebeca a văzut un bărbat apropiindu-se. Când a aflat că este Isaac, şi-a acoperit faţa cu un văl, pentru că miresele din răsărit nu-şi arătau mirilor faţa decât după ceremonia nunţii. Rebeca era inteligentă, energică, cu o voinţă puternică, dar şi frumoasă. Era tot ce Isaac şi-ar fi putut dori de la soţia sa.

Şi iată că după câţiva ani, Isaac şi Rebeca au avut doi băieţi gemeni. Primul care se născuse era Esau şi avea pielea acoperită de foarte mult păr; iar imediat după el s-a născut Iacob care avea însă o piele netedă şi fină. Ei erau gemeni, dar nu semănau deloc. Esau era un băiat gălăgios şi neastâmpărat, care toată ziua alerga pe câmp şi prin păduri unde vâna animale. Iacob, însă era mai paşnic şi mai bun. El rămânea cu mama lui în cort sau păzea oile. Şi de multe ori stătea liniştit şi se gândea la Dumnezeu. Iacob îl iubea mult pe Dumnezeu şi dorea să fie copilul Său spre deosebire de Esau, căruia nici nu-i păsa. Şi cu toate acestea, Isaac îl iubea pe Esau, cel mai mult. El aducea acasă carne gustoasă, o frigea şi o dădea tatălui său.

Într-o zi, Iacob stătea în faţa cortului şi fierbea o mâncare de linte foarte bună, care mirosea plăcut. Atunci se apropie de el Esau care, venind de la câmp, era foarte înfometat şi obosit. „Dă-mi şi mie să mănânc din mâncarea aceasta!" — i-a spus Esau fratelui său. Acesta însă a profitat de împrejurări, dându-i să mănânce numai cu condiţia ca Esau să-i dea lui, dreptul de întâi născut, pentru a primi binecuvântarea părintească. Esau începe să râdă: „Poţi s-o ai! N-am nevoie de această binecuvântare!" Acum Iacob se purta atent cu fratele său, dar ceea ce a făcut el, nu era tocmai cinstit şi drept.

Anii trecură, iar Isaac, îmbătrânind, orbise. Era foarte slăbit şi îşi petrecea zilele stând în cort, întins pe patul său. Într-una din zile îl trimise pe Esau să vâneze un animal şi să-l pregătească aşa cum îi plăcea lui. Iar după ce-l va mânca îi va da binecuvântarea. Esau ar fi trebuit să spună: „Nu tată, Iacob trebuie să primească binecuvântarea, căci i-am vândut-o lui pentru o farfurie cu linte". El, însă gândi: „N-are importanţă ce am promis. Eu vreau să primesc binecuvântarea şi să fiu moştenitorul". Şi se duse pe câmp să vâneze un animal. Mama, Rebeca, auzise totul şi se duse la Iacob, fiind foarte neliniştită. „Acum zise ea lui Iacob: trebuie să fim foarte şireţi, căci altfel nu vei primi binecuvântarea cea mare. Trebuie să-l înşelăm pe tatăl tău. Du-te repede la turmă şi adu-mi doi iezi. Îi voi frige aşa cum îi place lui şi apoi îi vei duce tatălui tău. Vei face ca şi cum tu ai fi Esau. Tatăl tău fiind orb, cu siguranţă nu va observa nimic". Însă Iacob ezita „Tata va simţi că sunt eu, căci Esau are atâta păr pe mâini, iar mâinile mele sunt netede". Dar şi pentru aceasta, Rebeca găsise o soluţie. Iacob se duse la turmă, tăie doi iezi, iar mama sa îi prepară. Apoi îl îmbrăcă cu haine de ale lui Esau, care miroseau a pădure şi câmp. Apoi trase peste mâinile lui Iacob şi peste gât, pieile iezilor care aveau păr pe ele. Astfel se duse Iacob la cortul tatălui său: „Tată!" — „Cine eşti tu?", întrebă Isaac. Atunci Iacob minţi: „Eu sunt Esau, fiul tău mai mare. M-am întors de pe câmp. Ridică-te şi mănâncă în tihnă şi apoi dă-mi binecuvântarea". Isaac observă ceva şi zise: „Eşti cu adevărat Esau? Ai o voce străină. Vino lângă mine şi lasă-mă să te simt." Iacob se apropie de tatăl său. Tatăl îi atinse mâinile. Erau păroase. Dar ce era cu vocea? „Vocea este a lui Iacob, dar mâinile sunt ale lui Esau"? zise bătrânul. Şi apoi mai întrebă odată: „Eşti tu Esau?" „Da", minţi Iacob iarăşi: „eu sunt". Carnea era lângă pat şi mirosea tare frumos. Isaac mâncă din ea şi bău vinul adus. Apoi spuse: „Dă-mi un sărut, fiul meu". Iacob îi dădu. Şi acest sărut era de fapt o minciună. Dar Isaac simţi hainele lui Esau şi acum nu mai avea nici o îndoială că n-ar fi Esau acela care îngenunchia în faţa patului său. Îşi întinse mâinile şi le puse deasupra capului fiului său, binecuvântându-l. Îi promise că mai târziu el va fi stăpân peste toate şi că el la rândul lui va fi prietenul lui Dumnezeu. Iacob nu îndrăznea să-l mai privească. Ce urât era din partea lui, căci îl înşelase pe bătrânul său tată. Şi totuşi, el primise binecuvântarea cea mare, promisă de Dumnezeu. Dar oare chiar ar fi fost nevoie de atâtea minciuni care să întineze această binecuvântare? Dumnezeu care este atotputernic şi înţelept, are el nevoie să fie ajutat de mintea oamenilor? Desigur că Domnul ştia ce trebuie făcut pentru ca Iacob şi nu Esau să fie a doua verigă în numărul mare de urmaşi pe care Domnul îl promisese lui Avraam.

Nu după mult timp apăru şi Esau. Vânase un animal, îl tăiase şi îl fripse. Apoi îl duse în cortul tatălui său. Când află Esau despre înşelăciunea fratelui său, începu să strige de mânie. „Îi arăt eu lui Iacob! O să vedeţi voi când tatăl meu nu va mai fi, îl voi omorî în bătaie pe Iacob!"

Rebeca îl auzi şi-l trimise pe Iacob la unchiul său Laban, care locuia departe, acolo de unde venise Rebeca. Trebuia să stea acolo până se va mai linişti mânia lui Esau. Astfel Iacob fugi în lumea largă, ca biet fugar. Iată ce i s-a tras de la înşelaciune! Iar Rebeca şi-a pierdut fiul pe care-l iubea aşa de mult, ca urmare a sfatului ei greşit...

Deci, Iacob plecă depărtându-se tot mai mult de casă. Avea de mers un drum lung până s-ajungă în ţara în care locuia unchiul său. Iacob era trist şi-i părea rău că şi-a înşelat tatăl. El se gândea: „Acum nu mai am pe nimeni care să se ocupe de mine. Cu siguranţă, nici Dumnezeu nu mai vrea să ştie de mine. M-am purtat aşa de urât!" Merse Iacob până asfinţise soarele şi se înserase. Iacob nu găsise nici o casă în care ar fi putut dormi. De aceea se culcă pe pământ, având o piatră căpătâi. Se uită spre cer căutând stelele, dar cerul era acoperit de nori şi Dumnezeu părea departe de tot. Iacob se gândea: „Ce bine

(Continuare în pag. a 5-a)

Preot prof. Sorin Cosma

„Închinarea Treimii s-a arătat"

După ce ne-am înălțat sufletește cu colindele și cântările Nașterii Domnului, iată că a sosit, spre bucuria noastră, un alt mare Praznic al Mântuitorului Iisus Hristos: Botezul Său.

În cântarea, prin care slujitorii Sfintei Biserici vestesc, în biserică și în casele credincioșilor, înțelesul Praznicului, se spune că botezându-se Domnul în râul Iordanului „Închinarea Treimii s-a arătat".

În nici o altă împrejurare nu avem o descoperire atât de minunată a Sfintei Treimi, ca la Botezul Domnului.

Este adevărat că Sfânta Scriptură conține unele mărturii despre Sfânta Treime și înainte de venirea Mântuitorului. Astfel cuvintele lui Dumnezeu „Să facem om după chipul și asemănarea Noastră" (Fac. 1, 26) mărturisesc prezența nu unei singure persoane la creație. Cântarea „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot" (Is. 6, 3), indică, că îngerii (Serafimii) preamăresc pe un singur Dumnezeu în trei Persoane. Să ne amintim, apoi, că patriarhul Avraam a fost vizitat la stejarul Mamvri de trei tineri, carora li s-a închinat și le-a adus daruri, adresându-li-se însă ca unui singur Om prin singularul „Doamne", căci știa că Dumnezeu este de față (Fac. 18, 1—2). Dar toate aceste descoperiri, și altele, au fost mai puțin clare, deoarece ele au avut loc într-o vreme de pregătire și de așteptare a mântuirii.

La timpul potrivit, sau, cum zice Sfânta Scriptură „la plinirea vremii", Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, persoana a II-a a Sfintei Treimi, S-a lipsit pe Sine de slava dumnezeiască și a luat trup omenesc din Sfânta Fecioară Maria, făcându-se asemenea oamenilor, afară de păcat (Filip 2, 7—8). La vârsta de 30 de ani El a venit la râul Iordan să împlinească rânduiala botezului. Acolo se afla „om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan" (Ioan 1, 6). El avea menirea să pregătească pe oameni spre a primi învățătura lui Iisus. Sfânta Evanghelie spune că el a venit „să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el" (Ioan 1, 7). Văzându-L pe Iisus apropiindu-se, Sfântul Ioan a exclamat: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii" (Ioan 1, 29). Evident, Iisus nu avea trebuință de botez, fiindcă era fără păcate. (Cf. Ioan 8, 46; I Petru 2, 22). Sfântul Ioan știa acest lucru. I-a spus: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine?" (Matei 3, 14) „Și răspunzând Iisus a zis către el: „Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea" (V. 15). Aceste cuvinte însemnează că împlinirea dreptății se săvârșește prin ascultarea legii și a rânduielilor dumnezeiești (Cf. Luca 1, 6), care exprimă dreptatea. Dreptatea constă în dreapta credință și roadele ei, ce urmaresc apropierea omului de Dumnezeu. Iisus Hristos a venit spre realizarea împăcării prin împlinirea dreptății și a iubirii în lume. Botezul Său este un act de smerenie și de supunere față de legea dumnezeiască. Iar slujitorul acestei legi era, în acel timp, Ioan Botezătorul, pe care Însuși Dumnezeu l-a trimis să boteze (Ioan 1, 33). Iisus S-a supus acestei rânduieli, după cum a dat ascultare și altor rânduieli (a se vedea Luca 2, 21—24; 42) ale legii ,spre a le da un sens duhovnicesc nou.

Sfintele Evanghelii ne istorisesc, că „botezându-se Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a văzut pogorându-se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit" (Matei 3, 16—17; Marcu 1, 10—11, Luca 3, 21—22).

Iată urmarea împlinirii dreptății. Smerenia ascultării și împlinirea legii au deschis cerurile și Însuși Dumnezeu-Tatăl a mărturisit iubirea față de Fiul Său, iar Duhul Sfânt s-a coborât în chip văzut peste Fiul, și astfel descoperirea Sfintei Treimi a fost dată în chip mai vădit decât altă dată. Ioan Botezătorul și poporul care era de față au văzut și au auzit lucruri minunate și unice. Botezătorul Domnului povestește el însuși, ca martor ocular: „Am văzut Duhul coborându-se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste El" (Ioan 1, 32).

Împlinirea rânduielii dumnezeiești de către Mântuitorul a pricinuit venirea Sfântului Duh. În timp ce botezul lui Ioan era un botez al pocăinței (Matei 3, 11; Fapte 13, 24 și 19, 4), adică un act de curățire a păcatelor, Botezul instituit de Iisus Hristos, în numele Sfintei Treimi, este botezul Harului Dumnezeiesc care sfințește pe credincioși prin Sfântul Duh (Marcu 1, 8).

Arătarea Sfintei Treimi în timpul Botezului Domnului este descoperirea unei taine mari și nepătrunse de mintea omenească. Ea ni s-a descoperit pe măsura puterii noastre de a cunoaște și de a crede. Astfel din cuvintele „Fiul Meu cel iubit", rostite de Tatăl, înțelegem că între Tatăl și Fiul este o iubire veșnică, iar arătarea Sfântului Duh, în aceeași clipă, mărturisește prezența aceleiași iubiri atât între Tatal și Duhul Sfânt cât și între Fiul și Duhul Sfânt. De aceea Sfântul Ioan Apostolul și Evanghelistul a scris: „Dumnezeu este iubirea" (I Ioan, 4, 8). Fiul ne-a descoperit că Sfântul Duh purcede de la Tatăl (Ioan 15, 26), ceea ce însemnează că e plin de iubire ca și Tatăl. Iubirea lui Dumnezeu față de lume exprimă iubirea între persoanele Sfintei Treimi, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Acest adevăr reiese din cuvintele Mântuitorului: „Precum M-a iubit pe mine Tatăl, așa v-am iubit și Eu pe voi" (Ioan 15, 9); „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da voua, ca să fie în voi în veac, Duhul Adevărului" (Ioan 14, 16—17).

Desigur mintea omenească nu poate cuprinde în întregime taina Sfintei Treimi. Un singur Dumnezeu proslăvit în Treime ne-a fost descoperit de către Persoana Fiului de o ființă cu Tatăl, născut înainte de veci, Iisus Hristos, dar înțelesul tainei este atât de adânc încât „ce anume este Dumnezeu în ființa Sa, aceasta este cu neputință să se știe de vreo făptură nu numai văzută, dar și nevăzută, adică nici de înșiși îngerii, fiindcă nu este de fel vreo asemănare între ziditor și zidire" (Mărturisirea de credință a Bisericii Ortodoxe 1642, trad. Alexandru Elian, București, 1981, răspuns la întreb. VIII, pag. 28). Dar atunci când puterea cunoașterii devine insuficientă, intervine puterea credinței care ușurează omului primirea tainelor dumnezeiești. Dumnezeu ne-a dat darul credinței ca ființa noastră să se străduiască la „dovedirea lucrurilor celor nevăzute" (Ev. 11, 1).

Botezul lui Iisus n-a fost numai o supunere față de lege, ci și un act de sfințire a firii, a naturii, un act de regenerare a lumii întregi. În cinstea Botezului Domnului a fost rânduită sfințire deosebită a apei. Una din rugăciunile, atât de emoționante, de la această slujbă exprimă ideea de înnoire și refacere a lumii, de împăcare a „celor de sus" cu „cele de jos": „Astăzi, cele de sus cu cele de jos împreună prăznuiesc, și cele de jos cu cele de sus împreună vorbesc. Astăzi, păcatele oamenilor se curățesc în apele Iordanului. Astăzi raiul s-a deschis oamenilor. Astăzi toată făptura se adapă cu curgeri tainice, Astăzi, Stăpânul merge la botez, ca să ridice firea omenească la înălțime. Astăzi, împărăția cerurilor am dobândit. Astăzi pământul și marea s-au împărtășit de bucuria lumii și lumea de veselie s-a umplut. Astăzi, întunericul lumii se risipește cu arătarea Dumnezeului nostru" (Molitfelnic, București, 1984, p. 620).

Au trecut aproape două mii de ani de la slăvita zi a Botezului Domnului. Dar măreția praznicului a rămas aceeași. Credincioșii se îngrijesc cu atenție deosebită ca să aducă aghiazmă mare de la sfânta slujbă din biserică și s-o păstreze în casele lor. Cei care gustă cu credință din ea mult folos sufletesc vor dobândi. Căci aghiazma mare se aseamănă cu apa Iordanului, pe care Iisus Domnul a sfințit-o cu Trupul Său. Iar Domnul Iisus Hristos este capul Sfintei Biserici și în numele Său, slujitorii ei se roagă pentru Coborârea Duhului Sfânt asupra apei ce se sfințește. În chip nevăzut, cerurile se deschid și Sfânta Treime e de față. Sunt momente de adâncă cutremurare sufletească.

De aceea să mulțumim Sfintei Treimi pentru refacerea și înnoirea sufletelor noastre, atunci când ne smerim și ne rugăm ca faptele și gândurile pe care le avem să fie tot mai bune — și mai curate.

În numele Sfintei Treimi fiecare creștin primește haina Botezului și se îmbracă în Hristos (Gal. 3, 27). Taina Sfântului Botez e luminată în chip tainic de lumina cerurilor deschise și de prezența Sfintei Treimi. „Când ieșim din apa Botezului — scrie Nicolae Cabasila — noi avem în suflete pe Iisus și Mântuitorul nostru... Îl avem plin de mărire, curat de orice păcat și lipsit de orice stricăciune, așa cum a înviat, așa cum S-a arătat apostolilor, pe cum era pe când S-a înălțat la cer și la sfârșit, așa cum va fi când se va întoarce iarăși să ne ceară comoara ce ne-a încredințat-o" (Despre viața în Hristos, trad. Pr. Prof. Teodor Bodogae, Sibiu, 1946, p. 23). E necesar să păstrăm această comoară cât mai curată deoarece cu ea ne vom înfățișa înaintea dreptului Judecător.

Pr. Mihail Colotelo

Românii din Olanda se roagă lui Dumnezeu pt. salvarea vieții lui ILIE ILAȘCU și manifestă în fața Ambasadei Rusiei de la Haga

Credincioșii ortodocși români prezenți la Sfânta Liturghie săvârșită de Preotul Dr. Ioan Dură, la Haga, Duminică, 12 Decembrie 1993, s-au rugat cu Preotul lor pentru salvarea vieții lui Ilie Ilașcu și slobozirea lui și a celorlalți cinci români aflați în gulagurile staliniste de la Tiraspol.

După oficierea Sfintei Liturghii, Preotul Ioan Dură a vorbit credincioșilor despre recenta condamnare la moarte, prin împușcare, a lui Ilie Ilașcu, de către relicvele staliniste de la Tiraspol, aflate la adăpostul Armatei a XIV-a a Rusiei, și de pedepsele grele de închisoare date celorlalți cinci români. Condamnarea la moarte, prin împușcare, a lui Ilie Ilașcu a fost calificată de Preotul Ioan Dură drept un act inuman și barbar întreprins de niște autorități nelegitime de la Tiraspol. Vina lui Ilie Ilașcu și a celorlalți români condamnați, a adăugat Părintele Dură, a fost aceea de a fi români și creștini ortodocși ,care își iubesc pământul natal al Basarabiei, voind-o românească și democrată. Apoi, Preotul paroh, Ioan Dură, a rugat pe credincioși să participe la manifestația de protest, care urma să aibă loc în fața Ambasadei Rusiei de la Haga, la orele 15, și despre al cărui mod de desfășurare le-a vorbit Dl. Corneliu Colceriu, inițiator și organizator al acesteia, împreună cu Domnii: Sorin Alexandrescu și Călin Angelescu.

Spre Ambasada Rusiei s-a pornit de la biserică ,și cei aproximativ 60 de români, odată ajunși în fața clădirii acesteia, la orele 15, au început să scandeze, în limba engleză, „Libertate" și „Justiție pentru Ilașcu". Pe pancartele purtate de manifestanți se puteau citi, în limba engleză, apelurile: „Salvați viața lui Ilie Ilașcu", „Ielțin, salvează viața lui Ilașcu", „Libertate pentru Ilașcu", „Stop crimelor din Tiraspol", și „Tiraspol — o farsă judiciară". De asemenea, manifestanții purtau și fotografiile românilor aflați în cuștile de la Tiraspol.

În fața Ambasadei Rusiei s-a dat citire Scrisorii adresată Ambasadorului acesteia, redactată în limba engleză, și în care se protestează împotriva condamnării la moarte a lui Ilie Ilașcu și a pedepselor grele de închisoare impuse celorlalți cinci români și se face, totodată ,un insistent Apel către Președintele Ielțin de-a interveni personal pentru a fi salvată viața lui Ilașcu și obținută libertatea celor din grupul său.

La orele 18, o delegație a românilor prezenți la manifestație, alcătuită din Domnii, Sorin Alexandrescu, Profesor universitar, Cornel Colceriu, fost colaborator la postul de Radio și Televiziune „Avro", din Hilversum, Călin Angelescu, scriitor, și Preotul Dr. Ioan Dură, istoric bisericesc, au fost primiți la Ambasada Rusiei, de către Primul Secretar al acesteia, — ambasadorul fiind absent, potrivit celor mărturisite —, și de Directorul Agenției de Știri „Ria Novosti" în Olanda. Delegația manifestanților a înmânat Primului Secretar al Ambasadei Rusiei scrisoarea adresată Ambasadorului acesteia, și a prezentat, succint, starea de lucruri existentă în așazisa auto-proclamată Republică nistreană, relevându-se, îndeosebi, ideologia xenofobă-comunistă a conducătorilor aceleia și prezența pe teritoriul ei a Armatei a XIV-a a Rusiei. De aici, au conchis membrii delegației, recurge și datoria Președintelui Ielțin de-a se preocupa de soarta lui Ilașcu și a celorlalți români întemnițați din ordinul autorităților de la Tiraspol. În același timp, Pr. Dr. Ioan Dură a amintit că, dacă se adresează Ambasadei Rusiei, este tocmai pentru faptul că, numai Președintele Rusiei, Ielțin, poate impune celor de la Tiraspol să cruțe viața lui Ilașcu. Și, Părintele Dură a adăugat că, în cazul în care nu se va interveni de către Moscova pentru salvarea vieții lui Ilie Ilașcu, legăturile tradiționale dintre popoarele ortodoxe, rus și român ,vor fi grav afectate, căci, după cum se știe, toți cei șase români condamnați sunt creștini ortodocși și membri ai Partidului Creștin Democrat din Republica Moldova.

La manifestația românilor de la Haga au fost prezenți reporteri ai celui mai mare cotidian olandez, „De Telegraaf", ai Postului de Radio „Veronica" ,precum și corespondentul de la „Ria Novosti" în Olanda, cărora Dl. Sorin Alexandrescu le-a expus, în limba olandeză, motivul prezenței manifestanților.

Să dea Bunul Dumnezeu, ca rugăciunile și manifestația românilor din Olanda, împreună cu cele ale românilor din țară și de pretutindeni, să întărească sufletește pe cei șase români întemnițați de autoritățile de la Tiraspol și să împiedice punerea în aplicare a uciderii patriotului Ilie Ilașcu. Amin!

Haga, 13 Decembrie 1993.

Pr. Dr. Ioan Dură

Sf. Ioan Botezătorul — un glas care s-a adresat conștiinței oamenilor

Sf. Ioan Botezătorul a fost o mare personalitate a antichității orientale. Date în legătură cu viața lui sunt cuprinse atât în surse ale Revelației cât și în surse profane.

Există texte profetice al căror cuprins constituie o prevestire, cu secole înainte, a apariției în istoria mântuirii a Sf. Ioan Botezătorul.

Un astfel de text este cel din Isaia 40, 3—5, unde citim: „Un glas strigă: În pustiu gătiți calea Domnului, drepte faceți în loc neumblat cărările Dumnezeului nostru. Toată valea să se umple și tot muntele și dealul să se plece; și să fie cele strâmbe, drepte și cele colțuroase, căi netede. Și se va arăta slava Domnului și tot trupul o va vedea".

Reținem de aici că așa precum erau acei solitori din părțile Orientului, care aveau ca sarcină pregătirea traseului pe care urmau să se deplaseze regii și împărații și de a-i vesti pe supuși de evenimentul ce urma să se petreacă, tot astfel a fost trimis de la Dumnezeu Tatăl și Sf. Ioan Botezătorul să pregătească drumul „Fiului Împăratului", a lui Mesia cel făgăduit.

Valea care, la venirea Mântuitorului, trebuia să se umple și dealul sau muntele ce urma să se coboare, reprezentau neamurile și respectiv poporul ales, adică toată omenirea, care avea nevoie de mântuire. Cele dintâi — neamurile urmau să se înalțe din abisul necunoașterii adevăratului Dumnezeu, în care s-au adâncit tot mai mult, încât, așa cum ne spune Sf. Ap. Pavel, au ajuns să-L confunde pe Creator cu creatura, închinându-se pietrelor, arborilor, aștrilor și chipului uman (Rom. 1, 23). Cel de pe urmă — poporul Israel, urma să se coboare din piscul orgoliului și al exclusivismului spre starea firească a recunoașterii stării de păcătoșenie și a trebuinței urgente de mântuire.

Alt text profetic referitor la Înaintemergătorul Domnului este din Maleahi 3, 1 ,unde se spune: „Iată, Eu trimit pe îngerul Meu și va găti calea înaintea feței Mele...". În virtutea acestui text, Sf. Ioan Botezătorul este reprezentat uneori iconografic cu aripi, precum îngerii.

Primul text a fost scris în secolul VIII î.d.Hr., iar al doilea prin secolul IV î.d.Hr. Caracterul mesianic al ambelor texte a fost sesizat încă de autorii Sfintelor Evanghelii care le utilizează atunci când relatează despre prezența la Iordan și propovăduirea Sf. Ioan Botezătorul (vezi Mt. 3, 3; Mc. 1, 2; Lc. 1, 17).

Viața și activitatea acestui ultim mare prooroc apar strâns împletite cu viața pământească și misiunea evanghelică ale Mântuitorului Hristos.

Sf. Ev. Luca ne vorbește în Evanghelia sa de o prevestire făcută de către înger a nașterii atât a Sf. Ioan, cât și a Mântuitorului. Doar că zămislirea și nașterea lui Ioan s-au petrecut pe cale naturală, iar zămislirea și nașterea Mântuitorului — pe cale supranaturală, adică „de la Duhul Sfânt", cum descoperă în solia sa însuși îngerul Gavriil.

Diferența de vârstă între Ioan și Domnul era numai de șase luni și ei se înrudeau după trup, mamele lor fiind verișoare (vezi Lc. 1, 36).

Nașterea celor doi prunci a avut loc „în zilele lui Irod regele" (Mt. 2, 1), mai precis la sfârșitul domniei acestuia.

Ca și în cazul Mântuitorului, tot astfel și în cazul Sf. Ioan Botezătorul, copilăria, adolescența și tinerețea rămân acoperite de tăcere. Doar în reprezentările iconografice cei doi copii mai apar împreună, veghiați de zâmbetul ocrotitor al Sfintei Fecioare Maria. Oricum viața I-a separat, trăind în localități destul de îndepărtate una de alta (Iisus Mântuitorul — la Nazaret, în Galileea, iar Sf. Ioan — în Inta din munții Iudeii). Așa se face că atunci când se vor reîntâlni la Iordan și când fiecare împlinise 30 de ani, Duhul Sfânt va fi Cel care îi va mijloci lui Ioan recunoașterea lui Iisus venit să se boteze. Sf. Evanghelist Luca, cel care a scris viața lui Iisus pentru un roman, vine cu precizarea datei exacte a începutului propovăduirii lui Ioan la Iordan: era „în al cincisprezecelea an al domniei Cezarului Tiberiu, pe când Pontiu Pilat era procuratorul Iudeii, Irod (Antipa n.n.) — tetrarh al Galileii, Filip, fratele său, tetrarh al Itureii și al ținutului Trahonitidei, iar Lisanias, tetrarh al Abilenei, în zilele arhiereilor Anna și Caiafa" (Lc. 3, 1—2).

Sf. Ioan se înfățișa acum ca o personalitate înzestrată cu o mare autoritate morală, încât veneau la el mari mulțimi de oameni, din toate categoriile sociale. De la Ilie și Elisei nu se mai arătase un asemenea bărbat între evrei. De altfel așa și era privit: ca un mare prooroc, către care a fost cuvântul Domnului (Lc. 3, 2). Nazireu din naștere, Ioan a respectat cu strictețe obligațiile și privațiunile ce decurgeau din acest vot. Rămas fără familie (încă la nașterea sa părinții îi erau înaintați în vârstă), Sf. Ioan și-a petrecut ani îndelungați din viață în pustie. Se hrănea cu lăcuste, miere de albine și fructe, iar ca îmbrăcăminte purta o haină groasă din păr de cămilă. Peste barbă și plete nu-i trecuse niciodată briciul, așa că înfățișarea lui era cu adevărat impresionantă. Avea darul proorociei și beneficia de o putere deosebită de a cunoaște tainele sufletului oamenilor. Cuvântul îi era aspru, dar nu-l rostea spre surparea celor ce veneau la el, fie ei chiar și cei mai mari păcătoși, ci pentru îndreptarea și mântuirea acelora. De aceea stăruia cu îndemnul: „Faceți dar roade vrednice de pocăință" (Lc. 3, 8). În fața nedreptății, a imoralității, minciunii, hoției și a oricărui alt păcat se manifesta cu necruțare. Nu l-au intimidat aroganța celor cu ranguri înalte, duritatea purtătorilor de arme, vicleșugul fariseilor. Pretindea convertire și pocăință imediată. Mesajul său profetic se sintetiza în aceste cuvinte: „Acum securea stă la rădăcina pomilor; deci orice pom care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc" (Lc. 3, 9).

Spre deosebire de ceilalți profeți, Ioan Botezătorul privea împărăția mesianică dintr-o perspectivă mult mai apropiată. Aceasta era deja la porți, pentru că Cel care a venit să o întemeieze se afla printre oameni. Pe Acesta Ioan Îl aștepta din clipă în clipă. De aceea a și adresat celor ce erau cu el vestirea: „Eu vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor. El vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc" (Lc. 3, 16).

Așa cum am amintit, când Mântuitorul a sosit la Iordan, Duhul Sfânt i-a descoperit lui Ioan că are în fața sa pe Trimisul cel făgăduit și deși smerenia sa profundă l-a făcut să se dea la o parte din calea Lui, totuși la insistențele Domnului, Îl botează în vâltoarea Iordanului, devenind martor al Teofaniei ce s-a petrecut atunci. De acum încolo, Ioan își dă seama că misiunea sa s-a încheiat. El Îl socotește pe Mântuitorul ca fiind Mirele noii împărății, iar pe sine se socotea a fi prietenul Mirelui. „De acum — afirmă el, în auzul tuturor, Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez, pentru că Cel ce vine de sus este deasupra tuturor, iar cel ce este de pe pământ, pământesc este și de pe pământ grăiește" (In. 3, 30—31).

După evenimentul Botezului, o parte dintre ucenicii lui Ioan devin ucenici ai Mântuitorului. Alții au rămas în preajma sa.

Un incest de care s-a făcut vinovat Irod Antipa, tetrarhul Galileii, l-a adus pe Ioan într-un conflict deschis cu acesta. Eremitul din pustia Iordanului condamnă public și în termenii cei mai vehemenți legătura nepermisă dintre Irod și Irodiada, soția fratelui său Filip. Gravitatea situației era sporită de faptul că desfrânatul tetrarh se lăsa ispitit și de frumusețea fiicei Irodiadei ,pe nume Salomeea, care îi era nepoată de frate.

Toți cei trei actori implicați în scandalul moral ce s-a iscat îl simțeau mai mult decât incomod pe Ioan. Neputând să-l potolească prin nimic, au recurs la soluția arestării și întemnițării. Astfel Ioan este dus în fortăreața Macheronte pe care o avea Irod la est de Marea Moartă și acolo i se taie capul.

Auzind, prin ucenicii lui Ioan, despre arestarea acestuia, Domnul i-a adus Botezătorului și Înaintemergătorului Său un mișcător omagiu afirmând despre el că a fost mai mult decât un prooroc și că nimeni dintre cei născuți din femeie nu a fost mai mare decât Ioan Botezătorul (vezi Mt. 11, 9.11). Prin aceiași ucenici i-a trimis lui Ioan un mesaj de încredințare cum că timpurile mesianice au sosit.

Desigur că rostite de la înălțimea absolutului divin, cuvintele Mântuitorului despre Ioan Botezătorul rămân în afara oricărei comparații. În baza lor, a autorității supreme cu care au fost înzestrate, Ioan Botezătorul este recunoscut ca unul dintre cei mai mari sfinți ai creștinătății. Numele lui a devenit nume de tradiție la toate popoarele creștine.

Pentru că am amintit și de unele surse profane care cuprind referiri la Ioan Botezătorul, vom reda în încheiere o mențiune despre marele bărbat din cartea *„Antichitățile iudaice"* a lui Iosif Flaviu, un istoric evreu contemporan cu Mântuitorul și implicit cu Ioan Botezătorul, care a trăit la Roma ,după ce și-a petrecut tinerețea la Ierusalim, până la înăbușirea răscoalei iudaice din anul 70. Iată cum îl descrie Iosif pe compatriotul și contemporanul său, pe care nu l-a cunoscut personal, dar a aflat despre el din tradiția orală care s-a păstrat vie în Ierusalim: „Ioan, supranumit Botezătorul, era un om de o mare pietate, care îi îndemna pe evrei să îmbrățișeze virtutea, să exerseze dreptatea și să primească botezul, după ce se vor fi făcut plăcuți lui Dumnezeu nu numai prin a se abține de a săvârși păcate ci mai ales prin strădania de a-și păstra puritatea trupului și a sufletului. Întrucât o mare parte din popor îl urma spre a-i asculta învățătura, Irod temându-se că prin puterea pe care el o avea asupra oamenilor să nu-i instige la vreo răzvrătire, pentru că cei ce-l urmau erau gata să întreprindă tot ceea ce le ordona, a crezut de datoria sa să prevină acest rau pentru a nu avea motiv să se căiască de faptul că este prea târziu spre a-l remedia. Pentru acest motiv, l-a trimis ca prizonier în fortăreața Macheronte..." (Flavius Josèphe, Histoire ancienne des Juifs, XVIII, V, 2, Paris, 1982, p. 566).

Prin faptul că a înfruntat păcatul și nu s-a lăsat copleșit în fața morții, Sfântul Ioan Botezătorul rămâne o pildă vie de tărie în credință și neclintire în apărarea adevărului.

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Sărbătoare, bilanţ şi binecuvântare la început de An Nou

(Urmare din pag. 1)

portantă şi pentru Biserica noastră din Transilvania, îndeosebi pentru că, la 1 ianuarie 1809 s-a născut marele *Andrei Şaguna, Mitropolitul Transilvaniei.* Aşadar acum 185 de ani. Este, după cum vedeţi, oarecum, anul acesta, o cifră aniversară rotundă. Şaguna este socotit în Transilvania a fi *începătorul a toate,* pentru că el a pus bază instituţiilor fundamentale bisericeşti, într-o vreme în care le era foarte greu românilor să trăiască sub o stăpânire străină, care nu le recunoştea nici religia, ca religie oficială şi nici naţiunea, ca naţiune oficială.

Oricât ni s-ar părea la toţi de ciudat, aceasta a fost realitatea. Deşi eram cei mai vechi pe pământul Transilvaniei, deşi religia noastră ortodoxă era şi ea cea mai veche, pentru că o primisem odată cu formarea noastră ca popor, ei bine, în Transilvania erau recunoscute numai trei naţiuni. Încă de la 1437, când s-a decretat unirea celor trei naţiuni: *„Unio trium nationum"*: ungurii, saşii şi secuii, românii erau socotiţi ca şi cum n-ar exista. De asemenea, erau recunoscute patru religii: catolică, luterană, reformată şi unitariană. Ortodocşii — din nou erau acum socotiţi ca şi cum n-ar exista. Repet, într-o vreme în care românii erau cei mai mulţi. Toate statisticile, chiar făcute de străini, atestau că ortodocşii erau cei mai numeroşi. Românii ortodocşi alcătuiau cea mai mare parte din Transilvania, erau *mai mulţi decât toate celelalte naţionalităţi luate la un loc.* Şi totuşi, nu erau recunoscuţi. Nici ca naţiune şi nici religia lor.

Aceasta a durat multă vreme. În astfel de condiţii Şaguna a fost omul providenţial al Transilvaniei. Şi se cuvine măcar câteva cuvinte să spunem astăzi cu prilejul împlinirii a 185 de ani de la naşterea lui. Anul trecut, în 1993, am sărbătorit 120 de ani de la moartea lui. lui. A murit în 1873.

Ce a făcut Şaguna în Transilvania?

A venit întâi ca vicar în 1846; în 1847 a fost ales episcop, în 1848 a fost hirotonit şi la numai câteva zile de la hirotonie s-a dus pe Câmpia Libertăţii, la Blaj, unde s-a rostit pentru prima oară: *„Noi vrem să ne unim cu ţara"*. Era român macedonean. A venit în ţară după ce-şi făcuse o educaţie profund teologică şi umanistă; ştia multe limbi, ştia româna bineînţeles din familie, ştia maghiara, ştia germana, ştia sârba. A fost o mare binecuvântare pentru Transilvania că a fost numit aici vicar şi apoi episcop şi, în calitatea lui de episcop, a început lupta pentru reîntemeierea Mitropoliei Transilvaniei, care fusese distrusă la 1700 de către habsburgii catolici. Avusesem înainte de Şaguna câţiva episcopi sârbi, numiţi înadins dintre sârbi ca să nu fie episcopi din naţiunea noastră. Unii nici n-au fost lăsaţi să locuiască în Sibiu. Şi astăzi există o căsuţă în Răşinari care a fost o vreme reşedinţă episcopală, deci într-un sat. Abia ultimul de dinainte de Şaguna a fost român dar care şi-a desfăşurat păstorirea în condiţii foarte, foarte grele.

De aceea Şaguna, când a venit, s-a gândit să îmbunătăţească soarta românilor şi, cum nu putea să o facă pe plan politic, a făcut-o pe plan bisericesc.

A reîntemeiat în 1864 Mitropolia de la Sibiu. Ea a devenit un fel de *guvern* al românilor din Transilvania, care politicește nu aveau dreptul sub nici o formă să se organizeze. Erau sub stăpânire străină.

A alcătuit apoi un Congres bisericesc din care a făcut parte şi marele Avram Iancu, iar acest Congres bisericesc a ţinut loc de *parlament* al românilor din Transilvania. Şi-apoi a dat bisericii din Transilvania un *Statut organic,* statutul şagunian, care implica în viaţa bisericească pe preoţi şi pe mireni pentru că, potrivit acestui Statut, Congresul bisericesc era alcătuit din o treime preoţi şi două treimi laici, laici care nu puteau activa pe terenul luptelor naţionale. El le-a dat posibilitatea să-şi ducă această luptă în cadrul Congresului bisericesc.

Statutul şagunian a fost luat ca model după Unirea din 1918 pentru organizarea întregii Biserici Ortodoxe Române şi este şi astăzi în vigoare.

Şaguna este cel care a întemeiat aici la Sibiu toate instituţiile fundamentale. În afară de cele pe care le-am numit, a întemeiat *„Telegraful Român"*, singura revistă din ţară cu apariţie neîntreruptă până acum.

A întemeiat apoi un *„Calendar"* sub formă de carte, care de asemenea continuă până în ziua de astăzi cu numele de *„Îndrumător bisericesc"*. A întemeiat aici Tipografia, a întemeiat Şcoală pentru preoţi şi învăţători, a întemeiat o instituţie fundamentală care a jucat un rol extraordinar în viaţa Transilvaniei şi care şi-a reluat acum activitatea şi anume *ASTRA,* Asociaţia pentru răspândirea culturii şi literaturii poporului român şi multe altele, care l-au făcut să rămână în istoria Transilvaniei ca pe unul din oamenii ei providenţiali.

Iată de ce am zis că e bine să ne amintim astăzi, când se împlinesc 185 de ani de la naşterea lui, de acest mare bărbat, începător a toate, cel care a dat Transilvaniei posibilitatea de a se organiza, de a-şi întări conştiinţa ortodoxă şi românească, întărire care a putut duce după aceea, prin urmaşii lui, la înfăptuirea actului unirii de la 1 Decembrie 1918.

4. Intrăm în Anul Nou 1994. Împliniri şi speranţe.

Sărbătorim astăzi şi intrarea în Anul Nou 1994. De obicei într-o zi ca aceasta, de Anul Nou, se fac bilanţuri. Se fac bilanţuri în activităţile publice, îşi fac bilanţuri instituţiile, un fel de bilanţuri îşi fac familiile şi, un altfel de bilanţ ,ar trebui să-şi facă fiecare dintre noi. Mă gândesc la un bilanţ al conştiinţei. În ce măsură am fost mai buni, în ce măsură am făcut mai mult bine, pentru ca să ştim ce ne mai rămâne de completat, de realizat în anul în care intrăm.

Şi noi, în activitatea noastră bisericească ne facem un bilanţ la sfârşit de an calendaristic. Ţinem Adunarea Eparhială unde analizăm activitatea pe timp de un an şi cred că e bine să vă împărtăşesc şi Dv. doar câteva din activităţile pe care le-am desfăşurat în anul care a trecut şi anume pe acelea care ne-au adus bucurii, împliniri şi bineînţeles ne-au deschis şi căi în desfăşurarea în continuare a activităţilor noastre bisericeşti, în lumina învăţăturilor Mântuitorului Iisus Hristos.

O primă grijă pe care am avut-o îndată după revoluţie, în cadrul Eparhiei noastre, a fost aceea de a da poporului credincios, lipsit multă vreme de posibilitatea de a primi educaţie-religioasă, de a-i da *carte religioasă,* în aşa măsură încât tot omul care a dorit să aibă o astfel de carte ,să o poată găsi fără întârziere, în locurile cele mai apropiate. Am tipărit *Cărţi de rugăciuni,* am tipărit *Catehisme,* am tipărit *Biblii,* am tipărit *Mica Biblie* pentru copii şi tineret şi pentru oameni mari, şi am răspândit aceste cărţi, aş zice eu până la saturaţie, pentru că avem încă în depozite la ora de faţă.

Chiar dacă am oprit tipărirea altor cărţi teologice, de importanţă culturală şi teologică, am făcut-o cu bună ştiinţă, ca să putem da poporului credincios literatură religioasă pe măsura înţelegerii fiecăruia şi, acest lucru, ne-a adus mari satisfacţii. Ne-a adus mare satisfacţie şi faptul că, prin intervenţia Sf. Sinod, prin intervenţiile noastre nenumărate, prin apelul făcut la credincioşi care au răspuns apelului nostru, am putut convinge Parlamentul să introducă religia în şcoli. Aşa încât, la ora de faţă avem religie în şcoli la primele 8 clase, iar preoţii peste tot sunt şi profesori de religie. Acolo unde nu ajung, mai ales în marile oraşe ,unde sunt foarte multe clase, am organizat şi cursuri de pregătire pentru unii laici, foşti profesori, învăţători, am organizat astfel de cursuri predându-le elementele esenţiale pe care la rândul lor să le poată preda elevilor, astfel că acum în toată eparhia, inclusiv în marile oraşe, avem acoperite toate clasele de religie, ceea ce este un lucru extraordinar pentru că, ceea ce se învaţă în copilărie nu se uită niciodată.

Am avut de luptat în privinţa aceasta, pentru că se ştie că s-au găsit până şi parlamentari care să refuze educaţia religioasă în şcoli, zicând că trebuie să fie opţională, facultativă, că fiecare dacă vrea să se ducă, dacă nu vrea să nu se ducă. Până la urmă s-a lămurit că acest *opţional* înseamnă opţiunea între o confesiune şi alta, nu că dacă vrea se duce, şi dacă nu vrea nu se duce. Ca să-ţi faci opţiunea între ceva, între două lucruri, trebuie să le cunoşti bine. Cum vei face opţiunea pentru religie dacă n-o cunoşti? Cu astfel de argumente, cu ajutorul Dv., pentru că am strâns de peste tot, din toate parohiile metri cubi de semnături, dosare cu semnături de la părinţi, pe care le-am trimis la Parlament, iată că, în cele din urmă, Ministerul Învăţământului şi Ştiinţei ne-a înţeles şi a introdus *Religia* în programul de învăţământ, aşa cum sunt şi celelalte obiecte, la Religie dându-se şi note. Până în anul care a trecut nu reuşisem încă. Se dădeau un fel de calificative. Acum avem învăţământul religios cu numele de *Religie,* aşa cum a fost dintotdeauna în istoria noastră, şi copiii îşi pot primi acum, educaţia religioasă încă din fragedă vârstă.

Am avut în grijă după Revoluţie şi umplerea golurilor în ce priveşte nevoia de biserici, de lăcaşuri de închinăciune, în care să se poată ruga credincioşii. Mai avem încă de lucru cu zidirea bisericilor noi, în eparhia noastră, mai ales în marile oraşe, în Sibiu, Braşov, Predeal, la Victoria, la Făgăraş, la Mediaş şi în multe alte părţi. Unele din cele pe care le-am început, chiar după revoluţie, au şi început să funcţioneze. Am sfinţit nu de mult o biserică, începută după revoluţie, la Poiana Mărului, lângă Braşov, cea dintâi pe care am sfinţit-o, gata fiind. Apoi am sfinţit câteva subsoluri de biserici în care se va sluji până când deasupra se va înălţa biserica, având cazuri din acestea şi aici în Sibiu şi în Braşov.

Mi-a produs multă bucurie faptul că, chiar în aceste momente de criză economică ,preoţii şi credincioşii au izbutit să înceapă zidirea multor biserici. Avem în Eparhie peste 20 de biserici noi în construcţie şi, în afară de acestea, sub creasta Carpaţilor, mai mult de 15 schituri şi Mănăstiri dărâmate de Bukow la mijlocul sec. al XVIII-lea au început să se zidească din nou, ele rămânând în amintirea credincioşilor chiar dacă au trecut de atunci câteva generaţii. Credincioşii, din tată în fiu, au păstrat amintirea lor, a locului unde au fost amplasate, şi-acum s-au hotărât, în multe din aceste locuri, să refacă aceste locaşuri dărâmate de furia habsburgilor catolici, pentru că ortodocşii noştri n-au vrut să treacă la catolicism. Avem deci şi această bucurie. Unele din aceste schituri sunt deja foarte avansate ca şi construcţie, cu biserică şi cu casă, ca la Dejani, la Bucium, la Orlat, la Bunești, la Sibiel şi în alte părţi în interiorul Eparhiei noastre. Unele din ele au început deja să aibă câte un călugăr, doi, sau maici, şi sperăm că ele se vor popula repede şi, în felul acesta, va creşte din nou conştiinţa ortodoxă şi puterea de rugăciune prin călugări, monahi şi monahii care se vor stabili în aceste mânăstiri.

5. Sfinţirea Mănăstirii de la Sâmbăta.

Un ultim lucru aş vrea să amintesc: o mare realizare şi bucurie a noastră aici în Transilvania, în Eparhia noastră a Sibiului, a fost faptul că, la 15 august, am sfinţit Mănăstirea Sâmbăta, mânăsire pe care am început-o în 1985 în condiţii grele, fără autorizaţie, lucrând cu 200 de muncitori pe zi în mare grabă, ca nu cumva să ne fie oprită lucrarea. Am reuşit totuşi ca revoluţia să ne prindă cu ea sub acoperiş, după care am continuat finisările şi Dumnezeu a binecuvântat această îndrăzneală de a începe zidirea unei mănăstiri, în timp ce în ultimii cinci ani se începuseră dărâmări de biserici în Bucureşti, am avut bucuria ca această îndrăzneală să fie răsplătită de Dumnezeu prin aceea că la sfinţirea ei a venit însuşi Patriarhul Ecumenic de la Constantinopol, Bartolomeos I cu mulţi ierarhi, cu Patriarhul Bisericii noastre Ortodoxe Române P. F. Teoctist, cu ierarhi români, aşa încât s-a săvârşit la 15 august, chiar ziua în care la 1714 ctitorul ei cel dintâi, Constantin Brâncoveanu, fusese martirizat la Constantinopol împreună cu fiii lui şi cu ginerele lui Ianache. Am socotit acest lucru ca o nesperată binecuvântare, ca zidirea mânăstirii să fie încununată cu o astfel de sfinţire, eveniment care se mai petrecuse în istoria noastră la 1517, când, la invitaţia lui Neagoe Basarab, a venit să sfinţească Mănăstirea Curtea de Argeş, Patriarhul Teolipt al Constantinopolului.

Iată deci că, după aproape 500 de ani, vine un al doilea patriarh de la Constantinopol, simbolul unităţii ortodoxiei de pretutindenea care sfinţeşte mânăstirea noastră de la Sâmbăta.

Toate acestea ne-au adus în anul care a trecut bucurii deosebite.

Şi ar mai fi ceva de adăugat:

6. Fondul Filantropic Eparhial.

Am încercat şi noi, pe măsura puterii noastre, să urmăm şi exemplul Sfântului Vasile cel Mare, nu în măsura în care a putut-o face el dar, în criza economică în care ne aflăm, totuşi ceea ce am realizat, zicem noi, a fost şi este un lucru bun.

Am înfiinţat în Eparhia noastră, şi suntem singura Eparhie care avem organizat acest lucru, un *Fond Filantropic Eparhial,* din donaţiile credincioşilor, printr-o colectă pe care am făcut-o în ziua de Sf. Nicolae şi, ţin să vă spun că, încă în anul 1992, am constatat marea generozitate şi marea bunăvoinţă a credincioşilor faţă de cei bolnavi şi în nevoie, aşa încât în anul trecut, 1993, am putut să distribuim sume foarte importante celor în nevoi, mai ales bolnavilor, handicapaţilor dar şi altor familii fără posibilităţi materiale de a-şi întreţine copiii, familii cu mulţi copii, lucru care ne aduce în amintire şi în viaţa noastră bisericească, opera Sf. Vasile al cărui exemplu încercăm să-l urmăm. Am organizat şi în 1993 colecta, după cum ştiţi, în ziua de Sf. Nicolae şi în duminicile din jurul sărbătorii Sf. Nicolae şi, sperăm să avem şi în anul acesta dovada aceleiaşi sensibilităţi creştine faţă de cei în nevoie şi să putem, şi în anul pe care-l începem, să fim de ajutor câtor mai mulţi din cei care au nevoie de ajutorul nostru.

Eu am fost foarte bucuros să constat răspunsul extraordinar de bun din partea credincioşilor în legătură cu colecta aceasta, pentru bolnavi în special şi pentru oamenii în nevoie ,ceea ce înseamnă că sensibilitatea creştină în poporul nostru rămâne vie şi ea trebuie respectată şi încurajată, pentru că numai în felul acesta vom ţine unitatea dintre noi şi vom putea da un răspuns bun la judecată, cum se spune în rugăciunile Bisericii.

7. Bilanţul moral şi ordinea morală divină în programele de guvernare.

Într-o zi ca aceasta se fac şi bilanţuri politice, bilanţuri sociale. Bilanţul nostru social este tocmai realizarea acestui Fond Filantropic. Biserica nu oferă programe de guvernare, pentru că Biserica nu face politică. De aceea Biserica nu se va pronunţa în aceste zile, nicăieri, în legătură cu programele de guvernare. Dar Biserica oferă totuşi un program fără de care nici un program de guvernare nu va putea izbuti. Acest lucru *Biserica trebuie să-l spună într-o zi ca aceasta.* Şi anume: Biserica oferă oricărui program de guvernare, pot fi ele oricâte, *ordinea morală dumnezeiască, ordinea morală revelata,* ca şi criteriu moral divin în orice guvernare. Dacă Biserica păstrează echi-distanţa faţă de toate programele de guvernare, ea doreşte totuşi ca orice program de guvernare să aibă în vedere ordinea morală dumnezeiască. Restul e treaba electoratului.

Ordinea divină trebuie să fie prezentă ca şi criteriul moral de guvernare nu numai în guvernare publică, ci trebuie să fie prezentă şi în conştiinţa celor guvernaţi. Fără conjugarea acestor două aspecte, adică a ordinei morale în programele de guvernare şi a ordinei morale în conştiinţele noastre, orice program rămâne ineficient, iar un popor fără conştiinţă morală şi căruia nu-i funcţionează conştiinţa morală, devine un popor de neguvernat.

Există o permanentă nevoie de Dumnezeu şi de criteriile Lui în judecăţile morale din lumea aceasta. Dovadă că e aşa stă mărturie faptul că mai sunt unii care încă vor să-l elimine pe Dumnezeu din viaţa noastră socială şi din viaţa noastră personală.

Nu ştiu de ce mai sunt încă unii supărаţi pe religie. Am fost şocat şi indignat, şi îmi pare rău că trebuie s-o spun chiar aici, la acest început de An Nou, să aud astă noapte la Televiziune, pe cineva insultând credinţa poporului român, insultând Biserica şi pe slujitorii ei. Parcă i-ar fi plăcut mai mult vremea când Biserica era persecutată. Poate că la originea acestor insulte proferate la adresa credinţei majorităţii poporului român stă intenţia ce vine din cine ştie ce surse sectante, dar oricum ar fi, nu este permis să insulţi credinţa unui popor în noaptea de Anul Nou.

Nu pot deci să nu-mi exprim, în această zi, indignarea în legătură cu cele petrecute, tot aşa după cum nu înţeleg de ce în noaptea de Anul Nou o actriţă a fost pusă la Televizor, în faţa milioanelor de spectatori, să înjure birjăreşte de cele sfinte. Nu ştiu, nu acuz pe cineva anume dar cineva trebuie să fie răspunzător de aceste necuviinţe. Poporul nostru îşi cinsteşte credinţa, îşi cinsteşte Biserica şi eu cred că exprimându-mi indignarea, exprim indignarea fiecăruia dintre Dv. Nu cred că a fost om de bună credinţă şi credincios care să nu lase ochii în jos la asemenea necuviinţe. Este cu siguranţă, cum spune poporul, şi coada celui rău în această nedorită situaţie. Parcă i-ar arde Biserica şi rugăciunile, ca pe cel rău.

Să nu luăm însă în seamă asemenea blasfemii. Credinţa noastră e deasupra lor şi întreaga noastră istorie îi condamnă. Din păcate au mai rămas în societatea noastră dintre cei care nu cred în Dumnezeu, deşi statistica din 1992 arăta că în ţara noastră, uluitor, sunt doar 11 mii de atei, după aproape o jumătate de secol de ateism programat. Dar mai sunt indiferenţii, mai sunt inconştienţii care, iată, mai fac lucruri de acestea.

Avem nevoie de Dumnezeu. Acest lucru trebuie să ne fie tuturor foarte important pentru că, altfel, pedeapsa care vine de la Dumnezeu nu e decât aceea de care vorbeşte Sf. Pavel la un moment dat: *„i-a lăsat Dumnezeu la voia minţii lor"* (Romani I, 28). Adică Dumnezeu îşi ia mâna de pe noi şi ne lasă la voia minţii noastre.

Ce pedeapsă mai mare decât aceasta poate să ne dea?

Se întâmplă că, iată, când pericolele se depărtează, apare nepăsarea şi negrija faţă de cele sfinte, şi atunci scade credinţa. Dar pericolele există în continuare. Nu sunt deloc un alarmist, şi nu vreau sub nici o formă să fiu luat drept un alarmist dar, când auzi un iresponsabil că insultă ţări întregi, iar iresponsabilul este dintr-un loc unde au mai crescut dictatori iresponsabili, înseamnă că sunt totusi motive de îngrijorare. Aţi auzit toţi, în zilele acestea, despre acel iresponsabil rus numit Vladimir Jirinovski. Ne va ocroti Dumnezeu, fără îndoială!

Mântuitorul nu ne-a lăsat un program de guvernare, dar ne-a lăsat totuşi rugăciunea: *„Vie Împărăţia Ta"* (Matei VI, 10), în cuprinsul rugăciunii *„Tatăl nostru"*. Şi ne-a mai zis: *„Daţi cele ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu, şi Cezarului ce i se cuvine Cezarului"* (Matei XII, 17). Era vorba de impozite, când i-au arătat banul. El a întrebat: al cui e chipul de pe monedă? — Al Cezarului. — Bine, daţi-i Cezarului ce-i al Cezarului. Dar nu uitaţi: daţi lui Dumnezeu ceea ce se cuvine lui Dumnezeu.

Aceasta este norma Bisericii şi aceasta o cere Biserica de la orice guvernare şi pentru orice om. Toţi oamenii trebuie să fie *„oameni ai lui Dumnezeu"* (I Tim. VI, 11). Dacă nu sunt aşa, e ca şi cum dintr-o grămăjoară de pietre ordinare, ai încerca să faci un colier de aur.

Oamenii lui Dumnezeu sunt aceia care ascultă de Dumnezeu.

La acest început de an să ne aducem aminte de noi înşine. Să ne facem un program de guvernare a familiilor noastre. Să fim oameni mai buni. Să ne gândim şi la întregirea Patriei noastre. Să nu uităm de trupul încă sfâşiat al Patriei care s-a întregit în 1918. Să nu uităm de Basarabia şi de Bucovina. Aceasta nu este politică. Aceasta este dorinţă firească de întregire a trupului.

Să ne amintim de acel om, devenit acum simbol al unităţii noastre sufleteşti şi româneşti care se cheamă Ilie Ilaşcu, condamnat la moarte, la Tiraspol, pentru că e român. El a devenit un simbol al unirii, dar să nu uităm, să nu cumva să transformăm ideea noastră despre el într-o abstracţiune. El este un om în carne şi oase, un om care are familie, un om care are idealuri, un om însă, care are şi curaj. Şi un om care are curajul să spună, cu preţul vieţii: eu sunt unionist, eu sunt român. Intră în categoria modelelor, a martirilor, a arhetipurilor româneşti aduse în contemporaneitatea care are nevoie de asemenea modele.

Să nu-l uităm şi să-l considerăm ca pe unul care spală obrazul unora dintre românofobii din acea parte a României. Alexe Mateevici, preot, mare poet basarabean, în 1917 aflându-se pe frontul de la Mărăşeşti a scris o poezie adresată basarabenilor, în care spunea: *de nu veţi odrăsli din neamul vostru un prooroc, atunci cu toţii veţi pieri, şi-ţi rămânea făr' de noroc.* Iată cum Dumnezeu naşte din când în când astfel de prooroci, astfel de conştiinţe ca a acestui Ilie Ilaşcu care spală obrazul Basarabiei.

Mai avem în Biserica din Basarabia şi alţi asemenea oameni care spală obrazul Bisericii din Basarabia, cum este episcopul Petru de Bălţi, locţiitor de Mitropolit al Basarabiei în concurenţă cu un alt aşa-zis mitropolit, care doreşte să rămână în continuare de partea celor care l-au născut pe Vladimir Jirinovski.

Dar iată, avem şi oameni care ne dau aceste speranţe şi la care, la început de an, e bine să ne gândim şi să-i recomandăm prin rugăciune lui Dumnezeu.

Anul Nou să ne înţelepţească. Anul Nou în care am intrat să ne facă mai buni. Anul Nou să ne ţină ochii deschişi spre toate hotarele pentru că, după cum aţi văzut, acel iresponsabil, al cărui nume nici n-ar mai trebui amintit, asmute împotriva noastră şi pe alţii din jurul pământului nostru. Dar noi să fim în cele mai căutăm prin toate ale noastre, în sus. În aceasta nu se poate intercala nimeni. Relaţiile cu această graniţă de sus, cu Dumnezeu, acestea depind numai de noi. Să căutăm prin toate ale noastre, în Anul Nou în care am intrat, să păstrăm prin rugăciune, prin faptă bună, buna legătură cu Dumnezeu şi atunci să fim siguri că şi Dumnezeu ne va ocroti, aşa cum ne-a ocrotit întotdeauna de-a lungul istoriei, chiar când am trecut şi prin momente mai grele, chiar când au fost dintre aceia care ne-au ameninţat şi naţia şi credinţa. N-a durat mult până când datorită credinţei poporului nostru Dumnezeu ne-a făcut dreptate.

Cu această încredinţare să intrăm în Anul Nou 1994.

Să vă facă Dumnezeu parte la toţi de bucurii în familie, de bucurii în profesiune. Să ne facă parte la toţi de o viaţă socială mai bună, de rânduieli mai bune în ţara noastră şi, Dumnezeu să binecuvinteze vieţile fiecăruia dintre noi şi, să-mi daţi voie ca la acest început de An, când îl serbăm pe Sf. Vasile, să adresez un cuvânt de felicitare şi de binecuvântare tuturor celor care poartă numele marelui sfânt şi tuturor celor care au astfel de nume în neamul lor. Să-i pomenească pe cei adormiţi, să-i sărbătorească pe cei în viaţă. Anul Nou cu bine şi cu sănătate tuturor!

Ziarul „Literatura şi Arta", săptămânal al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, nr. 52 (2524) din 23 decembrie 1993, informează că, întrunit în şedinţă de lucru anuală, juriul pentru decernarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1993 a acordat pentru România următoarele premii:

— Î. P. S. Mitropolit Dr. Acad. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Mitropolit al Ardealului, Crişanei şi Maramureşului, pentru studiile Î. P. S. Sale despre Basarabia, şi Scriitorului ANDREI PLEŞU pentru volumul „Jurnalul de la Tescani".

PATRIARHIA ROMÂNĂ
Administraţia Patriarhală
CANCELARIA SFÂNTULUI SINOD

AR/GCR
Nr. 7714 Data 13 Dec. 1993
Str. Antim nr. 29, Sector V
70666 Bucureşti
Tel. 31.18.63

MINISTERUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI
— Direcţia Generală a Învăţământului Superior —

Urmare adresei nr. 38 893/18 noiembrie 1993, prin care s-a comunicat Patriarhiei Române „Metodologia — cadru privind organizarea examenului de licenţă (absolvire) la învăţământul superior", aprobată prin ordinul Ministrului Învăţământului nr. 6216/1993;

Avem onoarea a vă aduce la cunoştinţă că, pe baza propunerilor formulate de Facultăţile de Teologie Ortodoxă, ţinând seama de specificul învăţământului superior teologic şi de prevederile Protocolului, privind includerea acestuia în universităţile de stat, Comisia specială pentru învăţământul teologic a Patriarhiei Române a analizat şi definitivat propunerile formulate, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST le-a aprobat după cum urmează:

„La Facultăţile de Teologie Ortodoxă, profilul Teologie Pastorală, examenul de licenţă constă din:

1. Examen la Teologia Dogmatică (cu fundamentare biblică);
2. Examen la Istoria Bisericească (Istoria bisericească universală şi Istoria Bisericii Ortodoxe Române);
3. Examen la Teologia Practică (Liturgică, Pastorală, Drept Bisericesc şi Omiletică-Catehetică);
4. Susţinerea proiectului (lucrării de diplomă).

Pentru fiecare probă a examenului de licenţă mai puţin susţinerea proiectului, se vor elabora tematici cuprinzând câte 20 de subiecte de sinteză din disciplinele secţiei respective, cu relevanţă misionar-pastorală.

Examenul de licenţă, tematicile şi bibliografia probelor acestuia au caracter unitar pentru Facultăţile de Teologie Ortodoxă — Profilul Teologie Pastorală".

Vă rugăm să binevoiţi a lua act de cele de mai sus şi a dispune măsurile de urmare necesare.

EPISCOP,
† NIFON PLOIEŞTEANUL
Vicar Patriarhal

VICAR ADMINISTRATIV
Pr. Constantin Pârvu

MONAHISMUL ORTODOX* (I)

— Sensul şi misiunea lui în viitor —

Vechile noastre mănăstiri

Precum se ştie — toate mănăstirile ortodoxe de pe teritoriul aparţinător vechii noastre mitropolii ardelene au fost desfiinţate cu o barbarie fără seamăn de duşmanii neamului nostru, în decursul crâncenelor persecuţii ce le-am îndurat şi a luptelor aprige ce le-am dat pentru apărarea credinţii, în veacul al XVIII-lea. Numărul lor trecea cu *mult peste o sută*, împrăştiate peste toate meleagurile locuite de Români. Cea mai deasă aşezare o aveau în legătură cu satele subcarpatine de la Sibiu până la Braşov. În această regiune existau vreo 26 mănăstiri.

Câteva din vechile noastre mănăstiri se puteau mândri cu orginea lor de la evlavioşii Domni din Moldova şi Ţara Românească. Acestea erau cele mai înzestrate. Altele aveau ca ctitori boieri din Principatele române ori chiar câte un reprezentant al nobilimei româneşti din Ardeal, până ce încă nu se terminase durerosul proces de înstrăinare complectă a ei de biserica şi neamul nostru. În fine preoţi şi călugări răzleţi au înfiinţat mici mănăstiri şi schituri, la a căror gospodărie săracă se adăugau smeritele daruri ale ţărănimii iobage. Cele mai multe din mănăstirile noastre intră în categoria acestora din urmă. Nu e deci mirare că nici una dintre ele nu s-a putut ridica la însemnătatea ce au avut-o pentru cultura naţională marile ctitorii mănăstireşti ale voievozilor din Principatele române. Apăsate de sărăcie şi îndurând aceeaşi soartă de persecuţie necontenită ca şi biserica noastră, mănastirilor noastre le lipseau condiţiile necesare pentru o viaţă mai înfloritoare.

Mănăstirile noastre în slujba culturii româneşti

Totuşi, călugării lor, prin legăturile ce le-au întreţinut cu mănăstirile din Principatele române, au fost organe de răspândire a cărţii româneşti în Ardeal şi de păstrare a unităţii sufleteşti a poporului nostru. În câteva mănăstiri existau şcoale pentru pregătirea preoţilor şi a cântăreţilor bisericeşti, iar dela unii călugări ne-au rămas manuscrise preţioase. Este incontestabil meritul călugărilor pentru luminarea poporului, pentru întărirea şi apărarea ortodoxiei în Ardealul asuprit.

Fortăreţe ale credinţei

Nu odată s-au făcut ei chiar purtătorii de cuvânt ai obştei româneşti cerând încetarea prigonirilor şi un tratament mai uman pe seama poporului şi ducând plângerile acestuia până la curtea Ţarilor ruseşti. În decursul veacului al XVIII-lea mănăstirile noastre au fost fortăreţe de rezistenţă faţă de propaganda purtată de Habsburgi şi de toate uneltele lor, cu scopul de a atrage pe Românii ardeleni în mrejele papistăşismului hrăpăreţ. Nu e numai o întâmplare, că dela altarul acestor sfinte lăcaşuri de închinare, identificate cu soarta poporului, s-a ridicat vijelioasa revoluţie a inimosului călugăr *Sofronie dela Cioara*, care a fost cea mai dârză reacţiune, cu larg răsunet în pătura ţărănimii noastre, pentru apărarea ortodoxiei şi pentru respingerea odioasei uniaţii, impusă cu forţa de vrăjmaşii neamului.

Victime ale furiei habsburgo-papistăşeşti

Dar îndată după potolirea acelei revoluţiuni, asupra mănăstirilor noastre s-a dezlănţuit toată furia sălbatică a Habsburgilor şi a agenţilor papistăşismului, pentru a le distruge cu desăvârşire. Rolul acesta l-a luat asupra sa generalul *N. A. de Buckow*, care în vara anului 1761 a dat ordinul neronian ca toate mănăstirile noastre să fie şterse de pe faţa pământului, celor de lemn dându-li-se foc, cele de piatră având să fie dărâmate cu tunurile, iar cei ce s-ar împotrivi acestor măsuri să fie spânzuraţi ori decapitaţi. Foc şi prăpăd a căzut atunci peste sfintele lăcaşuri înjghebate cu trudă şi jertfe de înaintaşii noştri. Jale amară s-a coborât în sufletul obiditului nostru popor, văzând cum îi ard altarele la care s-a adăpostit mult prigonita noastră credinţă şi dela care a primit singura mângâiere ce-i mai rămăsese pe lumea aceasta. Bieţii călugări, rămaşi fără adăposturi, s-au împrăştiat în toate părţile, cei mai mulţi luând drumul cunoscut spre mănăstirile din Principatele române. Cărţi bisericeşti, documente ale trecutului nostru ,odoare, odăjdii şi tot ce se găsea în cuprinsul mănăstirilor a căzut pradă focului mistuitor, la lumina lugubră a căruia se putea zari faţa plină de-o inconştientă satisfacţie a episcopului *unit* de la Blaj, care a fost complice la toată neomenoasa prigoană îndreptată împotriva fraţilor săi de acelaş sânge.

Grele vremuri au fost acele pentru biserica noastră şi apăsătoare pentru naţia română! Dl profesor *Silviu Dragomir* ne-a zugrăvit cu măestrie şi cu mare bogăţie de amănunte sfâşitoarea lor tragedie, în cele două volume monumentale: *Istoria dezrobirii religioase a Românilor din Ardeal în secolul XVIII*. [Sibiu, vol. I 1920; vol. II 1930, Tip. Arhidiecezană]. Ar fi o întreprindere foarte meritoasă dacă d-sa ori altul dintre istoriografii noştri şi-ar lua însărcinarea să adune informaţiunile risipite despre vechile noastre mănăstiri pentru a ne da o istorie a lor — chiar incomplectă până ce s-ar da la lumină materialul documentar care aşteaptă să fie căutat. O astfel de lucrare, pe lângă meritul de a ne înfăţişa o pagină din zbuciumatul nostru trecut, ar avea în acelaşi timp darul să încurajeze silinţele ce trebuie să le punem din ce în ce mai stăruitoare pentru reînfiinţarea monahismului organizat în mănăstiri, în mitropolia noastră.

A sosit ceasul învierii lor

Astăzi vreme este, să dăm satisfacţiunea cuvenită jertfelnicilor noştri înaintaşi pentru distrugerea ctitoriilor lor, dar vreme este să împlinim totodată şi o foarte *simţită lacună* în viaţa noastră bisericească, din cauza dispariţiei mănăstirilor. În ortodoxie monahismul trebuie să fie un element permanent al organismului bisericii şi un factor de continuă înviorare a vieţii spirituale. El a avut un rol cu care — după afirmaţiunea obiectivă a unui bun cunoscător al lui, din Apus[1] — biserica ortodoxă are tot dreptul să se mândrească. Dar nu e destul să-i lăudăm numai trecutul, ci datorie avem să-i înviem tradiţiile glorioase şi să le facem roditoare şi în prezent. Nici după distrugerea mănăstirilor la noi nu s-a stins idealul monahismului. În popor s-a păstrat până astăzi un respect deosebit, o încredere şi iubire caldă faţă de călugări. Fii şi fiice ale ţărănimii noastre ardelene şi-au îndreptat paşii spre mănăstirile fraţilor de peste Carpaţi, ca să îmbrace haina monahală. Unii dintre ei şi-au dat contribuţiunea lor chiar la înfiinţarea de mănăstiri.

Totuşi, nici după reînfiinţarea vechii noastre mitropolii ,cu cele trei eparhii ale ei: Sibiu, Arad şi Caransebeş, nu s-a purces la reînvierea monahismului organizat în mănăstiri — desigur, fiindcă toate forţele noastre erau atunci angajate la opera de organizare a centrelor eparhiale, la înzestrarea lor cu instituţiile necesare, la înfiinţarea de şcoli confesionale aproape în toate parohiile, la creşterea clerului şi a învăţătorimii, precum şi la lupta grea de apărare a limbii şi culturii noastre naţionale, din ce în ce mai ameninţate de politica de maghiarizare a statului unguresc. După desfacerea de ierarhia mitropoliei sârbeşti din Carlovit, ierarhii noştri, începând cu marele mitropolit *Andrei Şaguna*, n-au încetat să reclame o seamă de mănăstiri din Banat, la care aveam dreptul, recunoscut chiar de tabla regească din Budapesta în anul 1916, dar dintre care numai una singură, cea dela Hodoş-Bodrog, a ajuns, în anul 1887, sub jurisdicţia eparhiei Aradului.

Sufletul vremii noastre le cere

Dar ceea ce — din cauza împrejurărilor vitrege — n-au putut realiza înaintaşii noştri, datori suntem să nu întârziem a realiza noi, cei ajunşi în ţara făgăduinţei. Să nu ni se spună că epoca noastră, dominată de progresele tehnicii, de emulaţii sportive şi de tendinţe laice, n-ar fi favorabilă pentru realizări monastice. Dimpotrivă, este o experienţă repetită în istorie, că epocile cele mai laborioase, mai zbuciumate şi mai suprasaturate de civilizaţie, sunt cele mai proprii pentru dezvoltarea monahismului, fiindcă din zgomotul lor se desprind mai hotărâţi oamenii doritori de concentrare şi de avânt sufletesc, de bucuriile vieţii mistice, de-o trăire mai intensă în contact cu Dumnezeu. Tehnica mecanizează viaţa şi nu-i permite să se coboare în adâncime, de aceea ea lasă nesatisfăcute tocmai aspiraţiunile cele mai înalte ale sufletului. Societatea omenească nu-i alcătuită numai din recruţi, ci din oameni cu naturi diferite şi dintre ei nu vor lipsi nici când aceia care se simt chemaţi să iasă din norma comună şi să iee asupra lor de bunăvoie sarcini deosebite, purtate cu o complectă lepădare de sine.

---

* Din Cuvântarea mitropolitului Dr. Nicolae Bălan, rostită la deschiderea adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului, în 18 V 1930. Text publicat în „T. R." — nr. 40 din 27 sept. 1936.

1 *Dr. Karl Holl:* Über das griechische Mönchtum. In Preussische Jahrbücher, fasc. III din 1898, pag. 408.

Începuturile istorice ale poporului ales...

(Urmare din pag. a 2-a)

ar fi dacă Dumnezeu ar vrea să fie din nou alături de mine. Doresc atât de mult să fiu prietenul său. Ce rău îmi pare că am fost rău!" Şi cu aceste gânduri a adormit şi a avut un vis minunat. Văzu o scară înaltă de tot, aşa de înaltă că vârful ei atingea cerul. Îngerii coborau şi se urcau în cer pe scară. Iar sus de tot lângă scară era Domnul. El se uita cu bunătate şi blândeţe la Iacob şi spuse: „Eu sunt Domnul Dumnezeul lui Avraam şi al tatălui tău Isac. Du-te în pace în lumea largă. Eu voi merge cu tine, voi veghea asupra ta şi te voi aduce sănătos înapoi. În ciuda tuturor lucrurilor pe care le-ai făcut, te iert şi sunt prietenul tău! Iar pe urmaşii tăi îi voi înmulţi câte stele pe cer şi le voi da să locuiască acest pământ pe care dormi tu acum!"

Iacob se trezi. Era dimineaţă. Visase aşa de frumos. Dar era adevărat, Dumnezeu spusese că se va îngriji de el. Iacob spuse: „Nu voi uita niciodată acest loc". A ridicat piatra pe care dormise şi ar fi vrut să-i aducă Domnului o jertfă de mulţumire. Dar nu avea la el decât un ulcior cu ulei. Goli uleiul pe piatră şi aceasta a fost jertfa sa, „Domnul meu" — spuse el „Îţi mulţumesc că ai fost aşa de bun cu mine. Te voi iubi întotdeauna, iar când mă voi întoarce îţi voi aduce un sacrificiu". Acum nu mai era neliniştit, şi nu-i mai era teamă. Simţea că într-adevăr Domnul mergea cu el şi avea grijă de el.

Iacob rămase mult timp la unchiul său, Laban. El păzea oile şi vacile. Deoarece muncea cu sârguinţă a ajuns să aibă propriile turme de oi şi vaci. Devenise un om bogat, fiindcă Domnul veghea asupra sa. Se căsători cu una dintre fiicele unchiului său: Lea, după ce slujise şapte ani lui Laban, iar mai târziu şi cu sora sa mai mică, Rahela, după ce slujise încă şapte ani lui Laban. Domnul le-a dăruit 12 copii, al 11-lea fiind Iosif, despre care vom vorbi în una din lecţiile viitoare.

Dar cât va mai sta în această ţară străină? Oare nu-i promisese Rebeca, mama sa, că-l va chema înapoi acasă când Esau nu va mai fi mânios? Iată, însă, că într-o zi, însuşi Dumnezeu îi porunceşte să plece în ţara sa, fără teamă, că El va fi cel care va veghea în continuare. Atunci Iacob porni la drum împreună cu nevestele sale, cu copiii săi, cu servitorii şi servitoarele sale, cu turmele de animale, cu cămilele şi cu toată bogăţia sa. Era un şir lung de tot. Iacob mergea spre Canaan, exact cum Avraam mersese odată tot într-acolo. Cel care plecase ca un biet fugar, se întoarce acum un om bogat, cu o mulţime de oameni şi de animale, proprietatea sa. Dumnezeu a vegheat asupra lui, aşa cum îi promisese. Laban ar fi dorit să-i împiedice plecarea însă Domnul îi spusese „Va fi vai de tine dacă nu-l laşi pe Iacob să se întoarcă în Canaan!" La auzul acestor cuvinte nu se mai împotrivi plecării lui Iacob.

Călătoria era lungă şi obositoare, dar cu cât se apropiau mai mult, cu atât creştea şi teama lui Iacob. Ştia că fugise atunci, demult de mânia fratelui său. Dar oare dacă-l va reîntâlni Esau, îl va ierta? Se vor împăca ei? Pentru mai multă siguranţă, a trimis un sol de pace la Esau împreună cu un cadou frumos: oi grase, capre frumoase, cămile mari şi încă multe altele, formând o turmă întreagă. Dar răspunsul solului l-a sepriat foarte tare, deoarece l-a anunţat că Esau este în urma lor, împreună cu vreo patru sute de oameni puternici şi înarmaţi.

Când Iacob a văzut că este atacat, că este în pericol, s-a rugat. Dar deşi îi ceruse lui Dumnezeu să-l scape din mâna fratelui său, Esau, este clar că nu are încredere în ajutorul Dumnezeiesc, căci caută „să împace pe Esau printr-un dar". Deci, Iacob avea încredere în darul său, nu în Dumnezeu însuşi. Acesta era Iacob: omul care mereu urzea planuri, în loc să-şi lase soarta în mâna lui Dumnezeu. Iar acum părea să aibă mai multă încredere în vitele sale decât în puterea şi promisiunile lui Dumnezeu. Dar iată că după ce luase, cu chibzuinţă, toate hotărârile sale, a rămas singur. Atunci un om s-a luptat cu el până în revărsatul zorilor. Şi în viaţa noastră de zi cu zi, este bine să fim lăsaţi „singuri", adică departe de toate gândurile, cugetele şi de toate mişcările firii pământeşti, deci să fim „singuri" cu Dumnezeu.

Acum vom mai observa încă ceva. Ni se spune că „un om s-a luptat cu Iacob". Să fiţi atenţi! Nu se spune că Iacob s-a luptat cu un om, ci că un om s-a luptat cu Iacob. Să încercăm să înţelegem: dacă mă lupt eu cu altul înseamnă că vreau să primesc ceva de la el; dacă, dimpotrivă, altul se luptă cu mine, înseamnă că el, vrea să primească ceva de la mine! Iar Dumnezeu se luptă cu Iacob ca să-l facă să simtă că nu este altceva decât o fiinţă slabă şi nevrednică. Numai când este lăsat singur, pricepe cât este de slab şi neputincios prin propriile lui puteri. Numai când a simţit că nu mai poate, că nu mai are forţă, a învaţat să zică: „Nu te voi lăsa!" Până atunci a mers numai pe căile croite de el; acum este silit să zică: „Nu te voi lăsa!" Iacob nu spune aşa decât după ce i s-a scrântit încheietura coapsei. Iată pentru ce Dumnezeu s-a luptat cu Iacob.

Nu este uşor să ajungem să recunoaştem că suntem mici şi slabi, ca să putem spune: „Nu te voi lăsa până nu mă vei binecuvânta". Numai când Iacob a putut spune aceste cuvinte din toată inima, şi a crezut deplin în ele, a fost tare cu adevărat. A trebuit să ajungă întâi să fie „slab" pentru a fi apoi puternic cu adevărat. Iacob primeşte numele de „Israel" adică „bărbatul care a văzut pe Dumnezeu" şi abia acum primeşte binecuvântarea lui Dumnezeu, iar poporul care se va naşte din seminţia lui va purta şi azi numele dat lui de Dumnezeu: „Israel".

Când se făcu dimineaţă, lui Iacob nu i-a mai fost teamă. Ştia că Esau nu-i mai putea face nimic. Pământul se cutremura căci Esau venea călare, împreună cu servitorii săi. Nori de praf se ridicau în spatele lor. Spadele mari luceau în bătaia soarelui. Toate acestea ar fi putut să-l sperie, dar Iacob se duse liniştit în întâmpinarea fratelui său. Întâlnindu-se s-au îmbrăţişat, împăcaţi şi bucuroşi. Ce lucru minunat: Dumnezeu a îndepărtat mânia din inima lui Esau!...

Iacob aflase că Rebeca, mama lor, murise, dar Isaac mai trăia şi era fericit să-l întâlnească pe fiul său.

Anii au trecut mulţi, unul după altul. Cei 11 băieţi ai lui Iacob au crescut bărbaţi în toată firea şi ce s-a mai întâmplat cu ei vom vedea în lecţia următoare. Acum însă vă mai spun că Iacob, înainte de a muri a vestit venirea Mântuitorului, prin cuvintele: „NU va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cârmuire din coapsele sale până ce va veni Împăciuitorul, căruia i se vor supune popoarele". Deşi a murit în Egipt, cum vom vedea, Iacob a fost înmormântat la Hebron în localitatea Macpela lângă Avraam şi Sara, Isaac şi Rebeca.

6. *Fixarea cunoştinţelor*

Cu cine s-a căsătorit Isaac? (Cu Rebeca, fiica lui Nahor fratele lui Avraam din Haran). Câţi copii au avut ei? (Doi copii, pe Esau şi Iacob). Cum s-au născut aceşti doi fraţi? (Ei erau fraţi gemeni, dar mai întâi s-a născut Esau, care primise dreptul de întâi născut, adică de moştenitor al lui Isaac). Pe cine iubea Isaac mai mult? (Pe Esau). Dar Rebeca? (Pe Iacob). Care vor fi relaţiile dintre Esau şi Iacob? (Iacob fiind mai viclean „cumpără" pe un blid de linte de la Esau dreptul de întâi născut, de moştenitor). De cine este ajutat Iacob ca să primească binecuvântarea lui Isaac? (De Rebeca, mama lui). E faptă bună aceasta? (E o faptă necinstită). Ce se întâmplă apoi? (Iacob este determinat de mama sa să se ferească de mânia lui Esau, fugind la Laban, unchiul său în Mesopotamia). În drumul lui, Iacob obosit adoarme, şi ce vede? (Scara lui Dumnezeu care urcă până în cer şi era plină de îngeri). Ce-a însemnat aceasta? (Că Dumnezeu l-a iertat de fapta sa rea şi că îl va însoţi în drumul său). Ce face Iacob la casa lui Laban? (Îl slujeşte şapte ani şi se căsătoreşte cu Lea; apoi încă şapte ani şi se căsătoreşte cu Rachela, iar după 14 ani se reîntoarce la casa tatălui sau cu tot ceea ce câştigase la Laban). Cum îl întâmpină Esau? (Cu mânie şi înarmat pentru răzbunare). Cum îl apără Dumnezeu pe Iacob? (Îi arată că nu prin daruri poţi îmblânzi furia, ci prin iubirea lui Dumnezeu). Ce se întâmplă? (Dumnezeu i se arată, se luptă cu Iacob şi îl învinge). Cum se va numi Iacob de acum? (Se va numi „Israel", adică „bărbatul care a văzut pe Dumnezeu". Acesta este un alt nume pe lângă cel de „evreu" moştenit de la Avraam, dat poporului ales). Ce înseamnă aceasta? (Că Avraam, Isaac şi Iacob sunt cei trei patriarhi, sau părinţi ai poporului ales, de la care îşi trage şi numele).

7. *Aplicarea.*

Numele patriarhului Iacob, alături de cel al lui Avraam şi Isaac este pomenit în cultul Bisericii, în special cu prilejul binecuvântării mirilor din cuprinsul Tainei Sfintei Cununii: „Mărit să fii mire ca Avraam, binecuvântat să fii ca Isaac, să te înmulţeşti ca Iacob, umblând în pace şi lucrând în dreptate poruncile lui Dumnezeu".

8. *Temă pentru acasă*

Se va citi din Biblie episodul „scării lui Iacob" (Facerea 28, 11—22) şi episodul „lupta lui Iacob" când primeşte numele „Israel" (bărbatul care a văzut pe Dumnezeu) — Facerea 32, 24—29.

Rugăciunea la ieşirea din clasă.

O lacrimă pentru părintele DUMITRU STĂNILOAE

Vestea trecerii la cele veşnice a părintelui profesor Dumitru Stăniloae a umplut de durere sufletele miilor de clerici şi credincioşi care au avut prilejul fericit de a-l cunoaşte sau a-i citi câte ceva din vasta-i operă. O întâlnire cu dânsul, sau o vizită în modesta locuinţă din Bucureşti, era prilej de bucurie duhovnicească. Faţa lui senină, zâmbetul discret şi vorba-i domoală, te făcea să-ţi dai seama că te afli în faţa unui om cu adevărat duhovnicesc care nu numai că învaţă, dar şi trăieşte adânc învăţătura de credinţă a Bibliei şi a Sfinţilor Părinţi ai Bisericii noastre dreptmăritoare.

Prefaţatorul cărţii Părintelui Stăniloae *„Prière de Jésus et expérience du Saint-Esprit*, (Paris 1981), Olivier Clément, el însuşi unul dintre marii teologi ortodocşi de azi, scrie în Prefaţa acestei cărţi: *„Părintele Dumitru Stăniloae este de bună seamă, astăzi, cel mai mare teolog ortodox"*. După ce descrie pe larg viaţa şi o parte din lucrările părintelui Stăniloae, prefaţatorul vorbeşte despre cei cinci ani petrecuţi în închisoare; notează cuvintele de răspuns pe care le-a primit în urma unei întrebări: *„Ah, o experienţă ca şi alta* — zice el surâzând — *puţin grea numai pentru familia mea"* şi el precizează că aceasta a fost singura perioadă a vieţii sale în care a putut practica, ţine, într-o manieră cvasi-permanentă, invocarea Numelui lui Iisus... Când îl întâlnesc — continuă prefaţatorul — nu mă pot opri să mă gândesc la Sfântul Ioan (Apostolul şi Evanghelistul) la vârsta sa înaintată, repetând că „Dumnezeu este iubire" şi că „cel care iubeşte pe fratele său petrece în lumină... Auditorii săi occidentali au fost marcaţi de pacea şi de lumina sa".

Recitind această prefaţă, îmi amintesc de o întâmplare din anii smeririi mele. Mă aflam la Văcăreşti. Într-o zi intră în cameră un om, după aparenţă intelectual. Din vorbă în vorbă spune despre sine că este, mai bine zis, a fost, un ateu. La întrebarea cum s-a petrecut „convertirea" lui la credinţă, a spus: „Mă aflam într-o altă cameră. Deodată intră părintele Stăniloae, cu faţa plină de sânge, după un deseori-repetat „interogatoriu". La întrebarea unuia dintre noi: cum a fost, el a răspuns: *„Ah, aceasta-i nimica toată pe lângă ceea ce a pătimit Hristos pentru noi..."*. „Un om care a putut grăi astfel, după cele ce a pătimit, m-a tulburat adânc în „ateismul" meu — a încheiat acest om. Mi-am adus atunci aminte de cuvintele: „sângele mucenicilor este sămânţă pentru noi creştinii".

Ultima mea întâlnire cu neuitatul nostru părinte Stăniloae, a avut loc în mai 1987. I-am prezentat un manuscris de predici, solicitându-i un cuvânt de recomandare. Păstrez cu sfinţenie acest scurt cuvânt, pe care-l stropesc cu lacrima dragostei şi a recunoştinţei.

Să mulţumim Bunului Dumnezeu că ni l-a dăruit şi că l-am avut printre noi, iar opera lui să dăinuie ca o lumină care nu se va stinge niciodată.

Pr. Gheorghe Liţiu

Gânduri despre o expoziţie de icoane pe sticlă

De Sărbătorile Crăciunului, la Cercul Militar (Casa Armatei) din Sibiu a fost amenajată expoziţia de icoane pe sticlă a D-lui ziarist Onuc Nemeş.

Cu câteva luni în urmă, autorul-artist îmi mărturisea „păcatul" de a se fi apucat de pictura pe sticlă dintr-un tainic imbold interior: crescuse ca cei mai mulţi dintre noi într-o casă ţărănească împodobită de icoane pe sticlă; se culca şi se scula sub privirea blândă a Mântuitorului, a Maicii Domnului şi a sfinţilor din aceste icoane care umpleau casa de prezenţa lor harică. Chipul lor s-a întipărit adânc în chipul copilului, modelându-l după asemănare. Dar iată că veni o vreme când ţara fu invadată de reproduceri iconografice pe hârtie, venite din Apus, comercializate cu interes, deseori în schimbul icoanelor noastre vechi. Şi astfel mulţi din părinţii noştri au căzut victime acestui comerţ. Onuc Nemeş era pe atunci încă copil şi nu putea să aprecieze valoarea unei icoane. În schimb, scena înlocuirii icoanelor vechi i-a rămas în suflet ca un fel de sacrilegiu pe care conştiinţa de mai târziu îi spunea că trebuie să-l răscumpere. Să repar acum ceea ce am stricat atunci. Dar o voce lăuntrică îi spunea: nu eşti vrednic să pictezi icoane. Şi totuşi... biruit-au gândul" de a se apuca de treabă. Cu sfială, cu smerenie şi cu frica de a nu păcătui.

I-am răspuns când îmi mărturisea „păcatul" de a fi început pictura pe sticlă: „voi veni acasă să vă binecuvintez acest păcat".

N-am ajuns însă acasă la Domnul Nemeş ci la Cercul Militar, al cărui hol a devenit, prin instalarea icoanelor Domniei Sale, o adevărată „biserică domestică", cum numeşte Sf. Ioan Gură de Aur casa creştină. Am fost cucerit de când am păşit aici de atmosfera plină de har pe care o degajează aceste „ferestre spre infinit". Prin ele, o lume nouă, transfigurată, plină de energii divine irumpe în lumea noastră pentru a o purifica şi a o înălţa spre destinul ei, care nu-i altul decât transfigurarea, îndumnezeirea. De fapt, acesta-i rostul icoanei: de a ne revela sensul vieţii şi a ne ajuta să-l atingem, contemplând-o. Mai bine zis, lăsându-ne priviţi de ea şi deschizându-ne, prin credinţă, inima pentru a primi harul ei. Căci icoana este mai ales prezenţă divină, loc haric. Dar numai pentru cei credincioşi.

Nu cred că există artă mai înaltă ca arta icoanei, care foloseşte cel mai puţin materia pentru a-i revela esenţa şi destinul său spiritual. Căci materia, în viziunea teologiei ortodoxe, nu-i altceva decât spirit plasticizat, spirit îngroşat (vezi Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Dogmatica). Ori icoana degajează spiritul, îl face să triumfe. Ea este materie spiritualizată, transfigurată, plină de energii divine. În ea puterea spiritului covârşeşte puterea materiei. Cum va apărea omul şi cosmosul la sfârşitul veacurilor.

De aceea, icoana se lucrează cu post şi rugăciune, în stare de isihie (linişte, pace) lăuntrică, semnul biruinţei spiritului, al împăcării omului cu Dumnezeu şi cu semenii. Dacă talentul artistic al iconografului nu dă expresie acestei isihii lăuntrice (pentru că nu o are), lucrarea sa va fi mai degrabă un tablou religios decât o icoană plină de har. Din păcate, bisericile şi casele noastre de azi sunt pline de astfel de tablouri care se dau drept icoane fără să fie, pentru că le lipseşte harul pe care iconograful însuşi nu l-a avut. De unde, recurgerea la sfinţirea icoanelor. Dar o icoană lucrată cu har, cu post şi cu rugăciune, este prin ea însăşi purtătoare de har. Ea nu are nevoie să fie sfinţită, ci sfinţeşte ea locul şi pe omul credincios prin prezenţa ei simplă şi discretă.

Aşa sunt icoanele pe sticlă ale Domnului Onuc Nemeş. Prezenţe harice împărtăşitoare de har, pentru că au fost lucrate cu har. Domnia Sa n-a făcut ucenicie pe lângă vreun iconograf iscusit. A contemplat doar icoana şi s-a rugat înaintea ei. Şi bineînţeles a citit despre icoanele pe sticlă. Pentru ca să pornească singur la lucru şi să înainteze pe măsura înaintării sale în credinţă şi în faptele credinţei. În icoanele Domniei Sale eşti cucerit de armonia culorilor şi de prezenţa elementelor locale, specifice Transilvaniei, unde a înflorit icoana pe sticlă. Dar mai ales eşti pătruns de chipul sfinţilor care te interpelează cu privirea lor blândă, chemându-te la asemănarea cu ei.

Ne bucurăm că această expoziţie este deschisă în perioada Sărbătorilor Naşterii Domnului. Căci Întruparea Domnului este temeiul teologic care justifică icoana. Numai pentru că Dumnezeu s-a întrupat, făcându-se asemenea nouă, îl putem reprezenta pe icoană. De aceea icoana Mântuitorului Hristos întrupat este prototipul tuturor icoanelor.

Credem că icoanele pe sticlă ale Domnului Nemeş expuse la Casa Armatei reprezintă prin prezenţa lor însăşi o sfinţire a acestui locaş ca şi a tuturor celor ce se lasă interpelaţi de ele.

† SERAFIM FĂGĂRĂŞANUL
Episcop-vicar

MIHAI EMINESCU – poet universal

Românii se pot mândri cu adevărat că din rândurile lor au intrat în panteonul culturii universale figuri ilustre din cele mai diverse domenii ale creației științifice și literare. Între acestea din urmă strălucește ca un luceafăr personalitatea complexă a lui Mihai Eminescu a cărui naștere o aniversăm anual în *15 ianuarie*.

Mihai Eminescu este „poetul nepereche" în istoria literaturii române, dar și „geniul poeziei universale"; este cel mai mare dar al Providenței Divine pentru România, în același timp este darul României pentru univers.

Mai puțin cunoscut în viață, postum a fost proiectat pe ecranul universalității, asigurându-și loc etern în patrimoniul culturii universale, în galeria marilor genii poetice ale omenirii. Este singurul poet român care și-a asigurat strălucire universală. Întreaga sa creație, îndeosebi lirica sa, „a dobândit în timp un larg prestigiu în spațiul european și pe alte meridiane, poetul nostru național figurând în galeria nepieritoare a personalităților de excepție ale culturii universale".

În drumul său spre universalitate, poetul a întâlnit obstacole, dar și îndreptățiri care l-au ajutat să o cucerească.

Între obstacole se numără chiar limba română, fără putere de circulație universală, ca și faptul că țara noastră, pe vremea aceea, era slab cunoscută în lume.

Nici traducerile operei sale în 120 de limbi străine nu l-au ajutat prea mult în ascensiunea sa spre universalitate. „A socoti valoarea creației sale după numărul traducerilor realizate pe glob înseamnă a o supune unei aprecieri cantitative, cu ignorarea a tocmai ceea ce constituie prețul unei unice specificități".

Eminescu a fost înscris și în rândurile marilor enciclopediști ai lumii, dar nici acest fapt nu a fost suficient pentru asigurarea universalității operei sale, pentru motivul că tiparul său de gândire nu coincide cu a celorlalți enciclopediști străini.

Și totuși M .Eminescu a devenit poet-universal datorită altor criterii obiective de apreciere a creației sale poetice.

Dacă unii scriitori sau poeți străini s-au impus în literatura universală prin operele lor în limbi de circulație universală, poetul nostru și-a asigurat universalitatea nu printr-o asemenea limbă, ci datorită structurii intime, forței ideologice a creației sale. Universalitatea este așadar o noțiune care nu poate fi explicată pe baza răspândirii spațiale, dintr-o anumită epocă, ci pe baza structurii interne și a circulației în timp. M. Eminescu este un „homo universale" prin cultura sa europeană, dar mai ales prin substanța spirituală a lumii lui lăuntrice și capacitatea sa de creație.

M. Eminescu a reușit să urce pe orbita universalității pentru că s-a dovedit un spirit care a închegat în cerul uriașului său univers „o sinteză îmbrățișând toate cuceririle gândului omenesc de până la el și să o exprime prin filtrul particular al existenței sale istorice, într-un timp și spațiu anume, punând asupra-i pecetea geniului său național". Universalitatea lui Eminescu este conferită de faptul că a reprezentat sinteza spirituală cea mai înaltă a unui suflet național deschis permanent spre lume.

Universalitatea creației eminesciene are la bază caracterul ei național. Ca nimeni altul a dat expresie majoră specificității naționale, ridicând-o la valoare general umană. Introduce și integrează valori naționale în sfera culturii universale. Fixează spiritualitatea națională românească în spiritualitatea universală. Cu cât specificul național al creației eminesciene este mai distinct, cu atât ea este asimilată de literatura universală. În felul acesta poezia eminesciană devine accesibilă lumii întregi. Pe bună dreptate T. Arghezi socotește că „Eminescu fiind foarte român a devenit universal". M. Eminescu a dovedit că un poet este cu atât mai universal, cu cât este mai național. Profund național, creația eminesciană înscrie literatura noastră — cultura, în ansamblul ei — în orizontul universalității.

Valoarea universalității lui Eminescu este recunoscută și de străini. Georgianul Abașidze admiră poporul „care a dat omenirii un poet genial". Alt georgian, Leonidze, îl socoate „un bun sacru al tuturor popoarelor". Bulgarul S. Mihailovscki îl consideră unul „dintre cei mai adânci gânditori ai omenirii". Italianul G. Ungureti îl declară „unul din cei mai mari poeți ai timpului său și al tuturor timpurilor". Rusul Scipaciov îl așează în rândurile „celor mai buni scriitori ai lumii". Polonezul E. Zegadlowcz e încântat de „întreaga operă a celui mai strălucit meteor, care a sclipit deasupra Europei în anii 1850—1889". Francezul H. Juin afirmă că Eminescu „a înălțat glasul României la nivelul universalului", iar bulgarul Mladen Issaev îl plasează „în constelația marilor poeți".

Considerentele de mai sus dovedesc cu evidență că Eminescu a depășit granițele țării și a pătruns tot mai adânc în conștiința și simțirea universală.

Prin structura și caracterul național al operei sale, poetul a cucerit o faimă dobândită de puțini poeți — universalitatea și nemurirea.

Prof. Ieremia B. Ghita

Adunare Eparhială

Duminică, 9 ianuarie 1994, a fost convocată, potrivit rânduielilor noastre bisericești, Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului, în sesiunea ei anuală de lucru.

Ca și în alți ani, ea a fost precedată de o Ședință a Consiliului Eparhial desfășurată la reședința mitropolitană din Sibiu, sâmbătă, 8 ianuarie sub președinția Î. P. S. Mitropolit Antonie.

În cadrul lucrărilor Consiliului au fost prezentate cele patru rapoarte de activitate pe anul 1993 și anume: Raportul sectorului administrativ bisericesc întocmit și susținut de P. C. Consilier ad-tiv. bisericesc Simion Săsăujan, raportul sectorului cultural întocmit și susținut de P. C. Aurel Rădulet, vicar arhiepiscopesc, Raportul sectorului economic, întocmit și susținut de P. C. Consilier Ezechil Oancea și raportul sectorului canonico-juridic întocmit și susținut de P. C. Consilier Ioan N. Floca. Rapoartele după audiere și discuții asupra lor au fost aprobate spre a fi prezentate în plenul Adunării Eparhiale de a doua zi.

Consiliul Eparhial a rezolvat totodată și alte probleme cu caracter administrativ, legate de bunul mers al vieții bisericești din Eparhie. Duminică dimineața, 9 ianuarie a.c., în Capela mitropolitnaă a fost săvârșită Sf. Liturghie de către P. S. Serafim Făgărășanul, episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, după care la orele 9,00, în prezența Î. P. S. Mitropolit Dr. Antonie al Ardealului, Crișanei și Maramureșului, a deputaților eparhiali, a P. C. protopopi din Eparhie și a conducerii Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu a fost oficiat îndătinatul Te Deum, cu invocarea Sf. Duh, după care toți participanții au trecut în Aula Facultății de Teologie din Sibiu, unde s-au desfășurat lucrările propriu-zise ale Adunării.

Î. P. S. Mitropolit Antonie, în calitate de președinte al Adunării Eparhiale, a deschis lucrările printr-o amplă cuvântare în care a făcut o trecere în revistă a principalelor evenimente ale vieții bisericești din Arhiepiscopia Sibiului din anul care a trecut, culminând cu festivitățile legate de prezența la sfințirea noii mânăstiri de la Sâmbăta a Sanctității Sale patriarhul ecumenic Bartholomeos I al Constantinopolului alături de P. F. Patriarh Teoctist al României și de alți ierarhi români și străini.

Î. P. S. Sa s-a referit apoi pe larg la activitatea pastoral-misionară, culturală, economică și filantropică a Arhiepiscopiei Sibiului, subliniind principalele jaloane ale activității acesteia pentru viitor.

S-a trecut apoi la prezentarea rapoartelor de către cele patru comisii menționate și anume:

Raportul comisiei bisericești, raportor dl. dr. Nicoară Dumitru, raportul comisiei culturale, raportor dl. dr. Vasile Iacob, raportul comisiei economice, raportor dl. judecător Gheorghe Vâja și raportul comisiei canonico-juridică raportor dl. av. Ioan Morariu.

Rapoartele au prezentat pe larg activitatea specifică a celor patru compartimente ale activității Centrului Eparhial, scoțând în evidență frumoasele realizări obținute pe parcursul anului trecut precum și planuri de viitor pentru noul an. Toți raportorii au accentuat necesitatea unei mai strânse colaborări a tuturor factorilor responsabili pentru buna desfășurare a vieții bisericești și misionar caritabile și culturale a Arhiepiscopiei Sibiului.

De remarcat este faptul că Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului, a luat în discuție problema înființării unei Episcopii pentru zona Covasna-Harghita, problema fiind pusă pe ordinea de zi de către Î. P. S. Mitropolit Antonie, potrivit indicației verbale a P.F. Patriarh Teoctist și a Sf. Sinod al B.O.R.. Problema va fi pusă în discuția Sfântului Sinod.

De asemenea s-a luat în discuție o cerere a Ligii Tineretului Ortodox din Brașov prin care se cere înființarea unei Episcopii în acest oraș. Adunarea Eparhială, după dezbateri îndelungate, neavând toate datele care să poată duce la o hotărâre, a decis să transmită problema Sfântului Sinod pentru analiză și îndrumare.

Adunarea Eparhială a hotărât la propunerea Ligii Tineretului Ortodox din Brașov studierea posibilităților de a se înființa la Brașov un Seminar Teologic sau a unei clase cu profil teologic la Liceul Andrei Șaguna din Brașov.

După prezentarea tuturor referatelor, pe marginea acestora au luat cuvântul numeroși membri ai Adunării Eparhiale care au prezentat diferite aspecte ale vieții noastre bisericești făcând propuneri concrete pentru o cât mai susținută activitate misionară filantropică și culturală pentru viitor.

În încheiere Î. P. S. Sa a supus la vot cele patru rapoarte care au fost aprobate în unanimitate după care a mulțumit tuturor ostenitorilor de la Centrul Eparhial în special P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul ales între timp ca Mitropolit al Mitropoliei pentru Europa Centrală cu sediul la Berlin, precum și tuturor protopopilor și preoților, profesorilor de teologie de la Facultatea sibiană pentru munca depusă și în anul 1993 făcându-le tuturor urări de noi bucurii și împliniri duhovnicești și un an nou cu pace și binecuvântare.

P. S. Serafim Făgărășanul și-a luat rămas bun de la membrii Consiliului Eparhial și ai Adunării Eparhiale cu care a lucrat în Eparhie timp de patru ani, și și-a exprimat încrederea în ajutorul lui Dumnezeu și al Sf. Sinod al B.O.R. în noua misiune peste hotare la care a fost chemat.

În acordurile imnului arhieresc, ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului a luat sfârșit Î. P. S. Mitropolit împărtășind tuturor arhierești binecuvântări și urări de un an nou fericit.

Arhid. Visarion Bălțat

Noua Episcopie a Sloboziei și Călărașilor și noul ei Arhipăstor

În ziua de 11 ianuarie 1944 a fost convocat Colegiul Electoral Bisericesc pentru alegerea de episcop al noua înființatei Episcopii a Sloboziei și Călărașilor, sufragană a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, cu reședința în orașul Slobozia.

S-a procedat în conformitate cu prevederile statutare. Astfel, la ora 8,00 a avut loc oficierea Te-Deum-ului în catedrala patriarhală, după care, la ora 11,00, membrii Colegiului Electoral s-au prezentat în sala sinodală.

Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României, a rostit un cuvânt de deschidere a lucrărilor, arătând că ținutul Sloboziei și Călărașilor ,adevărată țară a pâinii, în care Ortodoxia s-a păstrat în puritatea ei genuină, neafectată de curente de disoluție sectară, trebuia să aibă propria sa Episcopie, cu un ierarh în măsură să răspundă cerințelor și năzuințelor de reînnoire spirituală ale bunilor credincioși de pe acele meleaguri. Arhiepiscopia Bucureștilor, din care s-a desprins noua eparhie, era prea întinsă și ca atare greu de păstorit, în condițiile de azi când se așteaptă ca ierarhul să fie tot mai mult în mijlocul credincioșilor.

Înființarea unei noi eparhii, a arătat în continuare Prea Fericirea Sa, e un fapt cu adevărat istoric și totodată un semn îmbucurător al unui spor duhovnicesc pe care Duhul Sfânt îl determină în viața unei Biserici. Trebuie să vedem în această împlinire voia lui Dumnezeu, care a impulsionat și dorința și voia oamenilor. Credincioșii, slujitorii altarelor și autoritățile locale și-au conjugat eforturile și au pregătit totul ca noua Episcopie să poată funcționa. Există reședință episcopală — vechea mănăstire ctitorită la Slobozia de către Matei Basarab, există adunare eparhială și de astăzi începând va exista și ierarhul care va rostui destinele noii eparhii.

Noua Episcopie se întinde pe teritoriul a două județe (Ialomița și Teleorman) și are în alcătuirea ei patru protopopiate.

*

După citirea articolelor 129 și 130 din Statutul pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, s-au împărțit buletinele de vot și s-a trecut la exprimarea opțiunilor pentru noul titular al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor.

La încheierea acestei operații, s-a constatat că din cele 128 de voturi exprimate, 117 au fost în favoarea P. S. Episcop-vicar patriarhal Nifon Ploieșteanul.

Luând cuvântul, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României, i s-a adresat noului ales, spunând:

Faptul că ați întrunit majoritatea de voturi nu este o întâmplare ci semnul vredniciei ce o purtați. Anii petrecuți în strădanii pastoral-misionare la Patriarhie și Arhiepiscopia Bucureștilor. V-au făcut cunoscut în fața preoților și credincioșilor din Mitropolia Munteniei și Dobrogei.

Cei pe care urmează să-i păstoriți știu ce înseamnă legătura cu pământul și cum trebuie lucrat acesta pentru a rodi și a asigura astfel pâinea, spre hrana trupească și prescura, spre hrana sufletească. Împreună cu ei veți sluji lui Dumnezeu și oamenilor.

Deși e un moment solemn cel pe care îl traim, personal n-aș putea spune că mă bucur, deoarece, iată, de acum încolo mă lipsesc de un colaborator destoinic și zelos în îndeplinirea îndatoririlor bisericești. Dar las ca voia lui Dumnezeu să se împlinească.

Prea Fericitul Părinte Patriarh a adresat apoi felicitări noului ales și i-a urat ani îndelungați de fructuoasă arhipăstorire.

Vădit mișcat de rezultatul ce s-a anunțat, P. S. Nifon Ploieșteanul a arătat în cuvântul său că în aceste momente cruciale pentru persoana P. S. Sale, primul gând se îndreaptă către Dumnezeu, Care pe cele slabe le întărește și pe cele de lipsă le împlinește, revărsând bunătatea Sa și darurile Sale cele bogate peste toată făptura. Lui îi mulțumește pentru evenimentul cu adevărat istoric al înscrierii pe firmamentul istoriei Bisericii Ortodoxe Române a unei noi eparhii și pentru faptul că a fost rânduit ca P. S. Sale să i se pună pe umeri sarcina păstoririi ei.

A mulțumit apoi Prea Fericitului Părinte Patriarh pentru dragostea și încrederea acordate, apreciind că noua Eparhie ce se desprinde din trupul Arhiepiscopiei Bucureștilor este și va rămâne în istorie ca o ctitorie a P.F. Sale.

„Mă bucur — a spus în continuare P.S. Sa — că am ocazia de a reînnoi slujirea mea față de Biserică și față de Mai-marele arhiereilor — Iisus Hristos. De altfel, episcopul are datoria de a reînnoi mereu darurile Duhului Sfânt, făcându-le vii și lucrătoare în Biserică"!

Pe lângă sentimentele de bucurie, încerc în egală măsură și un sentiment de firească îngrijorare — a spus apoi P.S. Sa, pentru că Eparhia pe care urmează să o păstoresc nu are un trecut istoric. Ea abia acum își ia ființa. Sunt prin urmare multe de înfăptuit. Dar am nădejde că Dumnezeu mă va ajuta. Sfânta ortodoxie îmi va fi tărie și temei a lucrării mele arhierești de acum încolo. Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii și al neputinței ci al dragostei și al tăriei. Blândețea și smerenia Mântuitorului Hristos vor fi călăuza mea în noua lucrare spre care mă îndrept. După cuvântul paulin, noi episcopii suntem datori a păstori turma ce ni s-a încredințat nu cu silnicie ci cu dragoste și bunătate.

*

P. S. Nifon Mihăiță s-a născut la 5 ianuarie 1944 în comuna Crețești-Vidra, jud. Giurgiu, din părinții Anghel și Maria, fiind al treilea din cei patru copii ai familiei Mihăiță. După absolvirea școlii primare, a urmat cursurile Seminarului Teologic din București, 1959—1964). Apoi, între 1964—1970 a fost student al Institutului Teologic Universitar din București, începând aici și cursurile de doctorat la Secția biblică, specialitatea Vechiul Testament și Lb. ebraică. Între anii 1971—1974 a beneficiat de o bursă de studii în Anglia, unde a îndeplinit și funcția de cântăreț bisericesc la parohia ortodoxă română din Londra. În acest timp a urmat cursuri de specializare la Universitățile din Londra și Oxford, precum și la Ierusalim (iulie—septembrie 1972) în cadrul Colegiului anglican din Țara Sfântă. Pentru titlul de „Master of Theology" a prezentat, la Universitatea din Londra, o dizertație cu tema „O nouă evaluare a formării canonului Vechiului Testament".

Între septembrie 1977 și iunie 1978, P.S. Nifon a beneficiat de o bursă din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la Universitatea din Geneva—Elveția.

Între funcțiile didactice, administrative și redacționale pe care le-a îndeplinit amintim: pedagog și profesor la Seminarul Teologic din București; secretar de redacție la almanahul „Altarul" al Comunității românești din Londra, documentarist principal și apoi șef-serviciu și secretar al sectorului Relații externe bisericești din cadrul Administrației patriarhale (1975—1980).

A fost tuns în monahism și hirotonit ieromonah în 1980, cu îmbisericire la Mănăstirea Antim din București. Tot în același an i s-a acordat și rangul de arhimandrit.

Din iulie 1980 și până în aprilie 1982 s-a aflat în misiune bisericească în Canada. Revenit în țară, este numit în postul de consilier patriarhal pentru sectorul Relații externe bisericești.

În 1985 este numit și hirotonit episcop-vicar patriarhal.

De numele P. S. Sale se leagă o bogată activitate pe planul relațiilor internaționale ale Bisericii noastre și al ecumenismului contemporan.

A scris studii și articole cu caracter teologic și ecumenic.

Vârsta maturității la care a ajuns îl va ajuta să împlinească și de acum încolo o fructuoasă slujire în folosul Bisericii și al neamului.

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Testamentul înțeleptului Hurmuzaki

Euxodiu Hurmuzaki (1782—1857), tatăl marelui istoric Euxodiu Hurmuzaki (1812—1875), este o personalitate remarcabilă în istoria românilor ,asemănătoare cu cea a patriarhilor biblici. În 1819 a fost căminar, din 1827 vel agă, la 1857 mare vornic. În ziua de 20 mai 1848, a prezidat, la Cernăuți, adunarea românilor bucovineni, unde s-a elaborat un program de revendicări naționale, care prevedea: separarea Bucovinei de Galiția, autonomia Bucovinei, reconsiderarea drepturilor Bisericii Ortodoxe Române, alegerea episcopului de către un congres compus din preoți și mireni, dreptul de control asupra fondului bisericesc, respectarea dreptului istoric, școli de toate gradele în limba română.

Până la începutul secolului al XIX-lea, Cernauca avea o bisericuța veche de lemn. În anii 1824—1825, Euxodiu Hurmuzaki a construit, pe cheltuiala sa, o frumoasă biserică de dimensiuni corespunzătoare, cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, zidită din piatră, cu turn înalt, în care a așezat patru clopote.

Distinsul Hurmuzaki trăia în această localitate de lângă Cernăuți, unde și-a construit și un castel, în jurul căruia a amenajat un parc feeric. „Castelul său din Cernauca, ne spune istoricul Teodor Bălan, fusese multă vreme un scump colț de românism în noianul de străinism care copleșise Bucovina, un templu în care se păstrase cu sfințenie limba și obiceiurile românești".[1] **Biserica nouă și castelul au fost** sfințite de episcopul Bucovinei Isidor Bălășescu.

La castelul lui Hurmuzaki din Cernauca a fost locul de întâlnire a fruntașilor revoluției de la 1848 și a oamenilor de cultură din toate provinciile românești: Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Constantin Negri, Alecu Russo, Aron Pumnul ,Nicolae Golescu, Ștefan Golescu, Ioan Popazu, Ioan Maiorescu, George Barit, Andrei Șaguna, Timotei Cipariu, Alexandru Ioan Cuza, Anastasie Panu, Petre Cazimir, Gheorghe Sion și alții. Casa lui a devenit un adevărat parlament panromânesc.

Acolo s-au dezbătut importante probleme privitoare la destinul neamului nostru. Acolo Mihail Kogălniceanu și-a scris celebrul său program politic intitulat *Dorințele Partidei Naționale din Moldova*. Prestigiul venerabilului Hurmuzaki a constituit pavăză pentru mulți refugiați. „Stăpânul casei, scrie Nicolae Iorga, om încă puternic, cu trupul și mintea la vârsta lui înaintată, înțelegea acest rost al soborului de tineri poeți și revoluționari pe care-i strânse sub aripile sale".[2] Astfel se afirmă în casa Hurmuzaki idealul unității naționale.

Euxodiu Hurmuzaki a dus o viață patriarhală în profunde meditații. Înainte de moarte a chemat la sine mai mulți oameni de seamă ai vieții spirituale românești, cărora le-a lăsat, și prin ei întregului popor român, un sacru testament privitor la păstrarea unității naționale prin limbă, cultură și ortodoxie.

„Prieteni și scumpi compatrioți, vă mulțumesc de cercetare, Eu poate că nu voi mai trăi mult. Domniile voastre veți trăi și trebuie să trăiți, dar nu uitați că aveți trei îndatoriri mari și sfinte, pentru care aveți să răspundeți înaintea lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor voștri; aceste trei îndatoriri sunt: *patria, limba* și *Biserica*.

Românească este *țara* aceasta în care trăim, câștigată și păstrată cu sângele strămunilor noștri și înzestrată cu drepturi românești care n-au putut să apună, pentru că sunt o proprietate a ei.

Limba română, sufletul naționalității noastre, pe care ne-au păstrat-o strămunii în timpul barbariei chiar cu răpunerea vieții, a fost totdeauna și este adevărata limbă a acestei țări, nici un drept nu s-a aflat în putere ca să o desființeze.

Biserica țării noastre este biserica ortodoxă ,odorul cel mai scump al sufletului nostru, care cu toate că are drepturile cele mai frumoase, se află în împrejurările de față amenințată de niște jurstări nefavorabile și cere ajutorul fiilor sai ca să o apere. Deci vă jur pe Dumnezeu, pe fericirea noastră și pe tot ce aveți mai prețios și mai sfânt ca să fiți urmași demni de strămunii și părinții voștri. Ca să nevoiți cu toată virtutea nu numai să apărați drepturile, religiunea și limba patriei voastre, ci să le lăsați urmașilor voștri într-o stare mai înfloritoare decât le-ați primit.

Iar pentru binele și fericirea națiunii române să depărteze Dumnezeu din mijlocul românilor sămânța intrigii și discordiei, spiritul de partid, egoismul, pofta de a domni cu stricăciunea binelui public și să li se insufle spiritul onoarei, al frăției și al bunei înțelegeri între sine și spre atingerea înaltului scop ce le stă înainte".[3]

Tot românul, care este pătruns de idealul unității naționale, respectă acest solemn testament.

Asemenea texte ar fi bine adunate într-o antologie, care să fie de învățătură și de urmare pentru toate generațiile.

1 Teodor Bălan, *Moșia Cernauca și familia Hurmuzaki*, Tipografia Mitropolitului Silvestru, Cernăuți, 1925, p. 4.

2 Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române în veacul al XIX-lea. De la 1821 înainte*, Ediție și note de Rodica Rotaru, Prefață de Ion Rotaru, Volumul III, Editura Minerva, București, 1983, p. 59.

3. Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, Ediție și studiu bio-bibliografic de Stelian Neagoe, Editura Humanitas, București, 1991, p. 120—121.

Nuțu Roșca

Baronul Vasile L. Popp

(1819—1875)

La 6 ianuarie a.c., s-au împlinit 175 de ani de la nașterea lui Vasile L. Popp, primul înalt funcționar român pătruns în aparatul de stat al Imperiului habsburgic — ministerul justiției —, iar în anul 1867 a fost ales președinte al Asociațiunii transilvane (Astra). Înzestrat cu o inteligență rară, fiul preotului din Berind (comitatul Cluj), după ce a studiat la călugării piariști din Cluj și Viena (dreptul și teologia) intră din 1845 în avocatură la Tg. Mureș. Cariera în domeniul justiției o parcurge după revoluția de la 1848.

Când la 20 noiembrie 1859 Vasile Popp este numit consilier de secțiune în ministerul justiției, episcopul Andrei Șaguna dă o masă comună la reședința sa, unde a invitat 24 de funcționari și preoți români, indiferent de confesiune. Cu acel prilej episcopul l-a felicitat pentru înalta funcție, iar Popp a răspuns „că Excelența Sa totdeauna a fost bărbatul acela, care a știut să folosească momentul timpului spre fericirea noastră... se bucură cu atât mai tare de acest moment... că dânsul a fost ales a fi personajul acestei frățești adunări, prin care s-a spart și a căzut păretele, care se ridicase între frații de o mamă".

Prin împletirea talentului cu munca și corectitudinea Popp ajunge în 1865 președinte al Tribunalului suprem pentru Transilvania, ce-și avea sediul la Viena, la recomandarea baronului Reichenstein, care i-a spus împăratului Francisc Iosif: „De aș avea Majestate proces

(Continuare în pag. a 7-a)

Mihai Sofronie

Părinții apostolici*

Sfântul Clement Romanul

Este unul din cei mai însemnați Părinți Apostolici. El a fost al patrulea episcop al Romei. Episcopul de Lyon, Irineu (+ 202), ne spune că Sfântul Clement a fost ales episcop al Romei ca al treilea de la Apostoli, primul fiind Sfântul Apostol Petru, căruia i-au urmat: Lin (68—80), Anaclet (80—92) și Sfântul Clement (92—101). Tot Irineu în lucrarea sa „Adversus haereses", ne mai spune că în timpul lui Clement erau încă mulți creștini din aceia care au trăit împreună cu Apostolii și le-au ascultat învățăturile. „În al treilea loc după Apostoli, primește episcopatul la Roma, Clement, care văzuse pe fericiții Apostoli, se apropiase de ei și avea predica lor în urechi și tradiția lor înaintea ochilor... În vremea acestui Clement, izbucnind o mare revoltă între frații de la Corint, Biserica din Roma a trimis o scrisoare foarte importantă corintenilor, îndemnându-i la pace și reîmprospătându-le credința și tradiția pe care o primiseră de curând de la Apostoli. Origen și Eusebiu îl identifică pe Clement cu cel lăudat în anul 62 de Sfântul Apostol Pavel în epistola sa către Filipeni IV, 3, ca principalul său colaborator în opera de consolidare a Bisericii din Roma: „ajutându-le celor ce s-au nevoit întru Evanghelie împreună cu mine și cu Clement și cu ceilalți împreună lucrători ai mei, ale căror nume sunt scrise în cartea vieții".

Din epistola către Corinteni, singura autentică, reiese că el cunoștea perfect Vechiul Testament — folosea din plin Legea, Psalmii, Profeții și cărțile de înțelepciune și întrebuința apocrifele iudaice — aceasta îndreptățindu-ne să spunem că era un iudeu elenist, convertit la creștinism. Scriitorii contemporani lui nu ne vorbesc de o moarte martirică. Mai târziu, apar, însă, Actele Martirice ale Sfântului Clement, iar din aceasta ar rezulta că el a fost prins și aruncat în închisoare, pentru că făcuse numeroase convertiri printre membrii aristocrației romane. Refuzând să sacrifice zeilor, împăratul Traian l-a exilat în Chersonezul Tauric. Acolo erau mulți creștini care erau folosiți la munca din mine. Clement și-a continuat printre ei predicarea Evangheliei și s-a dovedit chiar un făcător de minuni. Împăratul Traian auzind despre acestea, a poruncit să fie aruncat în mare cu o ancoră de gât. În anul 867, se spune că, Sfântul Chiril, apostolul slavilor, a descoperit în Cherson moaștele Sf. Clement, pe care le-a dus la Roma, unde se găsesc și acum. Ce mai știm este faptul că, la sfârșitul secolului al IV-lea, s-a ridicat la Roma o Biserică în cinstea Sfântului Clement. Biserica romano-catolică îi prăznuiește amintirea la 23 noiembrie iar Biserica Ortodoxă la 24 noiembrie.

Sfântul Clement Romanul a trimis, deci, o scrisoare către Corinteni în numele Bisericii din Roma către Biserica din Corint: „Biserica lui Dumnezeu, care locuiește vremelnic la Roma, către Biserica lui Dumnezeu care locuiește vremelnic la Corint". Menționăm faptul că numele lui Clement nu-l întâlnim nicăieri în scrisoare. Că el este autorul acesteia, ne-o spune episcopul Corintului Dionisie, care la anul 170, trimite o scrisoare episcopului Romei, Sotir, spunându-i: „Astăzi am sărbătorit sfânta zi de duminică, când am citit scrisoarea voastră; vom continua să o citim mereu pentru zidire sufletească, așa cum de altfel o facem și cu prima epistolă pe care ne-a scris-o Clement". Această mărturie o găsim la Eusebiu al Cezareei, Hegesip și Irineu. Ea a fost scrisă pentru faptul că în Biserica din Corint câțiva tineri au tulburat liniștea acestei comunități, prin răzvrătire împotriva preoților pe care-i vor alunga. Această răzvrătire s-a întâmplat cu ocazia vacanței scaunului episcopal din Corint și a încercării alegerii unui nou episcop. Epistola indică acest fapt în capitolul 45: „Și Apostolii noștri au cunoscut prin Domnul Iisus Hristos, că va fi ceartă pentru vrednicia episcopală". Alegerea de episcop nu se realizase în timpul când scrie Clement corintenilor și pentru acest motiv nici nu numește pe episcopul acestora în epistola sa.

Epistola, care conține 65 de capitole, a avut darul de a căuta să înceteze revolta. După cuprins ea se poate diviza în două părți: de la cap. 1—36 și de la cap. 37—61, iar între cap. 62 la 65 prezintă o recapitulare.

În partea I-a, Sfântul Clement argumentează, pe larg, că răzvrătirea are ca motiv invidia și mândria, iar înlăturarea ei se poate realiza numai prin dragoste și ascultare. Ilustrează apoi, binefacerile acestor virtuți cu exemple din Vechiul Testament, din viața Mântuitorului și a Sfinților și dă ca pildă armonia din natură, bunătatea lui Dumnezeu, învierea și făgăduințele viitoare. Așa de exemplu, din Sfânta Scriptură se arată că din invidie și mândrie a ucis Cain pe Abel, a prigonit Esau pe Iacob, a fost prigonit Iosif de frații săi, Moise de Faraon, David de Saul și în fine creștinii din Roma de păgâni (în timpul persecuției lui Nero). De altă parte, prin dragoste și ascultare s-a înălțat Enoh la cer, a scăpat Noe de potop, a fost găsit credincios Avraam, a scăpat Lot din Sodoma și Raav din Ierihon și prin ascultare s-a supus patimilor chiar Domnul (se reproduce aici întregul capitol 52 din Isaia). Ascultători au fost și proorocii și David. După o scurtă paranteză în care se argumentează învierea și judecata din urmă, la care își vor lua răsplata și cei ce s-au lăsat conduși de invidie și cei ce au fost ascultători, Sfântul Clement arată necesitatea supunerii.

În partea a II-a, trece la sfaturi pozitive ca să înlăture certurile și îndeamnă la supunerea rebelilor sub ascultarea preoților. Arată, în continuare, că instituirea episcopilor și diaconilor a prezis-o Isaia și au desăvârșit-o Sfinții Apostoli, deci să li se supună lor toți și să nu se mai certe, fiindcă și Sfântul Apostol Pavel i-a mustrat că se certau pe tema conducătorilor lor. Bazat pe I Corinteni 13, face elogiul dragostei. Sfântul Clement Romanul propune ca cei ce au organizat revolta să plece de bunăvoie în exil, până ce cei care au fost agitați să se liniștească, să se supună pocăinței ce se va impune. „Socotim, scrie Clement, că nu e drept să fie izgoniți din slujirea lor cei care au fost puși episcopi de Apostoli sau între timp de alți bărbați vrednici, cu aprobarea întregii Biserici și care au slujit turmei lui Hristos fără prihană, cu smerenie, în liniște, cu grijă, de care dau mărturie toți, de multă vreme. Că nu mic ne va fi păcatul, dacă îndepărtăm din dregătoria de episcop pe cei care au adus lui Dumnezeu, fără prihană și cu cuviință, darurile. Fericiți sunt preoții, care au plecat mai înainte și au avut un sfârșit plin de roade și desăvârșit; ei n-au a se mai teme că-i va scoate cineva din locul rânduit lor" (Cap. 44). Vinovații trebuie să-și mărturisească greșeala, să se pocăiască, să se îndepărteze pentru un timp din Corint, pentru ca să revină pacea." Printr-o lungă rugăciune Clement roagă pe Dumnezeu să dea corintenilor duhul unirii și al bunei-înțelegeri, să îndrepteze sfatul lor către ceea ce este bun. În încheiere invită pe credincioșii din Corint să-și trimită vestea bună că tulburarea a încetat.

Timpul când a fost scrisă această epistolă se poate fixa din criterii externe și interne. *Externe.* Eusebiu al Cezareei, în lucrarea sa Istoria Bisericească III, 16, așează disputa din Corint în timpul domniei lui Domițian (81—96) și spune că Hegesip a scris despre această „ceartă". Din alt pasaj de la Eusebiu, știm că, „în legătură cu cearta, desigur, Hegesip a scris atunci și despre epistola lui Clement. Din aceasta rezultă că epistola s-a scris în timpul domniei lui Domițian, între 81 și 96. Din criterii *interne* putem preciza data scrierii epistolei într-un singur an: Clement scrie la începutul capitolelor I și VII că în Roma bântuie, și pe vremea când își scrie el epistola, persecuția care a secerat mulțime mare de victime dintre creștinii romani, pe timpul lui Nero („În același loc de luptă ne aflăm și noi și aceeași luptă ne așteaptă și pe noi" (Cap. 7), iar în cap. 1 scrie că „din cauza neașteptatelor și deselor nenorociri și necazuri", ce au venit peste creștinii din Roma, au ajuns aceștia abia cu întârziere să împlinească dorința corintenilor de a le sări în ajutor pentru potolirea răzvrătirii din Biserica corinteană). Aici nu poate fi vorba decât de persecuția din ultimul an de domnie a lui Domițian, 96, deci în anul 96 s-a scris epistola.

Importanța epistolei. Ea a fost citită în Biserică, nu numai când a fost primită acolo, ci și mai târziu în cadrul cultului divin, așa cum ne-a dovedit mai sus episcopul Dionisie al Corintului la anul 170. Corintenii au răspândit-o apoi și la alte biserici din Orient și toate i-au dat mult respect. Biserica Siriei o consideră drept canonică și Codicele Alexandrin A (din secolul V) al Sfintei Scripturi o cuprindea. Se crede că episcopul Policarp al Smirnei avea și el o copie de pe această epistolă și și-a dat silința să o imite atunci când a scris la anul 107 o epistolă celor din Filipi. Ucenicul lui Policarp, Irineu — episcopul Lyonului — o numește „epistolă foarte puternică", iar Eusebiu al Cezareei o numește „mare și admirabilă" și atestă faptul că și pe vremea sa se citea în întrunirile creștinilor. Și într-adevăr epistola merita această caracterizare, fiindcă ea a fost scrisă de un episcop mult respectat în imperiul roman.

Epistola ne dă mărturie despre Sfinții Apostoli Petru și Pavel, despre mucenicia lor la Roma și despre călătoria în Spania a Sfântului Apostol Pavel.

Importanța acestei epistole mai constă și în faptul că ne prezintă existența unei ierarhii ca instituție divină, distinct deosebită de laici. Cum scopul său era de a îndemna pe credincioși la supunere față de ierarhie, expunându-le motivele pentru această supunere, autorul ne arată existența acestei ierarhii, modul de instruire și treptele ei: Episcop, preot și diacon, chiar în secolul întâi. În cap. 40, el zice: „Arhiereului îi sunt încredințate anumite servicii și preoților li s-a rânduit locul lor și leviților le sunt hotărâte diaconii proprii, laicul în sfârșit este legat prin porunci privitoare la laici". Se înțelege că prin analogie aici este vorba despre ierarhia Noului Testament și despre raportul dintre laici și cler, deoarece în capitolul următor 41, zice: „Fiecare dintre noi, fraților, să caute cu cucernicie, ca în propriul său rang să fie bineplăcut lui Dumnezeu, având constiință curată și nedepășind canonul rânduit slujirii lui". Se vede, deci, clar că nu fiecare creștin este preot, după cum susțin protestanții.

Această ierarhie, ne arată el mai departe, este de la Dumnezeu. Apostolii ne-au vestit Evanghelia primită de la Domnul Iisus Hristos, iar Iisus Hristos a fost trimis de Dumnezeu, iar Apostolii de Hristos și ei au rânduit urmași: „Predicând, dar, și botezând, în țări și în cetăți, au pus episcopi și diaconi pentru cei ce aveau să creadă, pe cei care au crezut întâi, după ce au fost probați de Domnul". Mai mult chiar, apostolii nu numai au rânduit episcopi și diaconi, zice autorul, dar au pus regulă pentru succesiunea lor, deoarece știau că se va întâmpla ceartă pentru slujirea episcopală. „Și apostolii noștri au cunoscut, prin Domnul nostru Iisus Hristos, că va fi ceartă pentru dregătoria de episcop. Din această pricină, luând mai dinainte desăvârșita cunoștință, au pus episcopi pe cei de care am vorbit mai înainte și le-au dat lor în grijă, ca la moartea lor, să le continuie slujirea alți bărbați încercați. Socotim, deci, că nu e drept să fie izgoniți din slujirea lor cei care au fost puși episcopi de Apostoli sau între timp de alți bărbați vrednici, cu aprobarea întregii Biserici și care au slujit turmei lui Hristos fără prihană, cu smerenie, în liniște, cu grijă, de care dau mărturie toți multă vreme" (cap. 44). După cum se vede, din citatul de mai sus, ierarhia se alegea dintre bărbații distinși de către ierarhia în funcție, dar cu aprobarea întregii Biserici. Cei aleși nu puteau fi depuși, mai ales când aveau o viață curată, ci numai după ce au repausat să fie înlocuiți.

Romano-catolicii ar putea interpreta această epistolă ca o mărturie, o dovadă, pentru primatul Bisericii romane, deoarece Biserica romană a intervenit în cearta ce se iscase în Biserica din Corint, fără să fie solicitată. Adevărul însă nu este acesta. Sfântul Clement Romanul când a scris această epistolă, nici nu s-a gândit la exercitarea vreunui oarecare drept, ci a scris din dragoste creștinească pentru frați, din râvnă pentru păstrarea ordinei, liniștii și păcii în Biserica lui Hristos. Tonul epistolei nu este al unui superior ci al unui egal. Dacă Clement ar fi avut vreun drept de jurisdicție, de oarecare autoritate, ar fi trimis-o în numele său, iar nu ca o epistolă de la o Biserică la alta.

Lui Clement i s-au mai atribuit și alte opere cum ar fi: a doua scrisoare către Corinteni, Scrisori către fecioare si Pseudoclementinele.

Sfântul Clement Romanul rămâne unul din cei mai importanți părinți apostolici.

Arhid. Prof. Constantin Voicu

* Sub această denumire îi înțelegem pe acei bărbați creștini care i-au cunoscut în chip direct pe Apostoli, fiind ucenici ai lor. Și în numerele următoare vom prezenta chipul unora dintre ei.

SPRE O NORMALIZARE A UNOR STĂRI DE LUCRURI RĂMASE ÎN SUSPENSIE*

ARHIEPISCOPIA SIBIULUI
Str. Mitropoliei nr. 24
2400 — SIBIU - ROMÂNIA

Nr. 2949
9 decembrie 1993

Stimate Domnule Ministru Secretar de Stat*

Vă scriu din nou în legătură cu salarizarea clerului și a funcționarilor cancelariilor eparhiale, cerându-mi scuze că vă deranjez. Desigur scriu în numele meu și al Eparhiei Sibiului dar, precum știu, problema e comună tuturor eparhiilor.

Leul și-a diminuat progresiv valoarea, salariile au crescut și în cea mai mare parte preoțimea se găsește în imposibilitatea de a-și realiza drepturile cuvenite potrivit cu studiile și vechimea în slujire.

Statul ne acordă acum la toți (inclusiv ierarhului) o „contribuție" de 42 200 lei lunar, cu excepția muncitorilor din tipografiile bisericești și a atelierelor de lumânări. Această contribuție nu rezolvă însă problema salariilor preoților.

Preoțimea din Transilvania își desfășoară misiunea într-un mediu multiconfesional și multietnic, în unele locuri parohia ortodoxă fiind o doime, o treime sau chiar o pătrime din totalul locuitorilor localității respective. Aceasta înseamnă că și puterea economică a parohiei ortodoxe e în aceeași măsură diminuată. E de-ajuns să privim turlele bisericilor dintr-un sat ardelenesc. Nicăieri nu e una singură. De unde să-și completeze preoții salariile cuvenite care sunt cel puțin duble sau triple, față de contribuția de 42 200 pe care o primesc de la stat? Sunt puși în situația de a sta mereu cu mâna întinsă. Cred că trebuie înlăturată această imagine umilitoare. Preoții au familii, copii de crescut și de dat la școală.

Dar nu privim problema numai sub acest aspect.

Credem că preoțimea ortodoxă reprezintă într-un sat măcar cât un învățător, în procesul de educație a tineretului, de apărare a limbii, a naționalității, a continuității, a conștiinței civice și a responsabilității morale. În fiecare localitate, în satele noastre, turla bisericii e edificiul cel mai înalt. Aceasta demonstrează importanța pe care o dă poporul credincios Bisericii. Trebuie să se țină seama de acest simțământ esențial al poporului nostru.

Preoțimea slujitoare a credincioșilor și a lui Dumnezeu se zbate cu grijile materiale, în loc să aibă posibilitatea de a-și desfășura, liberă de aceste griji ,misiunea ei din totdeauna benefică pentru societate și pentru neamul românesc.

Sarcina bugetară nu ar fi prea mare pentru stat.

La nivelul întregii țări salariații Bisericii Ortodoxe Române egalează probabil numărul a jumătate din salariații unei singure uzine mari. Dacă ne-am limita numai la Transilvania, numărul salariaților Bisericii e egal cu al unei uzine mijlocii.

Biserica nu cere pomană. De-a lungul istoriei i s-au luat bunurile, au fost secularizate, naționalizate, confiscate și i s-au promis în schimb salarii. Aceste promisiuni au fost respectate o vreme, apoi s-au restrâns la actualele „contribuții" care nu rezolvă problemele.

Vă fac cu tot respectul cererea de a promova la Onoratul Guvern această doleanță a preoțimii noastre de a i se acorda salarii integrale, la nivelul drepturilor cuvenite. Chiar dacă aceste sume ar fi în continuare numite „contribuții", dacă așa se cuvine, este imperios necesar ca ele să se ridice la nivelul drepturilor cuvenite.

Preoții nu-și pot întregi salariile din veniturile proprii. Unii sunt nevoiți să facă state fictive și își plătesc CAS-ul la salariile cuvenite pentru a-și asigura drepturile reale la pensie. Cererile lor sunt din ce în ce mai presante și ei par a-și pierde răbdarea. Am putut constata acest lucru la întâlnirile din toate protopopiatele noastre.

Trebuie să amintesc că în convorbiri personale cu marii demnitari ai Țării am observat multă înțelegere și am primit și asigurări că problema se va rezolva. Ea trebuie însă rezolvată prin Onor. Secretariatul pentru Culte.

Aceste drepturi au fost solicitate și de către Adunarea Națională a Bisericii Ortodoxe Române în ultima ei sesiune din anul acesta.

Aș vrea să mai adaug că, în mod cu totul special, preoțimea din zona secuizată, pe lângă alte necazuri, se mai confruntă și cu acest necaz al neputinței de a-și completa salariile. Ei rămân în zonă — cât vor mai putea — în sărăcie și în lipsuri neînchipuit de mari. Cred că dacă s-ar asigura salarizarea în întregime, am găsi candidați pentru toate parohiile, și cei care sunt acolo vor rămâne pe loc.

Nu insist prea mult asupra acestei zone, pentru ca nu cumva să se înțeleagă că în alte părți situația n-ar fi gravă. Apelez pentru o soluționare globală și urgentă. Zona are problemele ei dar ea nu trebuie scoasă din contextul interesului general.

Știm, domnule Ministru Secretar de Stat, că Vă este cunoscută situația.

Prin această nouă intervenție am dorit doar să v-o reamintesc, să insist pentru rezolvarea ei și să vă ofer de pe teren un argument în plus pentru a vă sprijini demersurile.

Asigurându-vă de toată stima,

Dr. ANTONIE PLAMADEALA
Mitropolitul Ardealului

* Scrisoare adresată Domnului Ministru Secretar de Stat, de la Secretariatul pentru Culte, spre a fi promovată la Onor. Guvern.

Baronul Vasile L. Popp

(Urmare din pag. a 6-a)

chiar cu tatăl lui Popp, nici atunci nu m-aș îndoi a concrede cauza mea imparțialității fiului". În 1867 când s-a instaurat dualismul austro-ungar, Vasile Popp era viceguvernatorul Transilvaniei.

În preajma introducerii dualismului au apărut divergențe politice între românii transilvăneni, prin divizarea lor în activiști și pasiviști. Cu prilejul adunării generale a *Asociațiunii transilvane (Astra)* de la Alba Iulia (1866), desfășurată sub președinția mitropolitului Andrei Șaguna, într-o consfătuire particulară această contradicție s-a adâncit și mai mult. G. Barițiu, secretarul ședințelor, remarca cu mâhnire că tocmai la întrunirea Astrei, ce milita pentru unitatea românească s-a produs împărțirea românilor transilvăneni în două tabere. Această situație încordată s-a repercutat și asupra viitorului comitet al Asociațiunii. Astfel la adunarea generală de la Cluj din 1867 președinte a fost ales Vasile Popp, spre nemulțumirea sibienilor și blăjenilor care-l doreau pe T. Cipariu.

În cadrul Astrei a funcționat o lege nescrisă. Dacă președintele era ortodox ,vicepreședintele trebuia să fie greco-catolic și viceversa. La început a fost Ioan Hania, iar după el a urmat Iacob Bologa. În perioada președinției V. Popp-Iacob Bologa, Asociațiunea și-a îmbunătățit activitatea. Astfel din 1868 a apărut „Transilvania", organul Asociațiunii transilvane, unde G. Barițiu, redactorul responsabil al revistei, a publicat numeroase studii interesante și documente de o deosebită importanță pentru istoria Transilvaniei. În 1869 se hotărăște înființarea despărțămintelor, iar la adunarea generală de la Bistrița (1870) s-a aprobat înființarea unei Academii de drept prin contribuții benevole.

Vasile Popp a lansat deviza în cadrul Asociațiunii: „Prin noi înșine! Prin forța și răbdarea noastră înainte!" El era convins că prin contribuția materială și morală a tuturor românilor Asociațiunea va deveni cel mai important organism cultural din Transilvania. În discursul său ținut la adunarea generală de la Sebeș (1872) spunea între altele: „Asociațiunea este menită să deștepte, să nutrească și să conserve simțul național, să scutească și să cultive limba și prin aceasta existența națională...; în fine Asociațiunea face ca până când în cele politice suntem dezbinați și în parte înverșunați unii contra altora așazicând până la cuțite, până când în cele confesionale suntem sfâșiați și înstrăinați de către olaltă... aici domnilor, aici în sânul mamei noastre ,unde ascuțișurile săgeților invidiei s-au tocit, unde veninul urei s-a lepădat afară, aici tot cu aceleași cuvinte române ne îndulcim, toți suntem frați, toți mergem pe aceeași cale, toți într-o înțelegere frățească, cu un trup și un suflet facem pași înainte în literatură și cultură".

Vasile Popp se stinge la 17 februarie 1875, la numai 56 de ani, fiind înmormântat la Reghin. Prin tot ce s-a întreprins, V. Popp a contribuit atât la apărarea românilor de dincoace de Carpați pe cale juridică, cât și la propășirea lor.

ȘTIRI — INFORMAȚII

— Miercuri, 24 noiembrie 1993, Î.P.S. Sa a luat parte la sesiunea de comunicări științifice „75 de ani de la Marea Unire" — organizată de Inspectoratul de Cultură Sibiu, Biblioteca ASTRA și Prefectura Sibiu, prezentând referatul „Unirea din 1918: împlinire și speranță".

— Vineri, 26 noiembrie 1993, Î.P.S. Sa a participat la Simpozionul „75 de ani de la Unirea din 1918", organizat la Casa Armatei din Brașov, prezentând referatul „Anul 1918, anul împlinirilor și al speranțelor".

— Sâmbătă, 27 noiembrie 1993, Î.P.S. Sa a participat la Simpozionul „Unitate istorică — unitate culturală", organizat la Sibiu și Alba Iulia între 26 noiembrie — 2 decembrie de Fundația Culturală Română. Î.P.S. Sa a prezentat mesajul transmis participanților de către P.F. Patriarh Teoctist al României după care a evocat evenimentul marii uniri de acum 75 de ani.

În aceeași zi, Î.P.S. Sa a făcut o vizită canonică la M-rea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, unde s-a întâlnit cu o delegație de parlamentari și primari ai orașelor din județele abuziv desființate de către vechiul regim totalitar.

— Luni, 29 noiembrie 1993, Î.P.S. a luat parte la Sesiunea solemnă a Academiei Române la București, unde a prezentat comuni-

(Continuare în pag. a 8-a)

ŞTIRI – INFORMAŢII

(Continuare din pag. a 7-a)

carea „Unirea din 1918 — împlinire şi speranţă". Cuvântul Î. P. S. Sale a fost transmis integral în direct pe postul naţional de Radio România Actualităţi. În aceeaşi zi seara, Î. P. S. Sa a participat la recepţia oficială oferită de Preşedintele României la palatul Cotroceni, cu prilejul zilei Naţionale a României.

— Marţi, 30 noiembrie 1993, Î. P. S. Sa a primit la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu, pe P. S. Episcop Petru de Bălţi, locţiitor de Mitropolit al Basarabiei.

— Miercuri, 1 Decembrie 1993, Î. P. S. Sa a participat la festivităţile organizate la Alba Iulia cu prilejul celei de a 75-a aniversări a Unirii Transilvaniei cu România. Î. P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Alba Iulia după care împreună cu P. F. Patriarh Teoctist şi cu ceilalţi membri ai Sf. Sinod a săvârşit slujba de Te-Deum cu prilejul Zilei Naţionale a României.

Tot în aceeaşi zi, Î. P. S. Sa a participat la Marea Adunare Populară desfăşurată pe Platoul Romanilor din Alba Iulia.

*

— Între 4—5 decembrie a.c., Î. P. S. a luat parte la lucrările Simpozionului închinat centenarului Naşterii Mitropolitului academician Nicolae Colan.

— Sâmbătă, 4 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit slujba de pomenire a marelui ierarh şi cărturar Nicolae Colan în Catedrala ortodoxă din Sf. Gheorghe după care la Casa de Cultură a Sindicatelor în cadrul sesiunii omagiale de comunicări ştiinţifice dedicate vieţii şi activităţii mitropolitului Nicolae Colan, Î. P. S. Sa a prezentat comunicarea: „Nicolae Colan şi limba română".

În aceeaşi zi după masa, Î. P. S. Sa a participat la festivitatea inaugurării Muzeului spiritualităţii ortodoxe din Covasna, Muzeu deschis în subsolul catedralei ortodoxe din Mun. Sf. Gheorghe.

— Duminică, 5 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala Ortodoxă din Sf. Gheorghe, rostind un bogat cuvânt de învăţătură creştinească.

La timpul cuvenit, tânărul teolog Ioan Voineag a fost hirotonit întru diacon. Întreaga slujbă a fost transmisă în direct pe postul naţional de Radio.

În aceeaşi zi la orele amiezii, Î. P. S. Sa împreună cu ceilalţi participanţi la Simpozion au făcut un pelerinaj la Casa natală a Mitropolitului Nicolae Colan din Araci, prilej cu care a fost dezvelită şi o placă memorială montată aici din iniţiativa Ligii Cultural-creştine „Andrei Şaguna" din Sf. Gheorghe. A fost cercetată apoi şi biserica parohială din Araci, ctitorie a Mitropolitului Nicolae Colan.

*

— Luni, 6 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la biserica noului Schit reînfiinţat din Predeal cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae" rostind şi aici un bogat cuvânt de învăţătură despre viaţa şi activitatea Sf. Ierarh Nicolae. Diaconul Ioan Voineag a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Săcele, prot. Braşov.

— Vineri, 10 decembrie 1993, Î. P. S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crişanei şi Maramureşului a săvârşit în catedrala mitropolitană din Sibiu slujba înmormântării celui ce a fost preot iconom stavrofor colonel (r) Ioan Boţocan, slujitor ani îndelungaţi la altarul Catedralei mitropolitane din Sibiu.

Cu acest prilej Î. P. S. Sa a rostit un cuvânt de elogiu celui plecat în veşnicie, adresând totodată şi un cuvânt de mângâiere familiei.

— Sâmbătă, 11 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a făcut o vizită canonică la Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, jud. Braşov.

— Duminică, 12 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit slujba de sfinţire şi Sf. Liturghie arhierească în noua biserică cu hramul „Sf. Împăraţi Constantin şi Elena" din parohia Poiana Mărului, jud. Braşov.

La timpul potrivit diaconul Nicolae Moşoiu a fost hirotonit întru preot de caritate pe seama Spitalelor din Braşov.

Î. P. S. Sa s-a adresat celor prezenţi în număr foarte mare cu un cuvânt de învăţătură, felicitând apoi pe bunii credincioşi de aici care sub păstorirea tânărului preot Mihai Manolache, fostul lor paroh, au reuşit ca în timp scurt, de numai doi ani, să zidească o biserică din temelie şi s-o împodobească cu o aleasă pictură şi cu toate cele necesare cultului.

Au fost acordate acte de apreciere preotului M. Manolache, consiliului şi comitetului parohial.

*

— Marţi, 14 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a luat parte la Cluj, la întâlnirea cu protopopi din Mitropolia Ardealului, unde au fost discutate probleme în legătură cu proiectul Noii Legi a Cultelor şi cu situaţia prozelitismului sectar şi greco-catolic.

— Miercuri, 15 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a prezidat la reşedinţa mitropolitană din Sibiu, lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu.

— Joi, 16 XII 1993, Î. P. S. Sa a luat parte la Concertul de colinde dat în Catedrala mitroplitană Sibiu de Corul bărbătesc al studenţilor Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, adresând un cuvânt de învăţătură cu tema „Cunoaşterea de sine", încheind astfel Serbările Ortodoxiei organizate în perioada 8—16 decembrie de Liga Tineretului Ortodox Sibiu.

— Vineri, 17 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a luat parte la vernisajul expoziţiei de icoane pe sticlă a d-lui Ioan Onuc Nemeş, deschisă în saloanele Cercului Militar Sibiu. Î. P. S. Sa a rostit un cuvânt despre semnificaţia icoanei pe sticlă în tradiţia şi spiritualitatea ortodoxiei româneşti.

— Duminică, 19 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a subsolului bisericii cu hramul „Pogorârea Sf. Duh" din cartierul Sibiu Valea Aurie, şi Sf. Liturghie arhierească, rostind un ales cuvânt de învăţătură legat de pericopa evanghelică a zilei (Cartea neamului lui Iisus Hristos).

La timpul potrivit diaconul Nicolae Moldovan a fost hirotonit preot pe seama parohiei Galeş, prot. Sibiu, iar P. C. pr. Valentin Sicoe a fost hirotesit întru „sachelar".

În aceeaşi zi seara, Î. P. S. Sa a luat parte la Concertul de Colinde al Coralei Catedralei mitropolitane din Sibiu, rostind un bogat cuvânt legat de semnificaţia colindelor.

— Luni, 20 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a făcut o vizită canonică la Schitul Predeal, Jud. Braşov.

*

— Marţi, 21 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a plăcii comemorative prin care oraşului Braşov i s-a acordat titlul de oraş erou martir —, şi a troiţei ridicate de Liga Tineretului Ortodox, Braşov în faţa Prefecturii întru pomenirea eroilor martiri braşoveni căzuţi în evenimentele din decembrie 1989.

Au luat parte reprezentanţi ai Preşedinţiei României, ai Guvernului şi ai Parlamentului şi oficialităţi civile şi militare ale jud. Braşov.

Î. P. S. Sa s-a adresat celor prezenţi cu un vibrant cuvânt de elogiu adus jertfei eroilor pe altarul libertăţii şi demnităţii poporului român.

În aceeaşi zi, Î. P. S. Sa a vizitat şantierele celor două noi biserici ce se zidesc în Municipiul Braşov prin strădania preoţilor I. Comşulea şi C. Gârbacea.

Seara, în aceeaşi zi, în Amfiteatrul Facultăţii de Mecanică din Braşov, Î. P. S. Sa a prezentat conferinţa cu tema „Naşterea Domnului, în tradiţiile şi obiceiurile poporului român", care a fost urmată de un reuşit concert de colinde prezentat de membrii Ligii Tineretului Ortodox din Braşov.

— Miercuri, 22 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a oficiat parastasul şi slujba de sfinţire a crucii ridicată în cimitirul Eroilor Revoluţiei din Braşov prin strădania Asociaţiei Luptătorilor şi urmaşilor eroilor din Revoluţia din decembrie 1989.

În aceeaşi zi, Î. P. S. Sa a făcut o vizită la Primăria Municipiului Braşov unde a avut convorbiri cu dl. primar Adrian M ruzi.

Seara Î. P. S. Sa a participat în sala Teatrului Dramatic din Braşov la spectacolul de gală cu piesa „Oratoriu Bizantin nr. 1", de Paul Constantinescu ,spectacol pus în scenă de colectivul Teatrului de Operetă din Braşov sub conducerea doamnei directoare Carmen Dobrescu.

*

— Vineri, 24.XII.1993, Î. P. S. Sa a primit la Reşedinţa mitropolitană Sibiu grupuri de colindători care ca şi în alti ani au adus vestea cea bună a Naşterii în lume a Fiului lui Dumnezeu întrupat.

— Sâmbătă 25.XII.1993, Î. P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul Crăciunului şi a prezentat credincioşilor tradiţionala Pastorală de Crăciun, ce a avut ca temă anul acesta „Împărăţia Omeniei".

În aceeaşi zi, Î. P. S. Sa, la amiază, a oferit în Sala de Recepţii a Reşedinţei mitropolitane, îndătinata recepţie de Crăciun la care au luat parte membrii Permanenţei Consiliului Eparhial, profesori de teologie, preoţi din oraş, alţi ostenitori ai Centrului Eparhial.

— Duminică, 26 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Catedrala din Mediaş, adresând şi aici cuvântul pastoral de Crăciun credincioşilor prezenţi la Sf. Liturghie.

La timpul potrivit, tânărul teolog Găban Ioan-Ovidiu a fost hirotonit întru diacon pe seama Catedralei din acest oraş.

— Luni, 27 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica cu hramul „Sf. Martiri Brâncoveni" din Mânăstirea Sâmbăta de Sus, Monahul Matei Bilaucă a fost hirotonit întru diacon pe seama mănăstirii.

Răspunsurile liturgice au fost date de către Corul mixt din Oraşul Victoria.

Î. P. S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învăţătură legat de Naşterea Domnului şi de amintirea Sf. Arhid. Ştefan pe care Biserica îl prăznuieşte în această zi.

— Joi, 30 decembrie 1993, Î. P. S. Sa a prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu.

Arhid. Visarion Bălţat

*

— Între 14 octombrie şi 11 noiembrie 1993, P.S. Episcop Serafim Făgărăşanul a făcut, din încredinţarea Sf. Sinod al B.O.R., o vizită în Germania şi Franţa. Cu acest prilej P. S. Sa a vizitat şi a slujit în mai multe parohii româneşti sau de alte naţionalităţi şi s-a întâlnit cu numeroase personalităţi bisericeşti din cele două ţări. Un moment deosebit l-a constituit vizita patriarhului ecumenic în Germania şi conslujirea cu Sanctitatea Sa şi cu toţi episcopii ortodocşi din această ţară.

*

— Vineri, 19 noiembrie 1993, P. S. Sa s-a întâlnit, împreună cu un grup de medici care activează în societatea Christiana, cu directorul Spitalului judeţean din Sibiu în vederea extinderii asistenţei religioase din acest spital.

— Duminică, 21 noiembrie 1993, P. S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în parohia Iaşi, (prot. Făgăraş), hirotonind pe tânărul diacon Ioan Neculoiu, întru preot pe seama acestei parohii. La sfârşitul Sf. Liturghii P. S. Sa a instalat oficial pe noul preot.

După masă, P. S. Serafim a slujit împreună cu un sobor numeros de preoţi Taina Sf. Maslu de obşte în biserica parohiei Făgăraş-Combinat. La sfârşitul slujbei P. S. Sa a adresat un cuvânt de învăţătură.

Spre seară, P. S. Sa a slujit slujba Vecerniei în parohia Recea Nouă (Făgăraş), după care a instalat pe noul preot al acestei reînfiinţate parohii, în persoana părintelui Valer Frăţilă, transferat de la parohia Boholţ.

— Sâmbătă, 4 decembrie 1993, P. S. Episcop-vicar Serafim Făgărăşanul a săvârşit în biserica Sf. Arhangheli din Sibiu, parastasul de 40 de zile întru pomenirea vrednicului părinte Gheorghe Papuc, fost vreme îndelungată Consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului.

— Duminică, 5 decembrie 1993, P. S. Episcop-vicar Serafim Făgărăşanul a slujit Sf. Liturghie în parohia Boholţ (prot. Făgăraş).

Vecernia zilei a fost săvârşită la biserica Buna Vestire din Braşov, în prezenţa unei mari mulţimi de credincioşi, mai ales tineri (ucenici ai păr. ierodiacon Visarion din Bucureşti). După Vecernie şi predica P. S. Sale, toţi cei prezenţi au vizionat un film cu Viaţa şi Patimile Mântuitorului.

Seara, P. S. Sa a răspuns invitaţiei Ligii Tineretului Ortodox din Braşov şi a vorbit în aula Facultăţii de inginerie despre Trăsăturile Ortodoxiei. Întâlnirea a fost deosebit de animată prin mulţimea de întrebări adresate P. S. Sale, reflectând interesul tinerilor pentru înnoirea Bisericii şi angajarea ei în lume pentru întoarcerea oamenilor la Hristos.

— Luni, 6 decembrie 1993, P. S. Episcop Serafim a săvârşit Sf. Liturghie în biserica Sf. Treime din Braşov. În cadrul ei a hirotonit întru diacon pe tânărul teolog Nicolae Moşoiu. P. S. Sa a vorbit despre diaconia în Biserică proprie tuturor slujitorilor, dând exemple din viaţa Sf. Ierarh Nicolae.

Seara, P. S. Sa a săvârşit Vecernia în capela din cartierul Tractorul unde slujeşte P. C. Pr. Aurel Suciu care a pregătit daruri de Sf. Nicolae pentru copiii parohiei.

*

— Miercuri, 8 decembrie 1993, P. S. Episcop Serafim s-a întâlnit cu cadre didactice şi elevi ai Liceului de informatică din Bucureşti.

În aceeaşi zi, seara, P. S. Sa a săvârşit Acatistul Rugului aprins la biserica studenţilor din Bucureşti, după care a adresat mulţimii de tineri un cuvânt de învăţătură.

— Joi, 9 decembrie 1993, P. S. Sa a avut o lungă întâlnire cu conducerea ASCOR din Bucureşti, după care s-a întâlnit la Facultatea de Matematică şi apoi la Facultatea de Fizică cu numeroşi studenţi cărora le-a vorbit despre „Isihasm" şi respectiv despre „Rugăciunea inimii", răspunzând apoi întrebărilor adresate de tineri.

— Vineri, 10 decembrie 1993, P. S. Serafim Făgărăşanul s-a întâlnit cu cadre didactice şi elevi ai Liceului Ion Creangă din Bucureşti iar seara a conferenţiat în Aula Facultăţii de drept despre „Mistica Ortodoxă" în prezenţa unei mari mulţimi de credincioşi îndeosebi tineri.

— Sâmbătă, 11 decembrie 1993, P. S. Sa s-a aflat în Rm. Vâlcea unde a vorbit în cadrul Sărbătorilor „Ortodoxie şi Cultură" despre „Trăsăturile spiritualităţii ortodoxe". După aceea, P. S. Sa a fost invitat să răspundă în direct la postul de radio local unor întrebări puse de tineri.

— Duminică, 12 decembrie 1993, P. S. Episcop-vicar Serafim Făgărăşanul a slujit Sf. Liturghie în parohia Biertan (prot. Mediaş), în cadrul căreia a sfinţit întru diacon pe tânărul Nicolae Moldovan. Seara, P. S. Sa a participat la Vecernia din Catedrala mitropolitană şi la Concertul de colinde susţinut de Corul studenţilor teologi.

*

— Vineri, 17 decembrie 1993, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărăşanul a conferenţiat la Casa de cultură a studenţilor din Iaşi despre „Sf. Botez, taina luminării omului" şi a răspuns numeroaselor întrebări adresate de un auditoriu foarte numeros.

— Duminică, 19 decembrie 1993, P. S. Sa a slujit Sf. Liturghie la mănăstirea Râmeţ şi a vorbit despre aşteptarea lui Mesia de către poporul ales.

*

— Marţi, 21 decembrie 1993, P. S. Sa a participat la Şcoala Normală „Andrei Şaguna" din Sibiu la un concert de Crăciun susţinut de elevii Liceului conduşi de Diac. Achim Băcilă. În cuvântul de încheiere P. S. Sa a evidenţiat roadele introducerii Religiei în şcoli, mulţumind Direcţiunii şi cadrelor didactice pentru atenţia acordată acestei discipline şi a împărţit elevilor daruri din partea Mitropoliei.

— Miercuri, 22 decembrie, P. S. Serafim a săvârşit la Unitatea Militară din Sibiu parastasul pentru pomenirea soldaţilor căzuţi în Revoluţia română, iar la Cimitirul din oraş, aceeaşi slujbă pentru morţii civili. Cu acest prilej P. S. Sa a adresat de fiecare dată Cuvânt de mângâiere şi aducere aminte.

— Joi, 23 decembrie, 1993, P. S. Sa a participat la programul de Crăciun oferit de elevii Şcolii generale din Calea Poplăcii, sub conducerea D-nei preotese Maria Luca, profesoară de religie. Şi aici P. S. Sa a exprimat bucuria Bisericii de a vedea roadele educaţiei religioase în comportarea elevilor, pe care i-a binecuvântat, împărţindu-le apoi daruri.

— De Crăciun, P. S. Episcop-vicar Serafim Făgărăşanul a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în parohia Bradu (prot. Sibiu). La sfârşit, P. S. Sa şi mulţimea credincioşilor din biserică au primit colinda tinerilor şi copiilor din sat cărora le-a oferit daruri. Vecernia a fost oficiată la Capela parohiei Turnişor II din Sibiu.

— A doua zi de Crăciun, P.S. Serafim a slujit şi predicat la Catedrala mitropolitană din Sibiu iar seara a săvârşit vecernia la Capela parohiei din Ştrand.

— A treia zi de Crăciun, P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie în subsolul noii biserici în construcţie din Sibiu, Iosefin III, iar vecernia la Catedrala mitropolitană, după care a participat la Adunarea anuală a Asociaţiei Pro-Vita, în Aula Facultăţii de Teologie din Sibiu.

Diac. Dumitru Dura

Semnalăm... Semnalăm...

● Jean Guitton, membru al Academiei Franceze semnează împreună cu alţi doi interlocutori (Grichka Bogdanov şi Igor Bogdanov), oameni de ştiinţă, o carte intitulată: DUMNEZEU ŞI ŞTIINŢA (trad. pr. Ioan Buga, ed. Harisma, Bucureşti, 1992, 135 p.).

Ca toate cărţile care abordează asemenea temă, e o carte fascinantă. Iată câteva din afirmaţiile cărţii:

„Universul care ne înconjoară devine din ce în ce mai puţin material: el nu mai este comparabil cu o maşină imensă, ci mai degrabă cu o gândire vastă".

„Viziunea materialistă a lumii se stinge sub ochii noştri: trebuie să ne pregătim să pătrundem într-o lume total necunoscută".

„Cum să explici existenţa ordinii în inima haosului?"

„Se apropie momentul reconcilierii fatale între savanţi şi filosofi, între ştiinţă şi credinţă".

„Nu există decât două atitudini: una ne conduce spre absurd, cealaltă spre mister".

„Cosmosul face trimitere la imaginea unei ordini; această ordine ne conduce, la rândul ei, către existenţa unei cauze şi a unui scop care îi sunt exterioare cosmosului".

Sperăm să fie de ajuns pentru a chema la lectură pe orice om care gândeşte, şi e în stare să-şi pună întrebări, şi nu se linişteşte până nu-şi răspunde. Sau până nu i se răspunde. Aceasta este o carte de întrebări şi răspunsuri.

● Ioan Pintea ne dă, ca şi Zaharia Sângeorzan, o carte de convorbiri cu N. Steinhardt: PRIMEJDIA MĂRTURISIRII (ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1993, 250 p.). M-am bucurat să aflu dintr-o scrisoare a lui Nicolae Steinhardt, publicată în acest volum de Ioan Pintea, că un exemplar dintr-o carte a sa în manuscris urma să-mi fie predat mie (p. 250). Avea încrederea că avea şanse de publicare la Sibiu. Si, ar fi avut. Era vorba de volumul „Cuvinte de credinţă".

Ca toate cărţile lui N. Steinhardt, *Primejdia mărturisirii* nu e o carte care doar se citeşte. E o carte care se meditează, se reia, trebuie ţinută la îndemână. Nu poate fi trimisă în bibliotecă şi uitată. N. Steinhardt a fost o minte cu o infinitate de posibilităţi de descoperire de sensuri şi frumuseţi, chiar şi acolo unde unora li se pare că nu se vede nimic.

Avea ochi de văzut şi urechi de auzit.

Şi ceva în plus! Un dar. Un har. O harismă a cetirii de sensuri în suflete, în univers, darul asociaţiei celor mai diverse lucruri, pentru care se ajuta uşor de o cultură bine închegată şi bine stăpânită şi pusă să-l servească.

*
* *

● O carte despre „Minuni" (Bucureşti 1991, 197 p.) a tradus pr. Ioan Buga, după Mitropolitul Florinei (Grecia) Augustin N. Kandiotou. E vorba de minunile pe care le întâlnim la fiecare pas, pe lângă care trecem şi nu le vedem. Autorul ni le arată şi ne sfătuieşte să ne oprim asupra lor şi să învăţăm din ele, şi să înţelegem că: „Tu eşti Dumnezeu care faci minuni" (ps. 76, 14).

Cartea se citeşte cu folos şi poate fi utilă predicatorilor, dar şi creştinilor de rând, interesaţi să descifreze tainele care ne înconjoară.

● În editura „Casa cărţii de ştiinţă" a apărut cartea ASCETICA şi MISTICA CREŞTINĂ, sau TEOLOGIA VIEŢII SPIRITUALE (Cluj, 1993, 537 p.) de D. Stăniloae (redăm numele de pe copertă). O notă asupra ediţiei, la început, şi o bogată postfaţă semnează Sandu Frunză. Textul reproduce prelegerile părintelui profesor D. Stăniloae, dactilografiate şi multiplicate sub titlul de CURS DE ASCETICA ŞI MISTICA CREŞTINĂ, de către Asociaţia studenţilor teologi din Bucureşti, în 1947.

Se ştie că o variantă a acestui curs a fost publicată în Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1981, sub titlul de *Manual de Teologie Morală Ortodoxă*. A fost un fel de a se ascunde sub un titlu care „mergea", *Cursul* din 1947, cenzura regimului de dictatură scoţând din vocabularul teologic cuvântul *mistic, mistică* sau acceptându-l numai cu sens peiorativ.

Tot în 1993 au apărut la editura Deisis, Mânăstirea Sf. Ioan Botezătorul, Alba Iulia, două volume ale aceluiaşi *Curs*, intitulate ambele: ASCETICA ŞI MISTICA ORTODOXĂ, cel dintâi cu subtitlul: ASCETICA, iar cel de-al doilea cu subtitlul MISTICA (197 p. + 207 p.). Cuvântul înainte e semnat de Cornel Toma. Nu se arată ce text a urmat această ediţie, Introducerea fiind deosebită de cursul prezentat de Sandu Frunză. Textele propriu-zise sunt cam aceleaşi. *Manualul de teologie morală* a fost desigur lărgit de autor, faţă de *Curs*.

Deruta apare atunci când nu se arată exact care versiune se reproduce. Părintele Stăniloae a publicat doar două. Acum vom avea patru, ultimele două (a doua în două volume) modificând titlurile originale. Confuzia e sporită şi prin aceea că în volumul tipărit la Cluj se vorbeşte de o variantă sub titlul de *„Manual de Teologie Morală Ortodoxă"*, care mai jos e numit, fără să se dea explicaţia de ce, *Spiritualitatea Ortodoxă*, aşa încât cititorul poate crede că e vorba de o altă carte, cu un alt text.

Titlul ediţiei de la Cluj e frumos, dar, nu e al Părintelui Stăniloae. Dacă a fost reprodus cursul, normal era să i se păstreze titlul dat de autor: CURS DE ASCETICĂ ŞI MISTICĂ CREŞTINĂ. Se ştia una şi bună!

Titlul ediţiei de la Alba Iulia care are la bază *Manualul de Teologie Morală Ortodoxă*, deoarece e completat şi are o lungă Introducere, diferite de cea a *Cursului*, ori trebuia să revină la primul titlu (Curs de Ascetică şi Mistică creştină), cu explicaţiile de rigoare asupra titlului de *Manual* din 1981, ori trebuia să folosească al doilea titlu, dat tot de Părintele Stăniloae, (Manual de Teologie Morală Ortodoxă), şi aici cu explicaţiile de rigoare.

După cum s-a procedat, avem acum *cinci* volume cu aproximativ aceleaşi texte de bază, cu cinci titluri, dintre care ultimele trei (Cluj şi Alba Iulia) nu aparţin autorului, ci editorilor.

E destul pentru a se produce încurcături şi a se lăsa impresia celor care nu le cercetează pe toate, că e vorba de cinci cărţi diferite.

Rămâne totuşi valabil şi limpede faptul că în afara titlurilor date de editori, toate cele cinci volume-variante conţin texte autentice ale Părintelui Stăniloae, textul de bază fiind *Cursul*.

Bibliografii vor trebui să clarifice, când vor cita, încurcătura creată de editori, dar cei care vor căuta folos duhovnicesc, îl vor afla fără să se împiedice de stângăciile editorilor!

ANTONIE P.

ANUNŢ

Informăm pe stimaţii noştri cititori că având în vedere creşterea cheltuielilor privitoare la preţul hârtiei, al procesului tehnologic de tipărire şi al taxelor de expediţie, costul unui abonament anual la Telegraful român pentru anul 1994 este de 2 000 (două mii) lei, iar la Revista Teologică de 3 000 (trei mii) lei.

Abonaţii noştri şi alţi doritori să primească Telegraful român şi Revista Teologică sunt rugaţi să trimită diferenţa cât mai curând posibil prin mandat poştal sau prin virament cont 45.10.4.09.2. B.C. filiala Sibiu, informându-ne de trimiterea diferenţei şi specificând adresa exactă.

Redacţia şi Administraţia

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: Dr. *Antonie Plămădeală*, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; Dr. *Serafim Făgărăşanul*, Episcop-vicar — vicepreşedinte; Pr. prof. Dr. *Dumitru Abrudan* — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. *Aurel Jivi* — redactor adjunct; Pr. *Gheorghe Papuc*; Pr. prof. Dr. *Mircea Păcurariu*.

ABONAMENTUL pe un an: 2 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.